

VAASAN YLIOPISTO

KAUPPATIETEELLINEN TIEDEKUNTA

TALOUSOIKEUS

Valteri Lindström

SUOMALAISEN YHTIÖN SIIRTOHINNOITTELU KIINASSA

Taloustieteiden
pro gradu -tutkielma

VAASA 2015

SISÄLLYSLUETTELO	SIVU
LYHENNELUETTELO	5
OIKEUSTAPAUSSLUETTELO	7
TIIVISTELMÄ	9
1. JOHDANTO	11
1.1. Tutkimuskohteen kuvaus	11
1.2. Tutkimusmetodi ja lähdeaineisto	15
1.3. Tutkimuksen rakenne ja rajaus	17
2. SIIRTOHINNOITTELUN SÄÄNTELY	18
2.1. Yleisesti siirtohinnoittelusta	18
2.2. OECD:n siirtohinnoittelumenetelmät	19
2.2.1. Yleistä	19
2.2.2. Markkinahintavertailumenetelmä	22
2.2.3. Jälleenmyyntihintamenetelmä	23
2.2.4. Kustannusvoittolisämenetelmä	25
2.2.5. Liiketoiminettomarginaalimenetelmä	26
2.2.6. Voitonjakamisen menetelmä	27
2.3. OECD:n malliverosopimus ja siirtohinnoittelusäännökset Suomessa	28
2.3.1. OECD:n malliverosopimuksen 9 artikla	28
2.3.2. Laki verotusmenettelystä ja etuyhteys Suomessa	29
2.3.3. Siirtohinnoittelun dokumentointi	30
2.3.4. Siirtohinnoitteluoikaisu	32
3. SIIRTOHINNOITTELU KIINASSA	35
3.1. Kiinan veroviranomaiset ja verosäännökset	35
3.1.1. Kiinan veroviranomaiset	35
3.1.2. Kiinan verolait	36
3.1.3. Yleiset veroasteet Kiinassa	37
3.1.4. Yritysverotus Kiinassa	38
3.1.5. Uusia tuulia Kiinan verotuksessa	40
3.1.6. Siirtohinnoittelu ja veronkiertämissäännökset	41
3.2. Siirtohinnoittelusäännökset Kiinassa	44
3.2.1. YK:n siirtohinnoitteluohje kehittyville maille	44
3.2.2. YK:n manuaalin vastauksia kehittyvien maiden siirtohinnoittelukysymyksiin	47
3.2.3. CIT Law ja Circular 2	49
3.2.4. Laaja etuyhteyden määritelmä	51
3.2.5. Siirtohinnoittelusäännösten kattamat transaktiot	53

3.2.6. Siirtohinnoitteludokumentointi Kiinassa	54
3.2.7. Siirtohinnoittelun tehokas valvonta Kiinassa	56
3.2.8. Alikapitalisointisäännökset	59
3.3. Siirtohinnoittelumenetelmät Kiinassa	60
3.3.1. Markkinahintavertailumenetelmä	61
3.3.2. Jälleenmyyntihintamenetelmä	62
3.3.3. Kustannusvoittolisämenetelmäs	63
3.3.4. Muut menetelmät ja metodin valintaan vaikuttavat tekijät	65
4. SIIRTOHINNOITTELUN SUUNNITTELU KIINASSA	67
4.1. Yleistä	67
4.2. Ennakkohinnoittelusopimukset ja kustannustenjakojärjestelyt Kiinassa	69
4.2.1 Ennakkohinnoittelusopimukset	69
4.2.2. Kiinalaisia haasteita ennakkohinnoittelusopimuksissa	72
4.2.3. Kustannustenjakojärjestelyt	73
4.2.4. Yritysjärjestelyjen siirtohinnoittelu	73
4.3. Ajankohtaista Kiinan siirtohinnoittelussa	74
4.3.1. Kiinan säännökset suhteessa OECD:n ohjeisiin	76
4.3.2. BEPS-hanke ja Kiina	78
4.3.3. Kiinan säännökset yhä kauempana OECD:n linjasta	79
4.3.4. Palvelumaksut suurennuslasin alla	80
4.4. Case esimerkit: Suomalainen yritys ja Kiinan säännökset	82
4.4.1. Etuyhteys ja korkojen markkinaehtoisuus	82
4.4.2. Location savings-etujen huomiointi	82
5. JOHTOPÄÄTÖKSET	84
LÄHDELUETTELO	88

LYHENNELUETTELO

BEPS	Base Erosion and Profit Shifting
CIT	Corporate Income Tax
CP	Cost Plus Method
CPM	Comparable Profit Margin Method
CUP	Comparable Uncontrolled Price Method
CWI	Commensurate With Income
DIR	Detailed Implementation Regulations
EVL	Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360
EU JTPF	EU Joint Transfer Pricing Forum
FIE	Foreign Investment Enterprise
FS	Foreign Subsidiary
OECD	The Organisation for Economic Co-operation and Development
HE	Hallituksen esitys
HNTS	High and New Technology Status
JV	Joint Venture
KHO	Korkein hallinto-oikeus
KPL	Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336
KVL	Keskusverolautakunta
LSA	Location Specific Advantages
PL	Suomen perustuslaki 11.6.1999/731
PLI	Profit Level Indicator
PRC	People`s Republic of China
ROA	Return On Assets
SAT	State Administration of Taxation
TNMM	Transactional Net Margin Method
TVL	Tuloverolaki 30.12.1992/1535
VML	Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558
WTO	World Trade Organization

OIKEUSTAPAUSLUETTELO**Korkein hallinto-oikeus**

KHO 1986: 577	s. 33
KHO 1990: 483	s. 33
KHO 2013: 36	s. 48, 79
KHO 2014: 119	s. 32, 80

VAASAN YLIOPISTO**Kauppätieteellinen tiedekunta**

Tekijä:	Valtteri Lindström	
Tutkielman nimi:	Suomalaisen yhtiön siirtohinnoittelu Kiinassa	
Ohjaaja:	Juha Lindgren	
Tutkinto:	Kauppätieteiden maisteri	
Oppiaine:	Talousoikeus	
Aloitusvuosi:	2009	
Valmistumisvuosi:	2015	Sivumäärä: 93

TIIVISTELMÄ

Maailmankaupasta yli kuusikymmentä prosenttia käydään monikansallisten konsernien sisällä, ja tämän ovat useimpien maiden veroviranomaiset huomioineet jo pitkään valvoessaan verotulojen tarkoituksenmukaista jakautumista eri maiden välillä. Perinteisesti kehittyvät maat ovat olleet hitaita reagoimaan siirtohinnoittelun valvontaan, ja sen seurauksena kärsineet monikansallisten yhtiöiden ei-markkinaehtoisesta konsernin sisäisten liiketoimien hinnoittelusta. Kiinassakaan ei enää hinnalla millä hyvänsä tyydytä maahan virtaaviin ulkomaisiin investointeihin sen kustannuksella, että voitot ja sen kautta verotulot virtaavat muihin maihin. Kiinan verotusjärjestelmä ja sen muodostamat velvoitteet yritykselle eroavat joiltakin osin siitä, mihin Suomessa on totuttu. Tämä koskee myös siirtohinnoittelua.

Kiinasta tekee siirtohinnoittelun näkökulmasta erityisen se, ettei se kuulu OECD-maihin, joiden kesken siirtohinnoittelusäännökset ja markkinaehtoperiaate ovat hyvin pitkälti määritelty. Kehittyvien maiden siirtohinnoittelua koskevat ongelmat ovat moninaisia, joista myös Kiina osittain kärsii. Puutteelliset tiedot saman toimialan verrokkiyrityksistä ja viranomaisten rajoittunut siirtohinnoitteluosaaminen heikentävät paitsi verotuksen ennustettavuutta kuin myös vaikuttavat siihen, että voitot virtaavat kehittyneistä maista kehittyneissä maissa sijaitseviin emoyhtiöihin. Tällöin liiketoiminnasta syntynyt tuotto ei jakaudu oikeudenmukaisella tavalla sen mukaan, missä tuotettu lisäarvo on syntynyt. Kiinassa ei ole myöskään yhtä pitkiä perinteitä yksityisistä osakeyhtiöistä, joten verrokkeja ole yhtä helposti saatavilla kuin länsimaissa. Lisäksi Kiinassa toimivat ja siellä tuotantoa harjoittavat yritykset törmäävät sijaintikohtaisten etujen ongelmaan, ja sen perusteella muodostettuihin odotuksiin. Kiinan viranomaisten mukaan ulkomainen yritys on hyötynyt paikallisesta oleellisesti halvemmassa ja koulutetusta työvoimasta sekä raaka-aineiden sijainnin läheisyydestä tuotantopaikkaan nähden, jolloin Kiina oikeutettu suurempaan osaan tuotoista kuin mitä yritys ehkä oli ajatellut. Tutkimuksessani selvisi, että Kiinan siirtohinnoittelusäännökset ja tulkinta markkinaehtoperiaatteesta poikkeavat OECD-maiden siirtohinnoittelusäännöksistä. Kiina lukeutuu oman näkemyksensä mukaan kehittyviin maihin, joten se on implementoinut YK:n siirtohinnoitteluohjeen verotuskäytäntönsä. YK:n ohjeen erot OECD:n ohjeisiin tiedostaen sekä Kiinan kansalliseen verolainsäädäntöön perehtymällä suomalainen yritys voi olennaisesti vaikuttaa verotuksensa ennakoitavuuteen Kiinassa.

AVAINSANAT: Siirtohinnoittelu Kiinassa, Kiinan verotus

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimuskohteen kuvaus

”The first lesson in China is that all useful knowledge comes from practical experience”¹, on Kiinassa pitkään toiminut verotuksen asiantuntija Glenn DeSouza todennut. Tämä pätee maahan varmasti yleisemminkin, mutta erityisesti silloin, kun yritys arvioi ennalta Kiinan-liiketoimiaan verotuksen kannalta. Kiina, joka kerran oli sulkeutunut ja eristäytynyt maa, on integroitunut nopeasti maailmantalouteen kuluneen parin viime vuosikymmenen aikana. Tämän seurauksena Kiinasta on tullut tärkeä segmentti kansainvälisessä toimitusketjussa usein alhaisen kustannuksen tuotantomaa, ja on kasvattanut omaa osuuttaan kansainvälisten konsernien synnyttämästä tulosta. Kiinan BKT:n kasvaessa lievästä hidastumisesta huolimattakin edelleen yli seitsemän prosentin vuosivauhdilla, on Kiina edelleen suurimpia kasvun lähteitä maailmantaloudessa, ja toiseksi suurin talous maailmassa heti Yhdysvaltojen jälkeen².

Monikansallisten yritysten osuus maailmankaupasta on kasvanut oleellisesti kahdenkymmenen viime vuoden aikana. Tämä heijastelee kansantalouksien ja teknologisen edistyksen kasvuvauhtia. Monikansallisten yritysten lisääntyminen merkitsee sekä eri maiden verohallinnoille että yrityksille itselleen yhä monimutkaisempia verotusongelmia, koska näiden yritysten verottamista koskevia erillisiä maakohtaisia verotussääntöjä ei voida tarkastella yksittäisinä, vaan kansainvälinen ulottuvuus on aina vahvasti läsnä.³ Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD⁴ on arvioinut, että jopa 60 prosenttia maailmankaupasta käydään kansainvälisten konsernien sisällä⁵. Tämän lisäksi aineettomien oikeuksien merkityksen kasvu kansainvälisten konsernien tulonmuodostuksessa muodostaa lisähaasteita sekä yrityksille että eri maiden viranomaisille⁶.

Siirtohinnoittelulla tarkoitetaan kahden toiselleen läheisen konserniyhtiön välisessä kaupankäynnissä noudatettavia hinnoitteluperiaatteita. Konserni ei lähtökohtaisesti ole

---

¹ DeSouza 2010: 7.

² Heggmaier, Schwinger & Boehlke 2013.

³ OECD 2010: Preface 1.

⁴ The Organisation for Economic Co-operation and Development.

⁵ HE 107/2006.

⁶ Pankakoski 2015: 344.

verovelvollinen vaan kukin konserniyhtiö muodostaa oman verotuksellisen kokonaisuutensa. Siten kunkin konserniyhtiön tulot ja menot tulee kohdistaa kullekin yhtiölle erikseen ja mikä oleellisinta, oikean suuruisina. Konserniyhtiöiden keskinäisten liiketapahtumien perusteella huomioitavien tulojen ja menojen kohdistamisella on usein keskeinen merkitys verotettavien tulojen määrittämisessä.⁷ Tuloverotuksen puolella siirtohinnoittelu vaikuttaa olennaisesti osapuolen verotettavan tulon tai tappion määrään⁸.

Jos liiketoimi tehdään toisistaan riippumattomien osapuolten välillä, voidaan olettaa että niiden välisissä liiketoimissa käytettävät hinnat ovat markkinaehtoisia, jolloin riippumattomien osapuolten väliset liiketoimet tulevat verotuksessa vain hyvin poikkeuksellisesti tutkittavaksi. Mikäli liiketoimen osapuolet ovat perhe- tai omistussuhteen, tai jonkin muun syyn vuoksi keskenään etuyhteydessä, saatetaan markkinahinnasta poikkeavaa hinnoittelua käyttää verotuksessa saavutettavien etujen tavoittelemiseen⁹. Siirtohinnoittelun verosuunnittelullisten piirteiden vuoksi eri maiden veroviranomaisilla on ollut taipumus tehdä viime vuosina yhä aggressiivisempia siirtohinnoittelutarkastuksia monikansallisille yhtiöille. Aasian ja Tyynenmeren alueella sijaitsee maailman nopeimmin kasvavia talouksia, ja siten se on luonnollisesti avainasemassa myös monille monikansallisille yrityksille.¹⁰

Tutkielmassa on tavoitteena tutkia suomalaisen konsernin näkökulmasta siirtohinnoittelun erityispiirteitä Kiinassa. Tarkoitus on tuoda kiinalaisen verolainsäädännön näkökulma siirtohinnoitteluun, joka eroaa vääjäämättömästi Suomessa totuttuun menettelyyn siirtohinnoittelun suhteen. Siirtohinnoittelu alkaa Suomessa olla käsitteenä tuttu jo suuremmallekin yleisölle. Aihetta on käsitelty paljon mediassa viime vuosina, vuoden sisällä yhä kiihtyvällä tahdilla. Yritysten tuloksen muodostuessa yhä enemmän tietotaidosta ja muista aineettomista tekijöistä varsinaisen valmistuksen jäädessä vain marginaaliseksi osuudeksi tuloksen muodostumiseen, on alettu kiinnittämään kansallisesti ja kansainvälisesti enemmän huomiota siihen, kuinka valtioiden veropohjaa saisi laajennettua. Tutkimuksen aihe on relevantti monille suomalaisyrityksille, joilla on tytäryhtiöitä

---

⁷ Kukkonen & Walden 2010: 161.

⁸ Myrsky & Linnakangas 2009: 269.

⁹ Andersson, Ikkala & Penttilä 2009: 94.

¹⁰ Li 2006: 21.

Kiinassa. Kiina on Suomelle tärkeä kauppakumppani sinne kohdistuneen viennin ollessa vuonna 2013 4,9 prosenttia kokonaisviennistä¹¹.

Kiina on totuttu näkemään länsimaista käsin ”maailman tehtaana”, mutta nykyään ennemminkin suurena mahdollisuutena vientiyrityksille maassa viime vuosikymmeninä toteutuneen taloudellisen kasvun ja vaurastumisen seurauksena. Kiina on myös yksi suurista kivijaloista monikansallisille yhtiöille, jotka etsivät uusia markkinoita tuotteilleen Euroopan, ja muiden perinteisten markkinoiden polkiessa paikallaan. Mieleenpainuvien esimerkki tästä lienee autonvalmistaja General Motors, joka raportoi vuoden 2007 vuosikertomuksessaan 3,3 miljardin dollarin tappioista Yhdysvalloissa. Samaan aikaan yhtiö raportoi 681 miljoonan dollarin tuotot Aasian markkinoilta, pääosin kiinalaisten tytäryhtiöiden ansiosta. Rärkeämmäksi eron tekee vielä se, että GM ajautui konkurssiin Yhdysvalloissa samaan aikaan, kun sen Kiinan liiketoiminta kukoisti. Tämä merkitsee Kiinassa toimiville yrityksille yhä monimutkaisempia haasteita myös siirtohinnoittelun tiimoilta Kiinan veroviranomaisten kiinnittäessä huomionsa yhä tiukemmin monikansallisten yritysten etuyhteystoimiin.¹²

Siirtohinnoittelun tutkimisen Kiinassa tekee erityislaatuiseksi se, että Kiina ei kuulu OECD-maihin, jonka vuoksi Kiinan siirtohinnoittelusäännökset ja -menetelmät saattavat olennaisesti poiketa Euroopassa yleisesti käytössä olevista käytännöistä. Kiina on tullut yhä tietoisemmaksi oman veropohjansa puolustamisesta ja tehnyt kerralla reippaitakin muutoksia¹³ ulkomaisten yritysten verotukseen, joten siellä toimivien yritysten on syytä seurata tarkasti paikallisen verolainsäädännön kehittymistä.

Monissa Aasian maissa on käytössä siirtohinnoitteluohjeet, jotka ovat hyvin pitkälti linjassa OECD:n malliverosopimuksen ohjeiden kanssa. Huomionarvoista on, että neljä Asia Pacific-maata ovat jo OECD-jäsenmaita (Japani, Etelä-Korea, Uusi-Seelanti, Australia). Myös Kiina, Intia ja Indonesia ovat tunnettuja OECD:hen tervetulleina jäsenmaina. OECD:n siirtohinnoittelusäännökset ovat jo Asia Pacific-alueella jo merkittävä vaikuttaja sillä useimmat alueen maat jo käytännössä ovat implementoineet OECD:n ohjeet käyttöönsä. Vain muutamissa Asia Pacific-maissa on normaalin tason ylittävien

---

¹¹ Ks. Suomen tulli 2014. Maatilastoja. Kauppavaihto maaryhmittäin ja maittain.

¹² DeSouza 2009: 7–11.

¹³ Ng 2010: 49; Linnakangas 2010: 148.

siirtohintojen käyttämisestä johtuneet rangaistusmaksut käytössä (compliance penalties). Samaan aikaan useimmissa Aasian alueen maissa on käytössä määräykset konsernin sisäisten palvelumaksujen (management fees) ennakonpidätyksestä, mutta maksut ovat lähtökohtaisesti vähennyskelpoisia kaikkialla muualla paitsi Kiinassa, tiettyjä erityistilanteita lukuunottamatta¹⁴. Yleisesti ottaen voidaan todeta Aasian maiden siirtohinnoittelusäännösten ja -käytäntöjen olevan hyvin kirjavia, mutta yleinen kehityssuunta on, että siirtohinnoitteluun kiinnitetään viranomaisten puolesta yhä enemmän huomiota ja sitä koskevat säännökset ovat kiristymään päin.¹⁵

Siirtohinnoittelu liittyy kiinteästi kansainväliseen oikeuteen, joten tutkimustehtävää tarkastellaan kansainvälisen vero-oikeuden näkökulmasta. Konsernisisäisten liiketapahtumien markkinaehtoisuuden toteutumisen varmistamiseksi on olemassa erilaisia kansainvälisesti vakiintuneita hinnoittelumenetelmiä. Siirtohinnoittelu aiheena ja sen osaamisen kehittäminen on monikansallisten yritysten lisäksi myös eri valtioiden kiinnostuksen kohteena, ja erityisesti kehittyvien maiden taloudet ovat haavoittuvaisia monikansallisten yritysten siirtohintojen vääristämislle. Kehittyvien maiden osaaminen siirtohinnoittelusta saattaa olla rajoitteista; vaikka maan veroviranomaisilla olisikin epäilynsä siirtohinnoittelun väärinkäytöstä, niiltä puuttuu tietotaitoa ja henkilökuntaa asian käsittelemiseen.¹⁶

Taloudellisen kehityksen ja yhteistyön järjestö OECD on käynnistänyt syyskuussa 2014 niin kutsutun BEPS-hankkeen (Base Erosion and Profit Shifting). Projektin tarkoituksena on torjua kansainvälisten yritysten veropohjan rapautumiseen tähtääviä voitonsiirtoja¹⁷. Tässäkin mielessä siirtohinnoittelu on mitä ajankohtaisin kansainvälisen verotuksen tutkimusaihe. Huomionarvoista on, että myös Kiina muutaman muun OECD:n ulkopuolisen G-20- maan ohella, on lähtenyt mukaan BEPS-hankkeeseen samalla jalansijalla kuin varsinaiset OECD-maat. BEPS-hankkeen menestysmahdollisuuksia lisää

---

¹⁴ Ks. management fee-maksujen vähennyskelpoisuudesta kappale 4.3.4.

¹⁵ Tseng ym. 2009: 3–8.

¹⁶ Li 2006: 22.

¹⁷ Malmgren 2015: 38. Ks. myös Verohallinto 2014.

se, että lähtökohtaisesti kaikki G-20- maiden johtajat ovat ilmaisseet halunsa olla mukana hankkeessa.¹⁸

Henkilökohtaisesti aihe on minulle merkityksellinen, sillä minulla oli mahdollisuus tutustua kiinalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan vaihto-opiskelun kautta. Kiina on monella tapaa erityinen maa ja sitä on vaikea täysin ymmärtää muutaman kuukauden vierailun perusteella. Olen todennut, että täysin erilaisesta maasta saatu vaihtokokemus jää helposti hieman irralliseksi osaksi opintoja, joten halusin jotenkin tuoda tutkielmaani palan Kiinaa, ja hyödyntää samalla omaa kokemustani maasta. Kiinan ja Suomen suurista kulttuurisista eroista huolimatta maita yhdistää tarve turvata omaa veropohjaansa kansainvälistyneessä ympäristössä. Koen Kiinan siirtohinnoittelusäännösten tutkimisen antavan oivan mahdollisuuden yhdistää kiinnostukseni Kiinaa ja kansainvälistä vero-oikeutta kohtaan.

Tämän tutkimuksen tutkimustehtävänä on selvittää siirtohinnoittelun käytäntöjä kansainvälisen konsernin sisäisissä transaktioissa nimenomaan Suomen ja Kiinan välillä. Tutkimuksen rajallisuuden vuoksi painopiste on nimenomaan Kiinan siirtohinnoittelua koskevien verolakien tutkimisessa. Pyrkimyksenä on myös löytää menettelytapoja siirtohinnoittelun suunnitteluun, jotta siirtohinnot oikein asettamalla verotukselliset riskit Kiinassa olisi yritykselle paremmin hallittavissa ja ennustettavissa. Tavoitteena on luoda esitys verotuksen ajankohtaisimmasta ja taloudellisesti merkittävimmästä aihealueesta Kiinan lainsäädännön valossa.

1.2. Tutkimusmetodi ja lähdeaineisto

Tutkimuksessa käytetty näkökulma oikeuteen on traditionaalinen oikeusdogmaattinen eli lainopillinen näkökulma. Oikeusdogmatiikka eli lainoppi on keskeisin oikeustieteen tutkimusaloista. Lainoppi tulkitsee ja systematisoi voimassa olevaa oikeutta ja esittää tuloksensa perusteltujen tulkintalauseiden eli tulkintakannanottojen muodossa¹⁹. Oikeusnormit ja lainopin niille antamat tulkinnat antavat vastauksia syntyneisiin ongelmiin²⁰. Tutkimus on vero-oikeudellinen ja kuuluu kansainvälisen oikeuden alaan.

---

¹⁸ Bell 2013b: 690.

¹⁹ Siltala 2001: 8.

²⁰ Aarnio 1989: 304.

Tarkoituksena on tutkia siirtohintojen muodostumista markkinaehtoisella tavalla sekä selvittää vallitseva oikeustila Suomen ja Kiinan kansallisten verolainsäädäntöjen välillä koskien siirtohinnoittelua. Tutkimuksessani perehdyn oikeustieteelliseen kirjallisuuteen, voimassa olevaan lainsäädäntöön ja etenkin Kiinaa koskevaan, historiallisista ja käytännöllisistä syistä usein Yhdysvalloissa tuotettuihin artikkeleihin, ja selvittää voimassa olevaa oikeutta tutkimustehtävän kannalta.

Verotuksen asiantuntijoiden laatimat oppikirjat tuovat lähteinä ajankohtaista käytännön tietämystä siirtohinnoittelun tutkimukseen. Myös Verohallinnon ohjeita siirtohinnoittelusta ja sen dokumentoinnista käytetään lähteenä. Oikeuskirjallisuuden avulla tutkin erilaisia näkemyksiä ja kannanottoja aiheeseen. Oikeuskäytäntö on luonnollisesti osana tutkimuksen lähdeaineistoa, erityisesti KHO:n siirtohinnoittelua koskevat ratkaisut, muun muassa KHO 2014: 119 sekä myös Kiinan siirtohinnoittelun erityispiirteisiin sisältyvää location savings-problematikkaa koskeva KHO 2013: 36 ovat tarkastelun alla. Erityisesti Kiinaa koskevia ennakkotapauksia siirtohinnoittelun osalta ei ole vielä julkaistu.

Siirtohintojen määrittämisen menettelytapoja on tarkoitus tutkia perehtymällä vero-oikeudelliseen kirjallisuuteen, jossa esitetään kannanottoja siirtohinnoitteluun sovellettavista menetelmistä. Tutkimuksessa lähestytään siirtohinnoittelua voimassa olevan oikeuden näkökulmasta. Tutkimuksen peruslähteinä ovat pääosin vero-oikeudelliset oppikirjat, ja vero-oikeudelliset artikkelit alan julkaisuista. Verotuksen asiantuntijoiden laatimat oppikirjat tuovat lähteinä ajankohtaista käytännön tietämystä siirtohinnoittelun tutkimukseen.

Kiinan oikeustilaa selvittäessä tutkimuksen lähdeaineistoja ovat lähinnä ulkomaiset Kiinan yritysverotusta koskevat oppikirjat. Niistä mainittakoon erityisesti Fuli Caon teos ”*Corporate Income Tax Law and Practice in the People`s Republic of China*” (2011), jossa esitettyjä verolakeja tässä tutkimuksessa käsitellään. Myös Kiinan elinkeinoverolaki Corporate Income Tax Law (CITL, siirtohinnoittelusta erityisesti 41–48 artiklat) sekä CITL Implementation Regulations (erityisesti artiklat 109–123) ovat tutkimuksen kohteena. Myös hallinnolliset ohjeet, lähinnä niiden suuren käytännön painoarvon vuoksi ovat tutkimuksen kohteena. Niistä mainittakoon tärkeimpänä viranomaisten menettelyohjeita siirtohinnoitteluun, Implementation Measures for Special Tax Adjustments (Circular 2),

sekä siirtohinnoitteludokumentointia koskeva Notice Containing Related Party Transaction Annual Reporting Forms (Circular 114).

1.3. Tutkimuksen rakenne ja rajaus

Tutkimus jakaantuu viiteen päälukuun. Ensimmäisessä luvussa esitetään tutkielman aihe ja tutkimustehtävä sekä rajataan tarkasteltava aihealue. Toisessa luvussa käsitellään siirtohinnoittelua koskevaa kansainvälistä ja kansallista lainsäädäntöä sekä viranomaisten ohjeistusta siirtohinnoittelun dokumentointia koskien. Tarkastelu painottuu tutkielman alussa OECD:n siirtohinnoitteluohjeisiin, jotta lukijalle muodostuu riittävä kuva Suomen ja OECD:n edellyttämistä siirtohinnoitteluohjeista. Luvussa kaksi tarkastellaan OECD:n siirtohinnoittelumenetelmiä, joilla mitataan transaktioiden markkinaehtoisuutta. Kolmannessa luvussa käsitellään Kiinan verotusta ensin yleisesti ja jäljempänä lainsäädäntöä erityisesti siirtohinnoittelua koskien. Kolmannessa luvussa tutkin siten Kiinan yritysverotusjärjestelmää yleisemmin ja neljännessä luvussa käsitellään Kiinan siirtohinnoittelusäännöksiä ja niiden tuottamia haasteita ulkomaalaisille yrityksille. Viidennessä luvussa esitän tutkielmani johtopäätökset.

Tutkimus rajataan siirtohinnoitteluun suomalaisten yritysten näkökulmasta Kiinassa, sillä siirtohinnoittelusta on jo tehty lukuisia tutkimuksia, jotka käsittelevät siirtohinnoittelua yleisemmin. Tutkimuksessani keskityn nimenomaan Kiinan lainsäädännön tutkimiseen siirtohinnoittelun kannalta. Tämän vuoksi myös muiden Aasian maiden siirtohinnoittelukäytännöt rajataan tutkimusalueen ulkopuolelle. Muiden Aasian maiden menettelyjä toki sivutaan, mikäli se on tarpeellista vertailtavuuden ja asian havainnollistamisen kannalta.

2. SIIRTOHINNOITTELUN SÄÄNTELY

2.1. Yleisesti siirtohinnoittelusta

Tuloverotuksessa on keskeistä konsernin sisäisten rajat ylittävien liiketoimien hintojen määrittäminen. Tällä tavoin määrittäyty se, mihin valtioon tulo kertyy ja missä valtiossa syntynyt voitto voidaan siten verottaa. Tämän johdosta siirtohinnoittelu lukeutuu kiinteästi kansainvälisen verotuksen alle.²¹ Siirtohinnoittelukysymysten perimmäinen tarkoitus on säännellä verotettavan tulon jakautumista kahden eri valtion välillä. Siirtohinnoitteluun liittyvän vero-oikeuden tutkiminen edellyttää siten kansainvälisen vero-oikeuden kokonaisuuden tarkastelua. Kansainvälisellä vero-oikeudella tarkoitetaan lähtökohtaisesti veronormistokokonaisuutta, jolla säännellään kahteen tai useampaan valtioon liittyviä veropohjia eli vero-objekteja.²²

Kansainvälisen verotuksen alueella siirtohinnoissa on kyse sellaisista hinnoitteluperiaatteista, jotka ovat hyväksyttävissä veronalaiseksi tuloksi saajan valtiossa ja vastaavasti vähennyskelpoiseksi menoksi maksajan valtiossa. Tällä tavoin konserni tulee vastanneeksi siirtohinnoittelupolitiikallaan kysymykseen siitä, kuinka tulot ja menot jakaantuu samaan konserniin kuuluvien toimijoiden välillä²³. Jos nämä siirtohinnat poikkeavat markkinaehtoisesta hinnasta saajan ja maksajan valtioiden välillä, on seurauksena tältä osin kahdenkertainen verotus tai niin kutsuttu nollaverotus. Voi nimittäin käydä niinkin, ettei mikään valtio verota tuloa; tällöin syntynyt tulo jää epätarkoituksenmukaisella tavalla verottamatta kokonaan. Siirtohintojen markkinaehtoisuudella on luonnollisesti välillisesti vaikutusta myös arvonlisäveron ja tullimaksujen suuruuteen.²⁴

Siirtohinnoittelua tarkastellaan usein ymmärrettävästi siitä näkökulmasta, että tietty valtio pyrkii suojaamaan verotulojaan ja tekemään oikaisuja ulkomaisten konsernien verotuksen osalta mikäli ne poikkeavat kyseessä olevan maan siirtohinnoittelusäännöksistä ja näin pyrkivät välttämään täysimääräistä verojen maksua kyseisessä maassa synnytetystä

²¹ Jaakkola ym. 2012: 21.

²² Kukkonen & Walden 2010: 165.

²³ Knuutinen 2011: 244.

²⁴ Kukkonen & Walden 2010: 161–162. Ks. myös erityisesti päästöoikeuksien siirtohinnoittelusta Linnanvirta & Mäkisalo 2015: 220.

lisäarvosta. Esimerkiksi Japanissa National Tax Agency (NTA) kulkee kuitenkin omia polkujaan tehden jopa ulkomaisia konserneja useammin siirtohinnoittelutarkastuksia ja -oikaisuja nimenomaan japanilaisia emoyhtiöitä kohtaan. Tätä ilmiötä tulee kuitenkin tarkastella Japanin NTA:n pitkää siirtohinnoitteluhistoriaa vasten. Yhdysvaltojen korkeimman veroviranomaisen Internal Revenue Servicen (IRS) japanilaisille yrityksille suorittamien siirtohinnoitteluoikaisujen jälkeen 1980-luvun loppupuolella myös Japanissa muodostettiin omat siirtohinnoittelusäännökset, ja alettiin tehdä siirtohinnoitteluoikaisuja vastaavasti Yhdysvaltalaisia ja muita ulkomaisia monikansallisia yrityksiä kohtaan. Siirtohinnoittelua koskevia tarkastuksia alettiin tehdä 1990-luvun loppupuolelta ja viime vuosikymmenen aikana yhä kiihtyvään tahtiin, ja japanilaiset viranomaiset ovat soveltaneet taannoin hahmotettuja säännöksiä tasapuolisesti sekä koti- että ulkomaisiin yhtiöihin.²⁵

2.2. OECD:n siirtohinnoittelumenetelmät

2.2.1. Yleistä

Siirtohinnoittelun kansainvälisenä peruseriaatteena on markkinaehtoperiaate, jonka mukaan etuyhteydessä toisiinsa olevien osapuolten välisissä liiketoimissa on noudatettava ehtoja, joita olisi käytetty myös kahden toisistaan riippumattoman yrityksen kesken. Jos ehdot eivät vastaa markkinaehtoperiaatetta, voidaan liiketoimia veroviranomaisen toimesta oikaista verotettavan tulon oikean määrän laskemista varten.²⁶ Markkinaehtoperiaatteen käytännön soveltaminen merkitsee siis myös tarkastelutavan vaihtumista subjektiivisesta objektiiviseen, kun konserniosapuolten välistä liiketoimea ja siitä maksettua korvausta tarkastellaan sen kautta, toimisivatko kaksi toisistaan riippumatonta yritystä samoin samankaltaisissa olosuhteissa²⁷. Eri toimialojen yhtiöihin soveltuvat erilaiset siirtohinnoittelumenetelmät, riippuen luonnollisesti myös transaktion kohteena olevan objektin luonteesta.

Tietyissä tilanteissa käytettävän siirtohinnoittelumenetelmän valinta sekä soveltaminen pohjautuu OECD:n antamaan ohjeistukseen. OECD:n siirtohinnoitteluohjeen kohdalla on muistettava, ettei se ole lainsäädäntötasoinen ohje, mutta on silti maailmanlaajuisesti

²⁵ Tseng ym. 2009: 3–8.

²⁶ Myrsky & Linnakangas 2009: 270.

²⁷ Helminen Luku 8. Kansainvälisen konsernin erityiskysymyksiä: Markkinaehtoperiaate.

tunnustettu käyttökelpoiseksi siirtohinnoitteluun²⁸. Suomessa on vakiintunut käytännöksi soveltaa OECD:n siirtohinnoitteluohjeissa käsiteltyjä menetelmiä, sekä ohjeissa määriteltyjä menetelmien valinta- ja soveltamiskriteerejä. OECD:n siirtohinnoitteluohje jakaa menetelmät kahteen ryhmään sen perusteella, mistä näkökulmasta liiketoimea tarkastellaan. Nämä ovat perinteiset liiketoimimenetelmät (traditional transaction methods) ja liiketoimien voittotasoa mittaavat menetelmät (transactional profit methods).²⁹

Etuyhteyksyritysten välisissä liiketoimissa tulisi OECD:n mukaan käyttää hintaa, jota olisi käytetty vertailukelpoisista suoritteista riippumattomien osapuolten välillä. Hinnanmäärittäminen tulee tarkastella molempien liiketapahtumaan osallistuvien osapuolten näkökulmasta. Oli markkinaehtoisesta hinnan määrittämisestä lähtökohdista sitten liiketoimittain tai transaktiokohtainen lähestymistapa, tulisi jokaisen etuyhteyksyrityksessä toteutuneen yksittäisen tapahtuman markkinaehtoisuus olla perusteltavissa.³⁰

Siirtohinnoittelumenetelmän valinnassa on aina kyse siitä, että löydetään paras mahdollinen menetelmä kunkin konsernin sisäisen liiketapahtuman markkinaehtoisuuden arviointiin. Menetelmää valittaessa tulee kiinnittää huomio kunkin menetelmän vahvuuksiin ja heikkouksiin tutkittavan liiketapahtuman kannalta, sekä arvioitava, kuinka luotettavaa tietoa on saatavilla menetelmän soveltamiseksi. Lisäksi on harkittava, kuinka vertailukelpoisia vertailukohteina sovellettaviksi ajatellut riippumattomien osapuolten väliset liiketapahtumat todellisuudessa ovat. Mahdolliset vertailukelpoisuutta parantavat oikaisut tulee myös huomioida. Mikään yksittäinen siirtohinnoittelumenetelmä ei ilman muuta sovellu kaikissa tilanteissa käytettäväksi, vaan menetelmän valinnassa on käytettävä tapauskohtaista harkintaa.³¹

Transaktiokohtaisten menetelmien soveltamiseen voi liittyä oleellisia ongelmia, jolloin niiden soveltamisella ei voida katsoa saavutettavan riittävän luotettavaa markkinaehtoisuuden kuvausta. Näin voi olla erityisesti tilanteissa, joissa yksittäiset liiketapahtumat on vaikea tunnistaa yksilöllisinä ja erikseen hinnoiteltavissa olevina tapahtumina. Monimutkaisten toimintokokonaisuuksien kohdalla voidaan transaktio-

---

²⁸ Heggmaier ym. 2013.

²⁹ Jaakkola ym. 2012: 73.

³⁰ Kukkonen & Walden 2010: 193.

³¹ Jaakkola ym. 2012: 73.

pohjaisten menetelmien sijasta tai ohella käyttää liiketoimivoittomenetelmiä. Näiden summaaristen menetelmien lähestymistapa perustuu eri transaktioiden yhteisvaikutusten määrittämiseen ja näin määritetyn tuloksen jakamiseen eri toimijoiden välille.³²

OECD:n siirtohinnoitteluohjeessa ”Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations” luetellaan markkinaehtoisuuden määrittämisessä käytetyt menetelmät. Periaatteessa mitkä tahansa ohjeessa mainitut menetelmät ovat suositeltavia, jos niiden voidaan katsoa parhaiten määrittelevän markkinaehtoista siirtohintaa. Soveltuvan menetelmän arviointi tapahtuu aina tapauskohtaisesti. On hyvä muistaa, että oikean hinnan arvioimiseksi voidaan käyttää myös useita menetelmiä samanaikaisesti. Loppujen lopuksi tärkeämpää on hinnoittelun markkinaehtoisuus, ei menetelmä, jolla siihen on päädytty.³³

OECD:n siirtohintaohjeen mukaiset menetelmät ovat:

1. Markkinahintavertailumenetelmä (Comparable uncontrolled price method, CUP)
2. Jälleenmyyntihintamenetelmä (Resale price method)
3. Kustannusvoittolisämenetelmä (Cost plus method)
4. Voitonjakamismenetelmä (Profit split method)
5. Liiketoimintomarginaalimenetelmä (Transactional net margin method)³⁴

Siirtohinnoittelumenetelmiä määrittelevät säännökset ovat luonteeltaan yleisiä. Täsmälleen oikeaa markkinaehtoisuuden täyttävää hintaa ei useimmiten ole kohtuullisellakaan tarkkuudella käytännössä määriteltävissä. Menetelmän valinnassa pyritään huomioimaan yksilöllisen tilanteen erityispiirteet ja käytettävissä olevien tietojen määrä sekä laatu. Siten mahdolliset siirtohintaoikaisut verotuksessa keskittyvät oleellisiin eroihin käytetyn ja laskentamenetelmin saatujen siirtohintojen välillä.³⁵ Vaikeissa tapauksissa joustava lähestymistapa, joka sallii useamman kuin yhden menetelmän käyttämisen, voi tuoda parhaan lopputuloksen. Tärkeintä on lopulta itse siirtohintojen markkinaehtoisuus, ei menetelmä, jolla tämä osoitetaan.³⁶ Se, että soveltuvista menetelmistä annetaan suosituksia,

³² Kukkonen & Walden 2010: 192.

³³ Ibid. Ks. myös Pankakoski 2012: 124 sekä Pankakoski 2015: 347.

³⁴ Ibid.

³⁵ Ibid.

³⁶ Jaakkola, ym. 2012: 75.

mutta ei ohjeita siitä, kuinka eri arvotekijät tulisi ottaa laskelmissa huomioon, ei ole kuitenkaan ongelmatonta³⁷.

2.2.2. Markkinahintavertailumenetelmä

Markkinahintavertailumenetelmässä (Comparable Uncontrolled Price method, CUP) markkinaehtoinen hinta määritellään vertaamalla riippumattomien osapuolten samanlaisissa olosuhteissa käyttämiä hintoja etuyhteysyritysten keskinäisissä liiketoimissaan käyttämiin hintoihin. Riippumattomien osapuolten välisten liiketoimien tuottamat verrokkit muodostavat vaihteluvälin, jonka sisällä etuyhteystilanteissa käytetyt hinnat on mahdollista määrittellä markkinaehtoisiksi.³⁸

Käytännössä yrityksen tulee aina ensiksi arvioida, onko sillä riippumattomien osapuolten kanssa vastaavanlaisia liiketapahtumia kuin toisen konserniyhtiön kanssa. Tällöin puhutaan ns. sisäisestä verrokista. Vertailukohteina voidaan myös pitää ulkopuolisten itsenäisten osapuolien välisiä liiketoimia (ulkoinen verrokki). Sisäistä verrokkia pidetään lähtökohtaisesti luotettavimpana tapana perustella konsernin sisäisten liiketoimien markkinaehtoisuus. Liiketapahtumat ovat vertailukelpoisia silloin, kun mikään materiaallinen ero niiden välillä ei objektiivisesti arvioituna vaikuta myytävän suoritteen hintaan riippumattomien osapuolten välillä. Silloinkin kun tällaisia eroja ilmenee, on markkinahintavertailumenetelmä edelleen käyttökelpoinen, jos tällaisten erojen vaikutus voidaan riittävän luotettavasti oikaisuilla eliminoida.³⁹

CUP-menetelmää voidaan perustellusti pitää suorimpana ja luotettavimpana ja siten myös ensisijaisena menetelmänä, jos vain riittävän samankaltaisia ja riippumattomia vertailutransaktioita on havaittavissa. Markkinahintavertailumenetelmän soveltaminen voi olla vaikeaa kehittyvissä maissa, esimerkiksi Kiinassa, joissa on tyypillisesti vain pieni määrä julkisia yrityksiä.⁴⁰ Näin sopivan verrokkikohteen saaminen perustellun hinnan määrittämiseksi voi olla hankalaa, koska yksityisten vertailuyritysten tiedot voivat olla

---

³⁷ Pankakoski 2015: 346.

³⁸ Kukkonen & Walden 2010: 193.

³⁹ Jaakkola ym. 2012: 76.

⁴⁰ Ainsworth 2014.

epäluotettavia tai puutteellisia. Tämän vuoksi vertailuanalyysin tekeminen markkinaehtoperiaatteen toteutumiseen käytännössä voi olla työlästä.⁴¹

Esimerkkejä markkinahintavertailumenetelmän käytöstä:

Esimerkki 1. *Riippumaton yritys myy kolumbialaisia kahvipapuja jotka ovat vastaavanlaisia kuin kahden etuyhteydessä olevan yrityksen keskenään kauppaamat pavut. Transaktiot tapahtuvat tuotanto/jakeluketjun samalla tasolla ja samanlaisissa olosuhteissa, ja kaupanteon ajankohdat vastaavat toisiaan. Tällöin riippumaton yritys soveltuu ulkoiseksi verrokiksi markkinahintavertailumenetelmää sovellettaessa.*

Esimerkki 2. *Jos olosuhteet ovat muuten samat, mutta verrokkiyrityksen myymät pavut ovatkin Brasiliasta, on aiheellista selvittää, vaikuttaako papujen erilainen laatu ja alkuperä oleellisesti hintaan. Jos vaikuttaa, on selvitettävä, voiko hintaa oikaista vertailukelpoisemmaksi, jotta markkinahintavertailumenetelmää voisi soveltaa. Jos kohtuullista oikaisua ei ole mahdollista tehdä, on sovellettava jotakin muuta menetelmää markkinaehtoisuuden selvittämiseen.*

Esimerkki 3. *Esimerkki sisäisestä verrokista: Yritys myy 1000 tonnia tuotetta saman intressipiirin yritykselle hintaan 80€/ tonni, ja samaa tuotetta 500 tonnia riippumattomalle yritykselle hintaan 100€/ tonni. Tässä tapauksessa on arvioitava, pitäisikö myyntimäärän vaikuttaa siirtohintaan kyseisellä suuruudella, ja analysoida samankaltaisten tuotteiden kaupankäyntiä markkinoilla, jotta voidaan määrittää tuotteelle tyypillisiä määräalennuksia. Näin voidaan verrata sisäisen verrokin avulla, onko etuyhteystransaktio markkinaehtoinen.⁴²*

2.2.3. Jälleenmyyntihintamenetelmä

Jälleenmyyntihintamenetelmää (Resale Price Method) käytettäessä tarkastelu kohdistuu siihen vastikkeeseen, jonka konsernin ulkopuolinen asiakas on valmis maksamaan

⁴¹ Transfer Pricing Associates 2012.

⁴² OECD 2010: kohdat 2.18–2.20.

samankaltaisesta tuotteesta tai suoritteesta. Jälleenmyyntihintamenetelmää käytettäessä markkinaehtoinen hinta konsernin sisäisessä kaupankäynnissä saadaan tarkastelemalla tavanomaista jälleenmyyjälle jäävää katetta, jolloin kate määritellään samansuuntaiseksi kuin kahden toisistaan riippumattomat yrityksen välillä. Myyjälle jäävä osuus jälleenmyyntihinnasta tulkitaan näin kuvaavan markkinaehtoista hintaa etuyhteys-tilanteessa tehdyssä liiketoimessa.⁴³

Jälleenmyyntihintamenetelmää käytettäessä vertailu tapahtuu käytännössä myyntikatteen tasolla. Jälleenmyyjälle jäävä kate määritellään yleensä prosentiosuutena myynnistä. Jälleenmyyjän saama jälleenmyyntikate voidaan määritellä siitä myyntikatteesta, jonka sama jälleenmyyjä ansaitsee ostaessaan tuotteita riippumattomalta myyjältä ja jälleenmyydessään ne edelleen riippumattomille ostajille (sisäinen verrokki). Mikäli sisäisiä verrokkeja ei ole käytettävissä, kohtuullinen jälleenmyyntikate voidaan määritellä tarkastelemalla myyntikatteita, jotka ulkopuolinen riippumaton yritys ansaitsee jälleenmyyjätoimistaan.⁴⁴

Jälleenmyyntihintamenetelmä on OECD:n siirtohinnoitteluohteiden mukaan käyttökelpoisin markkinointitoiminnassa ja silloin, kun jälleenmyyjä ostaa tuotteita edelleen myytäväksi merkittävästi muokkaamatta niitä tai tekemättä muitakaan toimia, jotka vaikuttavat tuotteen arvoon. Mikäli taas tuotetta muokataan, hyödynnetään markkinointitoiminnassa jälleenmyyjän hallinnoimia aineettomia oikeuksia tai jos hankintojen ja luovutusten välillä ehtii kulua aikaa, on epäselvempää, tuleeko jälleenmyyntihintamenetelmä sovellettavaksi lainkaan.⁴⁵

Esimerkki jälleenmyyntihintamenetelmän soveltamisesta⁴⁶:

Esimerkki 4. *Oletetaan, että kaksi toimittajaa, A ja B myyvät täsmälleen samaa tuotetta samoilla markkinoilla sillä erotuksella, että yritys A antaa tuotteelle takuun, kun taas B ei anna takuuta. A ei sisällyttä hinnoittelussaan takuuta hintaan, joten se myy tuotetta kalliimmalla kuin B, jolloin sen katetuotto näyttää suuremmalta (jos A:n*

⁴³ Jaakkola, ym. 2012: 78.

⁴⁴ Karjalainen & Raunio 2007: 73.

⁴⁵ Karjalainen & Raunio 2007: 73–74.

⁴⁶ OECD 2010: kohta 2.37.

antaman takuun järjestämisen aiheuttamia kuluja ei lasketa mukaan) kuin B:n. A:n ja B:n katteet eivät ole vertailukelpoisia ilman tarpeenmukaisia oikaisuja.

Esimerkki 5. *Yritys myy tuotetta itsenäisten toimittajien kautta viiteen eri maahan, joissa sillä ei ole tytäryhtiöitä. Yritys on perustanut yhteen maahan tytäryhtiön, ja koska kyseinen markkina on yritykselle strategisesti tärkeä, se vaatii toimittajaansa myymään vain kyseistä tuotetta ja suorittamaan teknisiä toimenpiteitä asiakkaille. Vaikka kaikki muut olosuhteet olisivatkin samankaltaisia, on harkittava, ovatko oikaisut aiheellisia vertailukelpoisuuden saavuttamiseksi, jos marginaalit johdetaan riippumattomista yrityksistä, jotka eivät suorita tytäryhtiön tavoin teknisiä toimenpiteitä asiakkaille.⁴⁷*

2.2.4. Kustannusvoittolisämenetelmä

Kustannusvoittolisämenetelmässä (Cost Plus Method) markkinaehtoisuuden tarkastelu kohdistuu tavaroiden tai palveluiden myyjän konsernin sisäisistä tapahtumista kantamiin kustannuksiin, joihin lisätään vielä vertailukelpoinen voittolisä. Kun arvioidaan voittolisän suuruutta, tulee ottaa huomioon sekä myyjän suorittamat toiminnot että sen kantamat riskit. Markkinaehtoinen siirtohintaa saadaan tällöin lisäämällä myyjän kustannuksiin markkinaehtoinen voittolisä. Kustannusvoittolisä soveltuu hinnoittelumenetelmäksi silloin, kun on kyse puolivalmisteiden, pitkäaikaisten toimitussopimusten sekä konsernin sisäisten palveluiden siirtämisestä.⁴⁸ Tällaisia palveluja ovat erilaiset konsernin hallintopalvelut, mutta myös valmistuspalvelut ja tuotekehityspalvelut⁴⁹.

Kustannusvoittolisää sovellettaessa ihanteellisin tilanne on, markkinahintavertailumenetelmän tavoin, että käytettävissä on sisäinen verrokki. Tällöin myyjän konsernin sisäisestä liiketoimesta jäänyttä voittolisää verrataan saman myyjän ulkopuolisille tahoille tapahtuneessa myynnissä ansaitsemaan voittolisään. Tilanteessa, jossa tällaista sisäistä verrokkia ei ole mahdollista käyttää, on voittolisää verrattava kahden itsenäisen yrityksen vastaavassa tilanteessa ansaitsemaan voittolisään. Tällöin kyseessä on niin kutsuttu ulkoinen verrokki. Kun arvioidaan verrokkien samankaltaisuuden riittävyttä, tulee ottaa

⁴⁷ OECD 2010: kohta 2.38.

⁴⁸ Jaakkola ym. 2012: 80.

⁴⁹ Karjalainen & Raunio 2007: 78.

huomioon vertailtava konserniyhtiö kokonaisuutena, sekä verrokkiyhtiön suorittamat toiminnot. Lisäksi arvioitavaksi tulevat verrokkiyhtiön kantamat riskit sekä olosuhteet, joissa nämä liiketoimet on suoritettu.⁵⁰

Esimerkki kustannusvoittolisämenetelmän soveltamisesta⁵¹:

Esimerkki 6. *Yritys A valmistaa koneistoja massatuotantokelloihin ja myy tuotteitaan ulkomailla sijaitsevalle tytäryhtiölle B kerryttäen viiden prosentin katetta. Riippumattomat yritykset X, Y ja Z valmistavat samaa tuotetta ja toimivat samassa maassa, ja niiden kateprosentit vaihtelevat kolmen ja viiden välillä. A ei sisällytä hallinnollisia tai yleiskuluja mukaan valmistuskuluihin kun taas X, Y ja Z sisällyttävät. Tämän seurauksena yritysten katteet eivät ole vertailukelpoisia, joten erot lasketatavoissa on oikaistava ensin jotta riippumattomat yritykset soveltuisivat verrokeiksi.*

Esimerkki 7. *Yritys C sijaitsee valtiossa D ja on yhtiön E omistuksessa, joka sijaitsee valtiossa F. Maiden väliset palkkaerot ovat suuret, ja alhaisemman palkkakustannusten maassa D yritys C kokoaa televisioita yrityksen E riskillä ja kustannuksilla. Yritys E vastaa myös kaikista komponenteista, tietotaidosta, ym. ja on sitoutunut ostamaan C:n tuotannon ja markkinoimaan sitä oman jakeluverkostonsa avulla. Tällaiseen sopimusvalmistustilanteeseen kustannusvoittolisämenetelmä soveltuu erittäin hyvin, ja siirtohinnan tulisi perustua kokoamiskuluihin, joiden perusteella määritellään C:n toimintoihin ja riskeihin suhteutettu sopiva kate.⁵²*

2.2.5. Liiketoiminettomarginaalimenetelmä

Liiketoiminettomarginaalimenetelmässä (Transactional Net Margin Method) käytetään nettovoittomarginaalia, joka oletettavasti olisi syntynyt vastaavassa riippumattomien tahojen välisessä liiketoimessa. Tällä tavoin määriteltä nettovoittomarginaalia verrataan johonkin voiton muodostumista kuvaavaan erään, kuten esimerkiksi liikevaihtoon,

⁵⁰ Jaakkola ym. 2012: 80.

⁵¹ OECD 2010 75–76. Ks. myös Myllysilta 2012: 35.

⁵² OECD 2010 75–76.

kustannuksiin, palkkoihin tai liiketoimintaan sitoutuneisiin pääomiin. Näin saatua suhdelukua eli ”voittoindikaattoria” (Profit Level Indicator, PLI) sovelletaan etuyhteystoimeen ja oletetaan tämän voittoindikaattorin olevan samansuuruinen kuin vertailukohteeksi valitun yrityksen vastaava indikaattori. Vertailukohteena on siis jonkin tietyn toimintokokonaisuuden voittoindikaattori eikä yksittäisen liiketoimen.⁵³

Käytännössä liiketoiminettomarginaalimenetelmää käytetään samoin kuin jälleenmyyntihinta- tai kustannusvoittolisämenetelmäkin, mutta vertailun kohteena oleva ominaisuus sijaitsee tuloslaskelmassa alempana kuin edellä mainittuja menetelmiä käytettäessä. Yleensä liiketoiminettomarginaalimenetelmässä vertailu tapahtuu liikevoiton tasolla. Etuyhteystoimesta myyjälle jäävä nettomarginaali voidaan päätellä sen nettomarginaalin pohjalta, joka samaiselle osapuolelle jää riippumattoman osapuolen kanssa tehdyssä liiketoimessa. Mikäli tämänkaltaisia sisäisiä verrokkeja ei ole mahdollista käyttää, kohtuullinen nettomarginaali voidaan määrittellä tarkastelemalla ulkoista verrokkia eli nettomarginaalia, jonka ulkopuolinen yritys ansaitsee vastaavissa olosuhteissa tehdystä samankaltaisesta liiketoimesta.⁵⁴

2.2.6. Voitonjakamismenetelmä

Voitonjakamismenetelmää on käyttökelpoinen silloin, kun etuyhteystransaktion osapuolten tiiviin yhteistyön seurauksena transaktioiden erottelu kahden yrityksen välillä on vaikeaa⁵⁵. Voitonjakamismenetelmässä samaan etupiiriin kuuluvien yritysten yhdessä harjoittamasta liiketoiminnasta syntynyt voitto jaetaan etupiiriyrityksille liiketaloudellisesti hyväksyttävien perusteiden. Tätä peilataan sitä vasten, miten kaksi täysin toisistaan riippumatonta osapuolta jakaisivat syntyneen voiton vastaavassa tilanteessa. Jotta voitto tulisi jaettavaksi sääntöjen mukaisesti voitonjakamismenetelmää käyttämällä, on tehtävä toimintoarviointi, jossa huomio kiinnittyy kunkin osapuolen kantamiin riskeihin sekä toimintaan käytetyt omaisuuspanokset.⁵⁶

---

⁵³ Kukkonen & Walden 2010: 201.

⁵⁴ Karjalainen & Raunio 2007: 81.

⁵⁵ Karjalainen & Raunio 2007: 86.

⁵⁶ Jaakkola ym. 2012: 90–91.

Voitonjakamismenetelmä soveltuu käytettäväksi erityisesti liiketoimiin, joissa kumpikin liiketoimen osapuoli kantaa tasavertaisesti riskejä ja suorittaa vaativampia toimintoja. Muissa menetelmissä oletetaan toisen osapuolen olevan se ”rutiinitoimija”, joka kantaa oleellisesti pienemmät riskit tai suorittaa hyvin rajattuja toimia, jolloin ne eivät sovellu käytettäväksi. Voitonjakamismenetelmän avulla voidaan varmistaa hyvin erityislaatuistenkin sisäisten liiketoimien markkinaehtoinen hinnoittelu.⁵⁷ Voitonjakamismenetelmässä edellytetään tarkan toimintoanalyysin suorittamista molemmista liiketoimen osapuolista, joten sen suuri heikkous on sen työläs luonne sekä soveltuvuuden arviointi⁵⁸. Lisäksi voitonjakamismenetelmän kannalta tarpeellisten taloudellisten tietojen saaminen liiketoimen osapuolista voi olla haastavaa.⁵⁹

2.3. OECD:n malliverosopimus ja siirtohinnoittelusäännökset Suomessa

2.3.1. OECD:n malliverosopimuksen 9 artikla

Markkinaehtoperiaatteesta on muodostunut etenkin kehittyneiden teollisuusmaiden kesken kansainvälinen standardi, kun määritellään verotettavaa tuloa konserniyhtiöiden välillä⁶⁰. Useiden maiden verolainsäädännössä on markkinaehtoperiaatteen ilmaisevat säännökset, ja myös eri maiden välisissä verosopimuksissa sitoudutaan yleensä noudattamaan markkinaehtoperiaatetta.⁶¹ Suomen solmimat verosopimukset noudattelevat OECD:n malliverosopimusta.⁶²

Markkinaehtoperiaate on kirjattu OECD:n malliverosopimuksen 9 artiklaan seuraavanlaisesti:

”OECD:n malliverosopimuksen 9 artikla
ETUYHTEYDESSÄ KESKENÄÄN OLEVAT YRITYKSET

1. Milloin a) sopimusvaltion yritys välittömästi tai välillisesti osallistuu toisen sopimusvaltion yrityksen johtoon tai valvontaan tahi omistaa osan sen pääomasta,

⁵⁷ Jaakkola ym. 2012: 90–91.

⁵⁸ Karjalainen & Raunio 2007: 86.

⁵⁹ Jaakkola ym. 2012: 91.

⁶⁰ Isomaa-Myllymäki 2014: 14.

⁶¹ Raunio 2008: 47.

⁶² Karjalainen & Raunio 2007: 18.

taikka b) samat henkilöt välittömästi tai välillisesti osallistuvat sekä sopimusvaltion yrityksen että toisen sopimusvaltion yrityksen johtoon tai valvontaan tahi omistavat osan niiden pääomasta, ja jos jommassakummassa tapauksessa yritysten välillä kauppa- tai rahoitussuhteissa sovitaan ehdoista tai määrätään ehtoja, jotka poikkeavat siitä, mistä riippumattomien osapuolten välillä olisi sovittu, voidaan kaikki tulo, joka ilman näitä ehtoja olisi kertynyt toiselle näistä yrityksistä, mutta näiden ehtojen vuoksi ei ole kertynyt näille yrityksille, lukea tämän yrityksen tuloon ja verottaa siitä tämän mukaisesti. 2. Milloin sopimusvaltio lukee tämän valtion yrityksen tuloon – ja tämän mukaisesti verottaa – tuloa, josta toisen sopimusvaltion yritystä on verotettu tässä toisessa valtiossa, ja näin mukaan luettu tulo on tuloa, joka olisi kertynyt ensiksi mainitun valtion yritykselle, jos yritysten välillä sovitut ehdot olisivat olleet sellaisia, joista riippumattomien yritysten välillä olisi sovittu, tämän toisen valtion on asianmukaisesti oikaistava tästä tulosta siellä määrätyn veron määrä. Tällaista oikaisua tehdessä on otettava huomioon tämän sopimuksen muut määräykset, ja sopimusvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on tarvittaessa neuvoteltava keskenään.”

Markkinaehtoperiaatteen sisältöä määrittävän OECD:n siirtohinnoitteluohjeen pääasiallinen tavoite on estää monenkertaista kansainvälistä verotusta sekä veropakoa⁶³. OECD:n ohjetta sovelletaan laajasti veroviranomaisten kuin verovelvollistenkin toimesta, mutta kuten edellä on todettu, ei sen oikeuslähdeopillinen asema ole täysin selvä⁶⁴. OECD:n siirtohinnoitteluohjeesta ei tähän mennessä ole tehty virallista suomennosta, mutta käytännössä se on kuitenkin myös Suomessa tärkein siirtohinnoittelua koskevissa kysymyksissä käytetty ohjenuora. Oikeuslähdeopillisen aseman puuttumisesta huolimatta OECD:n siirtohinnoitteluohjeen asema on kuitenkin kansainvälisesti vahva, ja ohjeen linjasta poikkeamiselle tulisi joka tapauksessa esittää painavat perustelut.⁶⁵

2.3.2. Laki verotusmenettelystä ja etuyhteys Suomessa

Kansainvälisen kehityksen seuraamisen myötä myös Suomessa koettiin tarve päivittää siirtohinnoittelua koskeva lainsäädäntö vastaamaan paremmin viimeisiä kansainvälisiä kehityskulkuja. Erityisen tärkeänä verotulojen turvaamisen näkökulmasta pidettiin siirtohinnoittelun dokumentointia koskevan säännösten laatimista, jota käsitellään jäljempänä. Suomen verosäännöksissä edellytettiin jo ennen nykytilaa, että rajat ylittävissä

⁶³ Kukkonen & Walden 2010: 168.

⁶⁴ Heggmair ym. 2013. Ks. myös Pankakoski 2015: 354 sekä Penttilä 2015: 122.

⁶⁵ Jaakkola ym. 2012: 23. Ks. myös Vega 2012: 11.

ja etuyhteyssuhteissa tehdyissä liiketoimissa noudatetaan markkinaehtoisuutta, sillä markkinaehtoperiaate on ollut kirjattuna laintasoisena säännöksenä Suomessa jo vuodesta 1965. Suomessa siirtohinnoittelua koskevat säännökset on kirjattu verotusmenettelylain (18.12.1995/1558) kohtiin 14 a-c ja 31 §.⁶⁶

Verotusmenettelylain 31 §:n 2 momentissa määritellään myös etuyhteys tarkemmin: Liiketoimen osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, jos liiketoimen osapuolella on toisessa osapuolella määräysvalta tai kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta liiketoimen molemmissa osapuolissa. Osapuolella on määräysvalta toisessa osapuolella silloin, kun:

- 1) se välittömästi tai välillisesti omistaa yli puolet toisen osapuolen pääomasta
- 2) sillä välittömästi tai välillisesti on yli puolet toisen osapuolen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuomasta äänimäärästä
- 3) sillä välittömästi tai välillisesti on oikeus nimittää yli puolet jäsenistä toisen yhteisön hallitukseen tai siihen verrattavaan toimielimeen tai toimielimeen, jolla on tämä oikeus
- 4) sitä johdetaan yhteisesti toisen osapuolen kanssa tai se muutoin voi tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa toisessa osapuolella.

Kuten jäljempänä tullaan havaitsemaan, on Suomessa etuyhteys määritelty väljemmin kuin Kiinassa, jossa etuyhteys syntyy jo paljon alhaisemmilla kriteereillä⁶⁷. Tämä saattaa tulla ikävänä yllätyksenä sille, joka ei ole perehtynyt paikalliseen siirtohinnoittelukäytäntöön vaan olettaa OECD:n sääntöjen mukaisen lähtökohdan vallitsevan kaikkialla.

2.3.3. Siirtohinnoittelun dokumentointi

Siirtohinnoittelun markkinaehtoisuus perustellaan vuosittain laadittavalla siirtohinnoitteludokumentoinnilla, josta on säännökset VML 14 a-c §:ssä. Siirtohinnoitteludokumentaatio sisältää selvityksen verovelvollisen ja sen etuyhteyksyritysten välisistä liiketoimista ja niiden hinnoittelusta. Siirtohinnoittelun markkinaehtoisuuden problematiikka kiteytyy usein näyttökysymyksiin ja

⁶⁶ Jaakkola ym. 2012: 30. Ks. myös Helminen Luku 8. Kansainvälisen konsernin erityiskysymyksiä: Siirtohinnoitteluoikaisu sisäisessä lainsäädännössä.

⁶⁷ Aisworth & Shact 2014: 3.

konserninsisäisen liiketoimen markkinaehtoisuuden objektiivisiin perusteluihin.⁶⁸ Dokumentoinnillaan verovelvollisella on mahdollista osoittaa, että sen konserninsisäiset liiketoimet ovat olleet linjassa markkinaehtoperiaatteen kanssa. Lisäksi huolellisella dokumentoinnilla saadaan suojaa viranomaisten mahdollisia jälkikäteen tehtyjä oikaisuja kohtaan ja vaikutetaan siten omalta osaltaan verotuksen ennustettavuuteen.⁶⁹

VML 14 b §:n mukaan siirtohinnoitteludokumentaation tulee sisältää:

- 1) kuvauksen liiketoiminnasta ja etuyhteyssuhteista
- 2) tiedot etuyhteyssuhteessa tehdyistä liiketoimista
- 3) tiedot yrityksen ja sen kiinteän toimipaikan välisistä toimista
- 4) toimintoarviointi etuyhteyssuhteessa tehdyistä liiketoimista sekä yrityksen ja sen kiinteän toimipaikan välisistä toimista
- 5) vertailuarviointi käytettävissä oleva tieto vertailukohteista mukaan lukien
- 6) kuvaus siirtohinnoittelumenetelmästä ja sen soveltamisesta⁷⁰

Pienet ja keskisuuret yritykset on vapautettu dokumentointivelvollisuudesta, mutta niiden tulee silti samalla tavoin noudattaa markkinaehtoperiaatetta liiketoimissaan. Tätä on perusteltu dokumentoinnista koituvien kustannusten suhteella pienemmistä yrityksestä yrityksistä kertyvien verotulojen fiskaaliseen merkitykseen. Verotusmenettelylaissa pienellä ja keskisuurella yrityksellä tarkoitetaan yritystä, jonka:

- 1) palveluksessa on vähemmän kuin 250 henkilöä
- 2) jonka liikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai
- 3) taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa euroa

Tämän lisäksi yrityksen tulee täyttää mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmässä annetusta komission suosituksessa 2003/361/EY tarkoitetut yrityksen

⁶⁸ Kukkonen & Walden 2010: 216.

⁶⁹ Myrsky & Rabinä 2011: 78.

⁷⁰ Jaakkola ym. 2012: 35. Ks. myös Karjalainen & Raunio 2007: 28.

riippumattomuutta kuvaavat ja muut suositukseen sisältyvät pienen ja keskisuuren yrityksen tunnusmerkit.⁷¹

Dokumentointivelvollisuuden puuttumisesta huolimatta veroviranomainen saattaa ottaa pienen tai keskisuuren yrityksen siirtohinnoittelun tukittavakseen ja pyytää tarvittaessa selvitystä siirtohinnoittelun markkinaehtoisuudesta.⁷² Huomionarvoista Suomen siirtohinnoittelun dokumentointia koskevassa lainsäädännössä on, että dokumentointivelvollisuus koskee vain kotimaan rajat ylittäviä liiketoimia, jolloin dokumentointivelvollisuus koskee vain liiketoimia, jonka toinen osapuoli on ulkomaalainen⁷³.

2.3.4. Siirtohinnoitteluoikaisu

Markkinaehtoperiaatteesta poikkeavaan hinnoitteluun saatetaan puuttua usean eri lainkohdan perusteella, mutta ensisijaisesti sovelletaan VML 31 §:ää. Sovellettavaksi saattaa myös tulla VML 28 §:n yleissäännös veron kiertämisestä tai peiteltyä osingonjakoa koskeva VML 29 §. VML 29 § voi tulla sovellettavaksi esimerkiksi tilanteessa, jossa osakeyhtiö antaa osakkeenomistajalleen tai hänen perheenjäsenelleen etua markkinaehtoperiaatteen vastaisen hinnoittelun johdosta. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO: 2014:119 määritellään hyvin rajanvetoa VML 28 §:n ja VML 31 §:n välillä:

KHO 2014 119. "Verotusmenettelystä annetun lain 31 §:n tarkoituksena on mahdollistaa etupiiriyhteydessä tehdyn oikeustoimen hinnan oikaiseminen verotuksessa markkinaehtoiseksi. Verotusmenettelystä annetun lain 28 §:n 1 momentissa säädetään puolestaan oikeustoimen oikeudellisen muodon sivuuttamismahdollisuudesta verotuksessa."

Käytännössä rajanveto markkinaehtoperiaatteen mukaisen ja sen vastaisen menettelyn välillä ei ole kovin suuri, ja kysymys oikean siirtohinnan asettamisesta aiheuttaa päänvaivaa

⁷¹ Karjalainen & Raunio 2007: 31. Ks. myös Myrsky & Rabinä 2011: 78.

⁷² Karjalainen & Raunio 2007: 30–31.

⁷³ Andersson, Ikkala & Penttilä 2009: 95.

kansainvälisille yrityksille. Seuraavat esimerkit havainnollistavat siirtohinnoittelu-oikaisutilanteita:

***KHO 1986 577:** Kun yhtiö, joka ei ole lainkaan harjoittanut valmistustoimintaa, ei ollut selvittänyt saaneensa vastasuorituksiksi liiketoiminnassaan tarpeellisia hyödykkeitä tai palveluksia, se ei voinut vähentää service fee-maksuja tulon hankkimisesta johtuneina menoina.*

***KHO 1990 483:** Yhtiön oli todettu suorittaneen ruotsalaiselle emoyhtiölleen eräpäivän jälkeen suoritetuista maksuista viivästyskorkoa. Toisaalta emoyhtiö ei ollut suorittanut yhtiölle vastaavissa tapauksissa viivästyskorkoa, vaikka emoyhtiön oli todettu suorittaneen maksuja eräpäivän jälkeen. Asiakirjoista ilmenevissä olosuhteissa yhtiön katsottiin jättämällä viivästyskorkoa perimättä siirtäneen voittoa emoyhtiölleen.*

On siis selvää, että markkinaehtoperiaatten mukaisesti yrityksen maksamat konsernin sisäiset palvelumaksut ja rojaltit tulisi vastata sitä, mitä kahden riippumattoman toimijan välillä olisi sovittu. Toisen esimerkkiratkaisun mukainen KHO:n päätös havainnollistaa osuvasti VML 31 §:n perimmäistä tarkoitusta, jonka mukaan tehdyt liiketoimet tulee vastata kahden riippumattoman toimijan välillä mahdollisesti sovittua.

Markkinaehtoisen hinnan määrittelemisen haastavuutta kuvaa se, että jopa kahden riippumattoman osapuolen välillä joudutaan joskus tekemään siirtohinnoittelussa käytettyä menetelmää muistuttavaa vertailua. Tämä koskee etenkin tilanteita, joissa siirretään aineettomia oikeuksia. Nykyiset laveasti määritellyt ja tulkintavaraa jättävät kotimaiset ja OECD:n siirtohinnoittelua koskevat säännökset ovat herkästi alttiita kritiikille. Etenkin vertailumenetelmiä käytettäessä vertailuhintoihin saatetaan joutua tekemään oikaisuja, joiden uskottava perusteleminen saatta olla hyvin vaikeaa. Erityisen haastavaa siirtohinnoittelu on silloin, kun pyritään määrittelemään etukäteen sellaista hintaa, joka olisi hyväksyttävissä sekä asuinvaltion että lähdevaltion verotuksessa.⁷⁴ Jos liiketoimen toinen osapuoli sijaitsee vielä Kiinan kaltaisessa maassa, jossa sovelletaan erilaisia

---

⁷⁴ Pankakoski 2015: 344–345.

siirtohinnoittelusäännöksiä kuin esimerkiksi OECD-maissa, riittää yrityksille markkinaehtoisuuden tavoittelussa haasteita.

3. SIIRTOHINNOITTELU KIINASSA

3.1. Kiinan veroviranomaiset ja verosäännökset

3.1.1. Kiinan veroviranomaiset

Kiinan valtioneuvosto on ylin toimeenpaneva elin valtionhallinnossa. Sen tehtäviin kuuluu lukuisia hallinnollisia tehtäviä mukaan lukien lakien ja säännösten toimeenpano sekä käyttöönoton ohjaaminen. Valtioneuvoston säätämät verolait koostuvat pääosin seuraavista osa-alueista: 1) verolakien täytäntöönpanosäännökset (Implementation Rules of Tax Law) 2) väliaikaiset verosäännökset 3) verosäännösten tulkintaohjeet.⁷⁵ Kiinan verolait säädetään Kiinan kansankongressissa sekä kansankongressin valiokunnassa. Kiinan kansankongressi on yksikamarinen elin, jolla on määräysvalta lakien säätämiseen ja julkaisemiseen Kiinassa. Kansankongressi kokoontuu vuosittain päättämään perustuslaillisista lainmuutoksista ja uusista laeista koskien rikoksentekeä, kansalaisia, valtiollisia instituutioita ja muita aiheita. Kansankongressin valiokunta voi tehdä muutoksia ja lisäyksiä kansankongressin säätämiin lakeihin sillä ehdolla, että lain peruseriaatteet säilyvät ennallaan.⁷⁶

Kiinan verohallinto (The State Administration of Taxation, SAT)⁷⁷ on ministeriötasoinen, suoraan valtioneuvoston alla toimiva yksikkö ja Kiinan korkein veroviranomainen. SAT:n tärkeimmät tehtävät ovat verolakien suunnittelu ja toimeenpano yhteistyössä valtiovarainministeriön (Ministry of Finance) kanssa. SAT:n tehtävänä on myös tukea valtiovarainministeriötä kansallisen talous- ja veropolitiikan kehittämisessä sekä valtion verotulojen hallinnoinnissa ja veronkannon toimeenpanossa. SAT:n tehtäviin kuuluu myös varojen ohjaaminen valtion määräysten mukaisesti sekä veronkanto ja palautusmenettely koskien arvonlisäveroa ja muita kulutusveroja viennin ja tuonnin osalta. Johtuen siitä, että verotulot kerätään ja kohdennetaan monin eri tavoin keskus- ja paikallishallintojen välillä, on verovirastot alueellisella tasolla jaettu keskusverovirastoihin ja paikallisiin verovirastoihin. Verovelvollisen on hyvä pitää mielessä, että monet verosäännökset ovat

---

⁷⁵ Cao 2011: 2.

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ Selkeyden vuoksi tästä eteenpäin käytetään lyhennettyä muotoa SAT.

paikallisten veroviranomaisten osalta tulkinnanvaraisia ja sama säännös voi siten olla sovellettu useammalla eri tavalla jopa saman kaupungin eri puolilla.⁷⁸

3.1.2. Kiinan verolait

Kiinassakin on otettu se lähtökohta, että keskeisimmät verosäännökset tulee olla lailla säädettyjä⁷⁹. Kiinan kansankongressin tai sen valiokunnan säätämässä laissa esitetään usein tärkeitä periaatteita ja ehtoja. Laki yleensä velvoittaa valtioneuvoston laatimaan kyseisen lain käyttöönottoa ja täytäntöönpanoa koskevat säännökset. Valtioneuvoston tehtävänä on siten tulkita lakiin sisältyviä ohjeita sekä säätää niistä tarkemmat ohjeet lain käyttöönottoa varten. Kyseiset menettelylliset ohjeet tulee olla linjassa alkuperäisten laissa esitettyjen periaatteiden kanssa. Valtioneuvostolla on usein laaja valta lain tulkitsemisessa ja muotoilussa. Niinpä valtioneuvosto saattaa lisätä tarpeelliseksi kokemiaan säännöksiä kansankongressin säätämässä laissa koettuihin aukkokohtiin, kuten se on tehnyt elinkeinoverolakia koskevissa menettelyohjeissaan (Detailed Rules for the Implementation of PRC Corporate Income Tax Law).⁸⁰

Vuoden 2008 alusta saatettiin voimaan koti- ja ulkomaisten yritysten osalta yhdenmukaistettu yritysverotusta koskeva CIT-laki (China Corporate Income Tax Law). Kyseinen laki toi verotusta neutraalimpaan suuntaan, kumoten vuoteen 2008 asti voimassa olleet erilliset järjestelmät ulkomaisille ja kotimaisille yrityksille Kiinassa.⁸¹ Kiinan lainsäädäntöä koskeva laki (China Legislation Law) edellyttää, että perustavanlaatuisista veroista säädetään lailla. Kuitenkin tapauksessa, jota koskevaa lainsäädäntöä ei ole vielä olemassa esimerkiksi ilmiön uutuuden vuoksi, kansankongressi ja sen valiokunta voi valtuuttaa valtioneuvoston laatimaan hallinnolliset säännökset koskien käsillä olevaa asiaa. Kiinan valtioneuvosto käyttää toisin sanoen valtaa lakien muotoilemiseen ja niiden peruuttamiseen, kuten myös veroasteiden määräämiseen alueilla, joihin ei vielä ole voimassa olevaa soveltuvaa lainsäädäntöä. Lukuisia välillisiä veroja koskevia lakeja on säädetty valtioneuvoston toimesta väliaikaisina veroina.⁸²

---

⁷⁸ Asia Briefing Ltd. 2011: 8.

⁷⁹ Vrt. Suomessa PL 81.1. §. Ks. Helminen 2014: 94 ja Pankakoski 2015: 350.

⁸⁰ Cao 2011: 2.

⁸¹ EY 2014b: 255.

⁸² Cao 2011: 2-3.

Verolakien muodostuminen Kiinassa koostuu neljästä eri vaiheesta: laadinta, suunnitelman tarkempi tarkastelu, äänestys ja viimeiseksi täytäntöönpano Kiinan kansankongressissa tai sen valiokunnassa. Siitä lähtien, kun Kiina aloitti yhteiskunnallisen reforminsa ja avautumisensa muulle maailmalle 1980-luvun alkupuolella, hallitus on läpivienyt kolme merkittävää uudistusta verotuksessa. Arvonlisävero otettiin käyttöön ensimmäistä kertaa vuonna 1984 ja päivitettiin vuonna 1993. Sitä seuraavat reformit verotuksessa esitettiin vuonna 1994, koskien toimivallan jakamista veronkannosta sekä verotulojen jakaantumista keskus- ja paikallishallintojen välillä. Kiina jatkoi verotusjärjestelmänsä uudistumista vuonna 2006 keskittyen lukuisiin osa-alueisiin, sisältäen muun muassa arvonlisäverojärjestelmän (vaihto valmistuspohjaisesta arvonlisäverosta kulutukseen perustuvaan arvonlisäveroon), yritysverotuksen (eriytetyt säännökset koti- ja ulkomaisille yrityksille) ja henkilöverotusta koskevat uudistukset. Samalla uudistettiin ja vähennettiin alueellisia provinssikohtaisia veroja, ja julkaistiin uusi polttoainevero jonka tarkoituksena oli korvata silloiset julkisten teiden ylläpitomaksut.⁸³

Tutkielman aiheen ja tällä hetkellä myös useimpien monikansallisten yritysten kannalta merkittävin Kiinan verotusta koskeva muutos tapahtui kuitenkin vuonna 2009, kun saatettiin voimaan uudet siirtohinnoittelua koskevat säännökset sekä poistettiin aikaisemmat ulkomaisten yritysten laajat verokevennykset.⁸⁴ Kiinan elinkeinoverolaki (CIT Law) on yksi merkittävimmistä kansankongressin viime aikoina säätämistä laeista.⁸⁵

3.1.3. Yleiset veroasteet Kiinassa

Kiinassa veroasteet ovat suhteellisen yhtenäiset verrattuna moniin muihin maihin. Ennakonpidätysveroprosentti on sama kaksikymmentä prosenttia ulkomaisen yrityksen saamille osingoille, koroille sekä rojalteille⁸⁶. Yrityksen liiketoiminnasta muodostuvat tappiot ovat vähennyskelpoisia verovuotta seuraavan viiden vuoden aikana. Vuonna 2008 tammikuussa voimaan tulleen uuden yhteisöverolain (EIT)⁸⁷ mukainen yleinen 25 prosentin veroaste koskee sekä koti- että ulkomaisia yhtiöitä⁸⁸. Kiinan yhteisöverotus aleni siis huomattavasti kertaheitolla, aikaisemman veroasteen ollessa 33 prosenttia. Samalla suuri

---

⁸³ Asia Briefing Ltd. 2011: 7.

⁸⁴ Asia Briefing Ltd. 2011: 7.

⁸⁵ Cao 2011: 2.

⁸⁶ EY 2014b: 255.

⁸⁷ KPMG 2008: 12.

⁸⁸ EY 2014b: 256. Ks. myös KPMG 2008: 3.

osa veronhuojennuksista poistettiin. Näiden seurauksena verojärjestelmään saatiin luotua toivottua selkeyttä ja yhdenmukaisuutta. Tietyille toimialoille veronkevennykset on edelleen koettu perustelluiksi ja tarpeellisiksi. Esimerkiksi uuden ja korkean teknologian yritykset, jotka ovat tarkasti määriteltyjä, nauttivat kriteerit täyttäessään alhaisesta veroasteesta.⁸⁹

3.1.4. Yritysverotus Kiinassa

Kiinan markkinoiden avautuminen 1980-luvulla ulkomaisille sijoittajille ja sen liittyminen Maailman kauppajärjestö WTO:hon lisäsivät oleellisesti kansainvälisten monikansallisten yritysten toimintaa Kiinassa kahden seuraavan vuosikymmenen aikana. Kiina päätti tarjota myös huomattavia verohelpotuksia ulkomaisille yrityksille houkutellessaan investointeja maahan. Sekä kansainväliset yritykset että kiinalainen yhteiskunta hyötyivät näistä taloudellisista kehitysaskelista maan kehittyessä kansainvälisempään suuntaan. Kiina alkoi myös kiinnittää huomiota paremmin jäsenellään ja ennustettavamman verolainsäädännön kehittämiseen samalla, kun se hiljalleen alkoi panostaa aiempaa enemmän verotulojensa suojelemiseen.⁹⁰

Verotuksen asteittainen uudistaminen alkoi Kiinassa 1990-luvun alkupuolella. Siitä lähtien Kiinan hallitus ja veroviranomaiset ovat säännöllisesti tehneet uudistuksia verolainsäädäntöönsä. Erityisen merkittävä uudistus oli vuoden 2008 ulkomaisia yrityksiä ja kotimaisia yrityksiä koskevien verolakien harmonisointi yhdeksi elinkeinoverolainiksi (Corporate Income Tax Law, CIT)⁹¹. Tämä muutos mahdollisti yrityksille yhdenvertaisen toimintaympäristön riippumatta siitä, olivatko ne kotimaisessa vai ulkomaisessa omistuksessa. Uuden lain käyttöön ottaminen merkitsi myös joidenkin ulkomaisille yrityksille aikoinaan myönnettyjen verohelpotusten poistamista, sillä uuden lain myötä sekä kotimaiset että ulkomaiset yritykset maksavat voitoistaan veroa 25 prosentin veroasteen mukaan, tosin tietyin aikaisemmin selostetuin edellytyksin esimerkiksi korkean teknologian yritykset saattavat päästä edelleenkin kevennetyn verotuksen piiriin⁹². Vuoden 2008 verouudistus siis nosti ulkomaisten yritysten efektiivisiä veroasteita Kiinassa jolloin sinne, virtaavien sijoitusten kustannukset kohosivat. Ulkomaisten investointien kustannuksiin

---

⁸⁹ International Tax Review 2014: 48.

⁹⁰ Ng 2010: 49.

⁹¹ Cao 2011: 10. Ks. myös Linnakangas 2010: 148.

⁹² Linnakangas 2010: 148.

vaikutti mahdollisesti vielä enemmän vuonna 2009 taannehtivasti voimaan tullut erityinen verotusmenettelyä koskeva laki, Measures for Special Tax Adjustments (Circular 2/2009)⁹³. Circular 2/2009 sisältää yksityiskohtaiset ohjeet verotuksen oikaisusta ja niiden täytäntöönpanosta erityisesti etuyhteisyritysten välisissä toimissa sekä siirtohinnoittelua koskevilla tapauksilla.⁹⁴

EIT-laki sisältää yleiset säännökset ja määrittelyt koskien verotettavan tulon muodostumista, verokantoja ja -huojennuksia, lähdeverotusta ja veronkantoa. Kiinassa maksettava yhteisövero lasketaan verovuoden nettotuloksen mukaan asianmukaisten kulujen ja tappioiden vähennysten jälkeen. Lopullinen verotus vahvistetaan vuosittain, mutta maksetaan usein kvartaaleittain Suomen ennakonperintäjärjestelmän kaltaisesti. Lopullinen verolaskelma pohjautuu verovuoden päätöshetken tilinpäätökseen. Entisten ulkomaalaisomistuksessa olevien yritysten verohuojennusten sijaan nykyään on olemassa tiettyjä toimialoja edustaville yrityksille kuten korkean teknologian ja uuden teknologian kehittämiseen keskittyville yrityksille. Pienille ja alhaisen tuoton yrityksille on toki olemassa huojennus alhaisemman verokannan (20 prosenttia) muodossa.⁹⁵ Kiinan verotusta koskenut uudistus merkitsi myös passiivista tuottoa nauttivien ulkomaisten omistajien nollaverotuksen päättymistä. Vuoden 2008 uudistuksen yhteydessä aikaisemmin kokonaan verovapaana pidetty ulkomaille maksettava osinkotulo asetettiin lähdeveron alaiseksi. Uudistuksen yhteydessä Kiinan veroviranomaiset saivat käyttöönsä myös aiempaa järeämpiä työkaluja tehdä oikaisuja ulkomaalaisten omistamien yritysten verotukseen⁹⁶.

Kiinan verojärjestelmässä on edelleen olemassa järjestelmän yksinkertaistamisen jäljiltäkin lukuisia verokevennyksiä ja huojennuksia kuten:

- 1) korkean teknologian yrityksille on olemassa oma alennettu verokantansa, 15 prosenttia
- 2) tutkimus- ja kehityskustannukset voidaan vähentää verotettavasta tulosta 150-prosenttisesti varsinaisesta summasta

---

⁹³ Jatkossa käytetään muotoa Circular 2.

⁹⁴ Ng 2010: 49.

⁹⁵ Asia Briefing Ltd. 2011: 12.

⁹⁶ Linnakangas 2010: 148.

3) lukuisia verohuojennuksia on suunnattu myös start up-yrityksille, jotka investoivat ympäristönsuojeluun, energian- ja vedenkulutuksen säästämiseen sekä teollisuuden turvallisuuden edistämiseen

4) erityisiä kevennyksiä on suunnattu myös infrastruktuurin kehittämiseksi, maan- ja metsänviljelylle, karjataloudelle sekä kalanjalostukselle⁹⁷

Aikaisemmin voimassa olleet verovähennykset koskien yrityksiä, jotka palkkaavat irtisanottuja tai kehitysvammaisia työntekijöitä, on korvattu runsailla vähennysoikeuksilla koskien alentuneen työkyvyn omaaville työntekijöille maksettuja palkkoja.⁹⁸

3.1.5. Uusia tuulia Kiinan verotuksessa

Personal Computing Industry Center (PCIC) Kaliforniassa julkaisi muutama vuosi sitten mielenkiintoisen raportin, jonka mukaan Applen iPodin vähittäismyyntihinnan ollessa 300 dollaria, jää Kiinaan vain noin 3,70 dollaria valmistuksesta, kokoonpanosta ja testauksesta, jolloin Applen katteeksi muodostuu 80 dollaria. Joidenkin tahojen mukaan tämä kate on reilusti vähätelty, mutta havainto on merkittävä. Kiinaan jää tällä tavoin kokonaistuotosta vain 10 senttiä dollaria kohden samalla, kun 90% koko työstä on tehty Kiinassa. Glaxo Smith Klinen (GSK) 3,3 miljardin dollarin siirtohinnoittelutapaus puolestaan herätti kohua jopa Kiinan mediassa. GSK esitti että aineettomat oikeudet eivät ole alkuperäisen tuotekehittäjän omaisuutta, vaan vaikuttavat markkinoijaan, tässä tapauksessa GSK:n yhdysvaltalaiseen tytäryhtiöön sekä markkinapreemioon.⁹⁹

Kiinassa pitkään toiminut veroasiantuntija Glenn DeSouza kuvailee SAT:n siirtohinnoitteluosaamista tasokkaaksi ja käytännölliseksi. Siirtohinnoitteluun on kiinnitetty yhä enemmän resursseja. Kiinan veroviranomaiset ovat selvästi ottaneet opiksi aikaisemmista tapauksista ja ovat ilmoittaneet järjestävänsä rivejään seuraavilla aihealueilla siirtohinnoittelun suhteen:

1) Sijaintisäästöt ja sijaintikohtaiset edut¹⁰⁰ (Location savings/ Location specific advantages): SAT uskoo että Kiinaan kuuluu kohdistua suurempi osa realisoituneista

⁹⁷ Asia Briefing Ltd. 2011: 13.

⁹⁸ Ibid.

⁹⁹ DeSouza 2010: 7-11.

¹⁰⁰ Ks. sivut 47–48.

tuotoista, jotka se kokee olevan maan edullisen ja tehokkaan työvoiman synnyttämän lisäarvon seurausta

2) Aineettomat oikeudet markkinoinnissa (Marketing intangibles): Luksusbrändejä myyviä yrityksiä ei voida enää tulkita alhaisen tai rajoitetun riskin jakelijaksi, eikä ole johdonmukaista että ulkomaiset emoyhtiöt väittävät kaikkien markkinointiin liittyvien aineettomien oikeuksien kuuluvan heille, joista tytäryhtiön kuuluu maksaa

3) Kiinan markkinapremio (China market premium): Esimerkiksi autoteollisuudessa on tilanne, jossa monet monikansalliset yhtiöt muodostavat suurimman osan tuotoistaan Kiinassa. Kiinalaiset viranomaiset ovat sitä mieltä, että tämä tulo tulisi olla laajemmin verotettavissa Kiinassa eli siellä missä lisäarvo on synnytetty valtavan kysynnän seurauksena, ja ylläpitävät keskustelua tämän premion oikein laskemiseksi muodostavien käytäntöjen löytämiseksi¹⁰¹

3.1.6. Siirtohinnoittelu ja veronkiertämissäännökset

Kiinan verohallinto on ilmoittanut yleisten veronkiertosäännösten soveltamista voimistavien ohjeiden tulevan voimaan helmikuun 2015 alussa. Tämä aloite heijastaa voimakasta voitonsiirtoihin puuttumista, mikä tarkoittaa, että rajat ylittävät liiketoimet ovat yhä tarkemman tarkastelun kohteena. Yleinen veronkiertosäännös (GAAR)¹⁰² otettiin käyttöön Kiinassa jo vuonna 2008. Kuluneiden kuuden vuoden aikana veroviranomainen on kerännyt käytännön kokemusta yleisen veronkiertosäännöksen soveltamisesta ja on todennut lisääntyvää tarvetta uusien sitä koskevien yhtenäisten hallinnollisten menettelyohjeiden julkaisemiseen. Aikaisemmin verojen välttely joutui tarkastelun alle pääosin siirtohinnoittelusäännösten seurauksena ja selvät yleiset veronkiertosäännökset loistivat poissaolollaan. Uudet säännökset (Order 32) tarjoaa viitekehyksen Kiinalaiselle veroviranomaiselle yleisen veronkiertonormiston soveltamisen helpottamiseksi.

---

¹⁰¹ DeSouza 2010: 7-11.

¹⁰² Vrt. Laki verotusmenettelystä 28 §.

Alla on listattuna tavoitteita yleisen veronkiertosäännöksen soveltamisen helpottamiseen¹⁰³:

- 1) yleisen veronkiertosäännöksen soveltamisalan sekä arviontikriteerien selkeyttäminen
- 2) veronkiertosäännösten kattavuuden varmistaminen ja tärkeiden käsitteiden aukoton määrittely, esimerkiksi ”verohyöty” sekä ”järjestely veronvälttämistarkoituksessa”
- 3) työkalujen tarjoaminen, jotka kattaisivat veronkiertosäännöksen soveltamisen kaikki vaiheet kohteen valinnasta päätöksentekoon
- 4) prosessisäännösten määrittely, jotka määrittelevät eri tasoilla työskentelevien veroviranomaisten roolit ja vastuut
- 5) tarjota verovelvollisille paremmin oikeus näyttää todistusaineistoa sekä anoa lievennyksiä, kuin myös kyseenalaistaa veroviranomaisen päätökset.¹⁰⁴

Ernst & Youngin asiantuntija Andrew Choyn mukaan Kiinan yleinen veronkiertosäännös on samansuuntainen kansainvälisten säännösten kanssa ja on vahva muistutus maan veronmaksajille, että heidän on oltava valmiita perustelemaan yksittäisten liiketoimien ja liiketoimintojensa uudelleenjärjestelyn kaupallinen tarkoitus. Yleisen veronkiertosäännöksen lisäksi Kiinassa veroviranomaiset allekirjoittivat muistion, jossa määritellään sääntörikkomuksista seuraavat rangaistukset. Vakavista sääntöjen laiminlyönneistä, oli kyseessä yritys tai yksilö, saattaa seurata monenlaisia rangaistuksia. Niihin lukeutuvat muun muassa julkinen ilmoitus, maastapoistumiskielto ja varojen jäädytykset. Asiantuntijoiden mukaan tämä on vasta alkua viranomaisen toimille veronkiertoa ja verojen välttelyä vastaan.¹⁰⁵

Yleinen veronkiertosäännös sisältyy Kiinan CITL:n 47 artiklaan, jonka mukaan veroviranomaisen tulee oikaista verovelvollisen verotusta, mikäli tehty liiketoimi johtaa verotettavan tulon vähenemiseen ja on luonteeltaan vaikeasti hahmotettavissa liiketoiminnallisesti perusteltavaksi. Jälkimmäisessä tapauksessa tarkoitetaan tilannetta, jossa liiketoiminnan tarkoitus on vähentää tai poistaa velvollisuus maksaa veroja. CITL:n menettelyohjeet määrittelevät seuraavat alueet, jotka ovat tarkastelun alla:

---

¹⁰³ Harding 2015.

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Ibid.

- 1) aggressiivinen säännösten hyödyntäminen
- 2) verosopimusjärjestelmän aukollisuuden hyödyntäminen (Treaty shopping)
- 3) verojen välttäminen veroparatiisien kautta
- 4) yhtiömuodon keinotekoinen hyväksikäyttö
- 5) mikä tahansa muu järjestely, jolla ei ole perusteltavissa olevaa liiketoiminnallista tarkoitusta¹⁰⁶

Nämä tarkastelun alla olevat osa-alueet ovat laajoja ja on selvää, että ”substance over form”-periaate tulee sovellettavaksi yhä useammin ja SAT tulee yleisesti ottaen sivuuttamaan verotusjärjestelyn muodon ja uudelleen karakterisoimaan liiketoiminnan sen taloudellisen tarkoituksen mukaiseksi. Lukuisat viimeaikaiset esimerkit kertovat siitä, että SAT on ottanut aggressiivisemmän lähestymistavan veronkiertosäännösten soveltamiseen etenkin ulkomaalaisiin yhtiöihin kohdistuen. On todennäköistä, että 47 artiklan säännöstä tullaan soveltamaan jatkossa yhä enemmän SAT:n toimesta, minkä johdosta ulkomaalaisten omistamien yhtiöiden onkin aiheellista tarkastella tämänhetkisiä liiketoimintojaan ja arvioida objektiivisesti niiden markkinaehtoisuuden perusteltavuutta.¹⁰⁷

SAT:n mukaan yllämainitut toimet parantavat entisestään veroviranomaisten kykyä valvoa rajat ylittäviä liiketoimia ja muodostaa toimivampi verotusmenettelysäännöstö. Lisääntynyt huomio rajat ylittäviä liiketoimia kohtaan on johtanut varoituksiin verovelvollisille. EY:n Joanne Sun mukaan liiketoimintamallit, joilta puuttuu selkeä kaupallinen tarkoitus, tulevat olemaan suurennuslasin alla erityisesti, mikäli toiminta liittyy veroparatiiseihin, holding-yhtiöihin alhaisen verotuksen maassa ilman taloudellista substanssia tai mikäli liiketoiminnan uudelleenjärjestelyssä kaupallinen tarkoitus on vaikeasti perusteltavissa. Kiinan verovelvollisten keskuudessa on jo havaittavissa lisääntyvissä määrin verotarkastuksia sekä selvityspyyntöjä verovelvollisille uusien säännösten seurauksena.¹⁰⁸

Siirtohinnoitteluympäristö Kiinassa tulee lähivuosina säilymään herkkänä muutoksille. Valtion viranomaiset ovat jatkuvasti muokkaamassa suhtautumistaan aina niin monimutkaisiin siirtohinnoittelukysymyksiin. Samanaikaisesti viranomaiset todennäköisesti pysyttävät yhtenäisen ja aggressiivisen lähestymistavan verojen välttelyn

---

¹⁰⁶ Asia Briefing Ltd. 2011: 37.

¹⁰⁷ Ibid.

¹⁰⁸ Harding 2015.

suitsimiseen. Deloitte Eunice Kuon mukaan SAT on työskennellyt kovasti saadakseen kasaan säännökset, jotka heijastavat nykytilaa ja pysyvät mukana modernin talouden muutoksissa. Kiinaan virtaavat investoinnit ovat perinteisesti olleet kasvun lähteinä Kiinassa toimiville verokonsultointiyrityksille. Tarve verokonsultoinnille on ollut olemassa jo aikaisemmin, mutta Kuon kokemuksen mukaan asiakkailta on ollut vähänlaisesti halua maksaa korkealaatuisesta verokonsultoinnista. Kiinassa toimiva asiakaskunta on hiljalleen ymmärtänyt verokonsultoinnin arvon ja kääntyy palveluntarjoajien puoleen säännöllisemmin kuin ennen. Tälle on tarvetta, sillä myös veroviranomainen, alimitoitetuista resursseistaan huolimatta, on ottanut askeleita monimutkaisten kansainvälisten veroasioiden haltuun ottamisessa. Kiinassa johtavia konsulttiyhtiöitä perinteisten Big 4 -yhteisöjen¹⁰⁹ lisäksi ovat Baker & MacKenzie, DLA Piper, Grant Thornton, Hendersen Taxand sekä NERA.¹¹⁰

3.2. Siirtohinnoittelusäännökset Kiinassa

3.2.1. YK:n siirtohinnoitteluohje kehittyville maille

YK:n siirtohinnoitteluohje kehittyville maille (United Nations Transfer Pricing Guide For Developed Countries) julkaistiin päivitettyinä versiona keväällä 2013. Tämä merkittävä julkaisu parantaa olennaisesti monen kehittyvän maan kykyä vastata siirtohinnoitteluhaasteisiinsa. YK:n manuaalin kappale 10 käsittelee erityisesti Kiinan näkökulmaa siirtohinnoitteluun. Kiinan viranomaisten vahva panos näkyy YK:n siirtohinnoitteluohjeen kappaleessa 10.3. Siinä on esitetty sen Kiinan kokemuksia siirtohinnoittelusta kehittyvän maan näkökulmasta, joista se uskoo olevan hyötyä myös muille kehittyville maille. YK:n manuaalia tarkastellessa on kuitenkin huomioitava, ettei Kiinassa ole vielä kirjattu lainsäädäntötasoista ohjetta YK:n manuaalissa esitellyistä aiheista.¹¹¹

YK:n manuaalin taustalla oli sen päätös kerätä joukko kehittyviä maita yhteen ja selvittää parhaita menetelmiä siirtohinnoittelun hallitsemiseksi. Tämä on seurausta siitä, että

¹⁰⁹ Big 4 -yhteisöihin luetaan yleisesti Deloitte, EY, KPMG ja PwC.

¹¹⁰ International Tax Review 2014: 48.

¹¹¹ Ainsworth & Shact 2014: 1.

kehittyvillä mailla on perinteisesti ollut ongelmia siirtohinnoittelun kanssa.¹¹² Kehitysmaiden haasteet siirtohinnoittelun osalta johtuu siitä, että siirtohinnoittelu vaatii viranomaiselta korkean tason koulutusta ja osaamista. Siirtohinnoittelussa tarvitaan laajaa osaamista sekä usean eri alan osaajia, ja viranomaisten osaaminen on kehittyvissä maissa pitkään ollut riittämättömällä tasolla siirtohinnoitteluongelmien ratkaisemiseen. On myös esitetty, että teollisuusmaat ovat hyötyneet kehittyvien maiden kustannuksella niiden rajoittuneen siirtohinnoitteluosaamisen vuoksi. Teollisuusmaiden yritysten resurssit ovat riittäneet luomaan siirtohinnoittelujärjestelyjä, joihin kehittyvien maiden viranomaisten on ollut vaikeaa puuttua niiden monimutkaisuuden vuoksi.¹¹³

YK:n siirtohinnoitteluohjeilla oli siis tarkoitus luoda yhteiset ohjeet kehittyville maille, joiden laatimisessa kuunneltiin eri maiden toiveita sekä otettiin huomioon eri maiden paikallinen osaamistaso ja taloudelliset resurssit. Kiina kokee, että sillä on oikeat välineet siirtohinnoitteluun käytössä, jotka voivat olla hyödyllisiä myös muissa maissa. Kiinan siirtohinnoittelumenetelmät eroavat oleellisesti esimerkiksi Yhdysvaltojen siirtohinnoitteluohjeista, mikä on aiheuttanut huolta erityisesti Yhdysvalloissa. Menetelmä, jota sovelletaan kotimaassa saattaa olla Kiinan päässä hyödytön, jos sitä ei ole paikallisesti hyväksytty. Nämä järjestelmien eroavuudet on otettava huomioon suunniteltaessa siirtohinnoittelu yrityksessä. Tämä luonnollisesti työllistää yrityksiä, kun niiden on varmistettava menettelynsä kelpoisuus kahdessa eri kohteessa ja luoda sellainen siirtohinnoittelusuunnitelma, joka täyttää molempien järjestelmien vaatimukset.¹¹⁴

Kiinassa tapahtui suuri muutos vuoden 2008 alussa, jolloin astui voimaan uusi yhtenäinen yhteisöverojärjestelmä sekä kotimaisille että ulkomaisille yrityksille. Aikaisemmassa laissa oli erilliset säännökset ja verokannat kotimaisille ja ulkomaisille yrityksille. Tämä oli lain voimassaoloaikana ymmärrettävää, sillä siihen aikaan Kiinalla oli suuri tarve saada monikansallisia yrityksiä etabloitumaan maahan. Aikaisemman lain puitteissa ulkomaisia yrityksiä verotettiin huomattavan alhaisen verokannan mukaan, joka oli 14,89 prosenttia. Samalla, kun CIT-laki uudistui, julkaistiin myös uuden lain implementointiohjeet, jotka on julkaistu vain kiinan kielellä, mutta niistä on julkaistu lukuisia hyviä käännöksiä¹¹⁵. Lisäksi

---

¹¹² Transfer Pricing Associates 2012.

¹¹³ Ainsworth 2014.

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Ks. esimerkiksi KPMG: 2009.

julkaistiin jo edellä mainittu Circular 2, joka sisältää erityisiä menettelyohjeita verotuksen oikaisuun.¹¹⁶

Vuoteen 2008 asti Kiinan lähestymistapa oli lähentymässä OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden linjauksia. Ainsworth (2014) on nostanut esiin, että OECD:n siirtohinnoitteluohjeissa on yksi merkittävä ongelma etenkin kehittyvien maiden osalta, sillä OECD:n ohjeet ovat pitkälti kehittyneiden teollisuusmaiden ”sponsoroimia”, jolloin kehittyvien maiden edun huomioiminen on jäänyt vähemmälle ohjeita muodostettaessa. Kiina siis seurasi vuoteen 2008 asti kehittyvänä maana kehittyneiden maiden luomia säännöksiä, joten se tavallaan teki täyskäännöksen sen osalta, mitä säännöksiä se siirtohinnoittelussaan soveltaa. Circular 2 ottaa uuden lähestymistavan siirtohinnoitteluun Kiinassa.¹¹⁷

Ainsworthin mielestä perustavanlaatuinen ero esimerkiksi Yhdysvaltojen ja Kiinan siirtohinnoittelusäännösten vertailussa on se, että Kiinassa verovelvollisen näkökulma otetaan suppeammin huomioon. Hänen mukaansa kiinalaiset verosäännökset on kirjoitettu viranomaisille eikä verovelvollisen ohjaamiseksi toimimaan oikein. Ainsworthin esittämän kritiikin perusteella voidaan olettaa, että myös suomalaiselle yritykselle tämä voi tulla ikävänä yllätyksenä verrattuna Suomessa totuttuun. Verohallinto kun on kirjannut vuosikertomukseensa yhtenä päätavoitteistaan verovelvollisten veronmaksu- myönteisyyden edistämisen ja heidän ohjaamisen toimimaan oikein myös siirtohinnoitteluasioissa^{118 119}.

Kiina alkoi kiinnittää huomiota siirtohinnoittelukysymyksiin 1990- loppupuolella. Ensin siirtohinnoittelututkimusten fokus oli enimmäkseen aineellisen omaisuuden siirroissa, mutta vuosien varrella painopiste on siirtynyt yhä enemmän liiketoimiin, jotka sisältävät aineettoman omaisuuden tai palveluista maksettuja korvauksia. Kiinalla on kehittyville maille tyypillisiä ongelmia siirtohinnoittelun suhteen, kuten pula kunnollisista vertailukohteista, sijaintikohtaisten etujen (Location Specific Advantages) laskeminen ja allokointi sekä aineettomien oikeuksien tunnistaminen ja niille arvon määrittäminen. YK:n

---

¹¹⁶ Ainsworth 2014.

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ Verohallinto 2014: 5.

¹¹⁹ Ainsworth 2014.

ohje valaisee kehittyviä maita yleisemminkin näiden haasteiden kanssa, joihin OECD:n ohje ei ota kantaa. Kiinan käytännössä hankkima kokemus näiden haasteiden hallitsemiseen on jaettu myös muiden kehittyvien maiden käyttöön YK:n manuaalin kappaleessa 10.3.¹²⁰

3.2.2. YK:n manuaalin vastauksia kehittyvien maiden siirtohinnoittelukysymyksiin

Suhteessa OECD:n ohjeisiin, on YK:n ohjeessa pyritty vastaamaan tarkemmin kehittyville maille usein haasteelliseen tilanteeseen, jossa luotettavat vertailukohteet puuttuvat kokonaan, joita ensisijaisesti käytetään markkinaehtoisen hinnan todentamisessa OECD:n ohjeen mukaisesti. OECD:n ohje antaa vaihtoehtoisen tavan määrittää markkinaehtoinen hinta siten, että käytettyä hintaa verrataan riippumattomien osapuolten käyttämiin, jotka suorittavat samankaltaisia toimintoja, omistaa samanlaisia pääomia ja kantaa yhtäläisiä riskejä, ja jotka toimivat samanlaisissa olosuhteissa.¹²¹

Merkittävimpiä haasteita kehittyville maille on se, ettei luotettavaa julkista tietoa ole saatavilla mahdollisina verrokkeina käytettävistä yrityksistä. Kehittyvissä maissa on usein rajallinen määrä julkisia yrityksiä, ja kotimaisista yksityisen sektorin yrityksistä saatavilla oleva tieto on puutteellista tai epätarkkaa.¹²² Erityisesti uusien toimialojen kohdalla, ensimmäisten kyseistä alaa edustavien yritysten saapuessa maahan, ei kehittyvässä maassa luultavasti ole lainkaan vertailudataa toimialasta. Usein on tehtävä oleellisia oikaisuja kehittyneiden maiden yrityksille niiden liiketoimien vertailtavuuden saavuttamiseksi kehittyvän maan yrityksen ollessa tarkastelun alla. Joissakin tapauksissa vertailupohjaiset menetelmät on pakko sivuuttaa ja käyttää voitonjakomenetelmää, mikäli edes kohtuulliset oikaisut verrokkeihin eivät takaa käytettyjen verrokkien vertailukelpoisuutta. Yksi yleisimpiä oikaisuja siirtohinnoittelun suhteen Kiinassa on maantieteellisen vertailtavuuteen liittyvät oikaisut, kun käytetään tuottopohjaisia menetelmiä kuten liiketoiminettomarginaalimenetelmää (TNMM).¹²³

Kansainvälinen kauppa ja globaali talous on synnyttänyt uusia käsitteitä, kuten ”sijaintisäästöt” (Location Savings), ”markkinapreemio” ja yleisemmin, ”sijaintikohtaiset edut” (Location Specific Advantages, LSA). Sijaintikohtaiset edut ovat etuja, joita

¹²⁰ UN 2014: kohta 10.3.

¹²¹ Ibid.

¹²² Transfer Pricing Associates 2012.

¹²³ UN 2014: kohta 10.3.

yriykselle syntyy toimimisesta tietyssä maassa ja kohdemaan pääomista, paikallisista resursseista, paikallisista toimialakäytännöistä ja -kannusteista, sekä muista olosuhteista, jotka tietyssä maassa vallitsee¹²⁴. Esimerkiksi sopimusvalmistuksessa ja muiden rutiiniluontoisten toimintojen suorittamiseen tähtäävässä toiminnassa hyöttyy ulkomainen yhtiö muun muassa edullisesta työvoimasta, mutta yhä enemmän myös valtavien paikallisten kuluttajamarkkinoiden läheisyydestä. Kiinalaisviranomaiset ovat sitä mieltä, että näistä sijaintikohtaisista eduista kumpuavat tuotot tulisi ainakin osittain näkyä kiinalaisten etuyhteisyriyten tuloksessa.¹²⁵

Esimerkki 8. *Sijaintikohtaisia etuja syntyy esimerkiksi, kun kuluttajaelektroniikan valmistaja investoi Kiinaan. Kiinassa se nauttii erilaisista eduista, kuten runsaasta korkeasti koulutetun ja alhaisen kustannuksen työvoiman tarjonnasta, ja pitkälle kehittyneistä alihankkijoiden verkostosta.*

Esimerkki 9. *Sijaintikohtaisia etuja syntyy myös, kun maailmanlaajuinen autovalmistaja perustaa Kiinaan tytäryrityksiä, joiden tehtävänä on autojen osien kokoonpano, jotta se tapahtuu lähellä myyntimarkkinoita ja asiakkaita, ja samalla nautitaan alhaisemmista kustannuksista.*¹²⁶

YK:n ohjeessa esitetty Kiinan näkökulma location savings-hyötyihin on tarkoitettu olemaan ohjeena kehittyville maille yleisemminkin.¹²⁷ OECD:n ohjeet eivät yksityiskohtaisesti vastaa kysymykseen location savings-hyödyistä, sillä niitä koskevat kysymykset koskevat yleensä kehittyviä maita teollisuusmaiden sijaan. OECD:n siirtohinnoitteluohjeita on kuitenkin täydennetty vuonna 2010 siirtohinnoittelunäkökohtia yritystoiminnan uudelleenjärjestelytilanteissa käsittelevällä 9. luvulla. Se antaa vastauksia kysymykseen, kuinka syntyneet kustannussäästöt tulisi jakaa eri konserniyhtiöiden kesken mahdollisimman markkinaehtoisella tavalla. Location savings-aiheesta on myös olemassa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu KHO 2013: 36.¹²⁸

---

¹²⁴ UN 2014: 375.

¹²⁵ Heggmaier ym. 2013.

¹²⁶ UN 2014: 375.

¹²⁷ Ibid.

¹²⁸ Penttilä 2015: 260–261.

3.2.3. CIT Law ja Circular 2

Siirtohinnoittelun yleiset periaatteet ovat Kiinassa hyvin samankaltaiset kuin OECD-maissa, joiden mukaan toisiinsa etuyhteydessä olevien yritysten keskinäisissä liiketoimissa käytettyä hintaa verrataan vastaavaan liiketoimeen riippumattomien osapuolten välillä. Myös Kiinassa otetaan lähtökohdaksi se, että toisiinsa etuyhteydessä olevien yritysten tulee käyttää markkinaehtoperiaatteen mukaista hintaa¹²⁹. Kiinan siirtohinnoittelusäännöksissä tavoitteena on välttää tilanne, jossa tuottoja siirretään korkean verotuksen maasta alhaisemman verotuksen maahan. Kiinan elinkeinoverolaki CIT Law sekä veronkantoa koskeva laki (The Law of Tax Collection) edellyttävät viranomaisia tekemään siirtohinnoittelu-oikaisuja asianmukaisella menetelmällä, jos liiketoimi yrityksen ja siihen etuyhteydessä olevan osapuolen välillä ei ole markkinaehtoperiaatteen mukainen, ja siten näin vähentää verotettavaa tuloa.¹³⁰ Vuonna 2008 päivitettyssä CIT-laissa on esitetty markkinaehtoperiaate ohjaavana periaatteena konsernin sisäisiin liiketoimiin¹³¹. Laki myös määrittää veroviranomaisten valtuudet oikaista verovelvollisen liiketoimia, mikäli markkinaehtoperiaatteen mukaisuus on jostakin syystä epäonnistunut.¹³²

Kiinan ensimmäiset siirtohinnoittelusäännökset julkaistiin vuonna 1991 ilmestyneessä laissa "Income Tax Law of the People's Republic of China for Enterprises with Foreign Investment and Foreign Enterprises". Kyseisen lain 13 artiklaan on kirjattu markkinaehtoperiaate, jonka mukaan maksetut ja veloitetut hinnat ulkomaalaisomisteisten kiinalaisten yritysten (Foreign Investment Enterprises, FIEs) ja niiden etuyhteisyriyten välillä, tulisi olla samat kuin maksetut ja veloitetut hinnat riippumattomien osapuolten välillä. Mikäli transaktiot eivät ole toteutuneet markkinaehtoperiaatteen mukaisesti aiheuttaen siten verotettavan tulon vähentymisen, on veroviranomaisilla oikeus tehdä asianmukaiset oikaisut verotuksessa. SAT julkaisi kattavat siirtohinnoittelusäännökset vuonna 1998 nimellä "Tax Administration Rules and Procedures for Transactions between Related Parties".¹³³ Tässä ohjeistuksessa luotiin standardit siirtohinnoittelun tutkimiselle ja siirtohinnoittelutarkastuksille Kiinassa.¹³⁴

¹²⁹ Deloitte 2014: 32–33.

¹³⁰ Cao 2011: 317.

¹³¹ KPMG 2008: 9.

¹³² PWC 2014: 328.

¹³³ Kiinan siirtohinnoittelusäännösten kehityksestä tarkemmin, ks. Coronado & Chou 2007: 561.

¹³⁴ Li 2006: 24.

Kiinalla oli pitkään prioriteettina houkutella niin paljon ulkomaisia investointeja kuin mahdollista, jolloin ei huomio säännösten tiukkaan noudattamiseen ja ankaraan soveltamiseen jäi viranomaisen puolesta vähemmälle. Historiallisesti katsoen ulkomaisten investointien houkuttelu on ollut syynä siihen, että Kiina on pitkään jättänyt puuttumatta monikansallisten yritysten siirtohinnoitteluun¹³⁵. Nykyisin Kiina on joutunut uudenlaisten verotuksellisten haasteiden eteen huomion kiinnittyessä yhä enemmän kertyvien verotulojen puolustamiseen. Tälle on todella ollut tarvetta, sillä Kiinasta on virrannut tuloja alhaisen verotuksen maihin laajuudessa, jota on vaikea perustella pelkästään liiketaloudellisilla syillä. OECD:n vuonna 2013 teettämän tutkimuksen mukaan Brittiläiset Neitsytsaaret erottautui heti Hong Kongin jälkeen suurimpana investoijana Kiinaan muun muassa Yhdysvaltojen jäädessä taakse¹³⁶. Ulkomaisten yritysten erityisten verokevennysten poistot heijastivat suuntausta, jonka mukaan Kiina on kääntynyt yhä enemmän puolustamaan omaa veropohjaansa, jolloin monikansallisten yritysten siirtohinnoittelu luonnollisesti joutuu suurennuslasin alle¹³⁷.

Kiinalla on hyvin vähän monikansallisia yrityksiä omasta takaa. Tämä johtaa tilanteeseen, jossa kiinalaisilla yrityksillä on vain murto-osa siirtohinnoitteluoikaisuja esimerkiksi Japaniin verrattuna, ja siirtohinnoittelusäännösten soveltaminen maassa vaikuttaa ulkomaisiin yrityksiin paljon enemmän kuin kiinalaisiin yrityksiin. Siirtohinnoittelutarkastukset esimerkiksi vuonna 2007 intressiltään 10 miljardia remimbiä, mikä edustaa vain muutamaa prosenttiyksikön sadasosaa maan bruttokansantuotteesta.¹³⁸ Vuonna 2008 tiukentuneet siirtohinnoittelusäännökset mahdollistavat tilanteen, jossa pidemmällä aikavälillä ainakin epäsuorasti Kiinassa kertyy enemmän verotuloja sen kautta, että yritysten siirtohinnoittelukäytännöt ovat enemmän markkinaehtoperiaatteen mukaiset. Kiinassa on ollut myös pakko hyväksyä se, että jotkin yritykset ovat vähentäneet investointeja Kiinaan kiristyneiden siirtohinnoittelusäännösten vuoksi.¹³⁹

Vuonna 1998 voimaantulleet siirtohinnoitteluohjeet, ”Guoshuifa No 59”, heijastavat monelta osin OECD:n julkaisemia siirtohinnoitteluohjeita ja niissä esiteltyä

---

¹³⁵ Tseng & Lee 2005: 54.

¹³⁶ Knuutinen 2011: 230.

¹³⁷ Tseng & Lee 2005: 54.

¹³⁸ Tseng ym. 2009: 3-8.

¹³⁹ Ibid.

markkinaehtoperiaatetta¹⁴⁰. Kiinan veroviranomaisilla kesti kuitenkin kauan ennen Guoshuifa 59:ssä esitellyt siirtohinnoittelusäännökset otettiin kunnolla käyttöön. Tämä johtui pääosin osaamisen puutteesta siirtohinnoittelun alueella, mutta myös huolesta siitä, että aggressiivinen siirtohinnoitteluun puuttuminen saattaisi karkottaa ulkomaiset investoinnit kyseisestä provinssista toiseen. Uuden säännöksen yhtenäistä käyttöönottoa Kiinan kaikissa provinssissa vaikeutti entisestään se, ettei Guoshuifa 59 sisältänyt täsmällisiä menettelyohjeita viranomaisille, mikä johti erilaisiin tulkintoihin ja verovelvollisten epätasavertaiseen kohteluun siirtohinnoittelutarkastuksissa ja ennakkohintamenettelyissä. Näiden ongelmien poistamiseksi SAT on, yhdessä lukuisten paikallisten verotoimistojen kanssa, viime vuosikymmenen aikana muokannut ja julkaissut toistakymmentä säännöstä koskien siirtohinnoittelua ja sen kansallista yhdenmukaistamista. Näillä toimenpiteillä Kiinan siirtohinnoittelusäännöstöä on saatu kehitettyä yhtenäisemmäksi.¹⁴¹

Kiinan siirtohinnoittelusäännösten mukaan aineellisille hyödykkeille asetetut hinnat tulisivat olla perusteltavissa suhteessa muihin vastaaviin transaktioihin. Julkisen ja luotettavan vertailutiedon puuttuessa eri transaktioista, kiinalaisviranomaiset todennäköisimmin suosivat muita asianmukaisia menetelmiä oikean siirtohinnan määrittämiseksi, kuten tuottopohjaisia menetelmiä. Mitä tulee konsernin sisäisiin palveluihin, lainoihin ja muun omaisuuden siirtoihin, mitään tiettyä siirtohinnoittelumenetelmää ei ehdottomasti suosita oikean siirtohinnan määrittämiseksi.¹⁴²

3.2.4. Laaja etuyhteyden määritelmä

Kiinassa on käytössä suhteellisen laaja määritelmä etuyhteydessä olevista yrityksistä, jossa painotetaan johdon ja päätäntävällän merkitystä¹⁴³. Keskenään etuyhteydessä oleviksi yrityksiksi määritellään Kiinassa yritykset, joilla on suora tai epäsuora kontrolli liittyen toisen yrityksen pääomiin, liiketoimiin, hankintoihin ja myyntiin. Etuyhteyden on katsottu syntyvän myös, jos yritykset ovat suoraan tai välillisesti yhden ja saman kolmannen osapuolen omistuksessa, tai jos heidän välillään on jokin muu sellainen suhde, joka

¹⁴⁰ Coronado & Chou 2007: 561.

¹⁴¹ Coronado & Chou 2007: 561–562.

¹⁴² Li 2006: 24.

¹⁴³ Deloitte 2014: 32.

synnyttää yhteisen intressin. Näin ollen yritysten voidaan tulkita olevan etuyhteudessa silloinkin, kun oleellista omistusosuutta toisesta yrityksestä ei ole olemassa.¹⁴⁴

Yleisesti ottaen Kiinan siirtohinnoittelusäännösten mukaan etuyhteys syntyy, kun osapuolen suora tai välillinen omistusosuus toisesta yhtiöstä ylittää 25 prosenttia¹⁴⁵. Etuyhteyttä määritellään laajasti useissa useat Kiinan laeissa ja niiden esitöissä, muun muassa elinkeinoverolain implementointiohjeissa (The CIT Implementation Rules) sekä verotusmenettelyä koskevassa laeissa. Näiden säännösten mukaan yritys on etuyhteudessa toiseen yritykseen, organisaatioon tai yksilöön mikäli yksi seuraavista edellytyksistä täyttyy¹⁴⁶:

- 1) osapuoli omistaa suoraan tai epäsuorasti 25 prosenttia toisen osapuolen osakepääomasta, tai kolmas osapuoli suoraan tai epäsuorasti omistaa vähintään 25 prosenttia molemmista osapuolista. Laskettaessa epäsuoraa omistusosuutta, jos osapuoli omistaa 25 prosenttia tai enemmän yhtiöstä (intermediate holding company) joka vuorostaan omistaa samansuuruisen osuuden toisesta osapuolesta, on katsottava, että omistusketjussa ylimpänä olevan yrityksen etuyhteys kolmanteen yritykseen lasketaan keskimmäisenä olevan yrityksen omistusosuuden mukaisesti täysimääräisenä¹⁴⁷
- 2) osapuoli ottaa lainan toiselta osapuolelta (joka ei ole itsenäinen rahoituslaitos), joka vastaa määrältään enemmän kuin 50 prosenttia lainanantajan varsinaisesta pääomasijoituksesta lainansaajaan, tai jos yritys on takaajana toisen yrityksen lainassa, joka on 10 prosenttia tai enemmän kokonaisvelasta
- 3) ainakin puolet yrityksen ylemmästä johdosta tai ainakin yksi hallituksen jäsen on nimitetty toisen yrityksen toimesta
- 4) ainakin puolet yrityksen ylimmästä johdosta toimivat ylimmässä johdossa myös toisessa yrityksessä, tai jos hallituksen puheenjohtaja on hallituksen jäsen myös toisessa yhtiössä
- 5) yrityksen normaali tuotanto ja toiminta on riippuvainen toisen yrityksen patentoimasta teknologiasta tai sen hallinnoimasta teollisuusomaisuudesta

¹⁴⁴ Coronado & Chou 2007: 562.

¹⁴⁵ Jaakkola ym. 2012: 69.

¹⁴⁶ Cao 2011: 318.

¹⁴⁷ Coronado & Chou 2007: 562. Ks. myös Cao 2011: 318–319.

6) toinen osapuoli pääasiallisesti kontrolloi toisen osapuolen tuotantoa, myyntiä tai siitä muodostuvaa katetta

7) yhdellä osapuolella on huomattava päätävävalta toisen yrityksen tuotannossa, operatiivisessa sekä myyntitoiminnassa tai jos molemmilla osapuolilla on muun kaltaisia yhteisiä intressejä, kuten perhesuhteet tai jos yhdellä osapuolella ja toisen osapuolen pääosakkeenomistajalla on muuten yhteisiä taloudellisia intressejä¹⁴⁸

Näin laajasti määritelty osapuolten etuyhteys on johtanut siihen, että hyvin monenkaltaiset liiketoimet ovat tulleet siirtohinnoittelusäännösten alaisiksi. Käytännössä veroviranomaiset eivät välttämättä seuraa yllä olevia ohjeita kirjaimellisesti määritellesään osapuolten etuyhteyttä. Etuyhteystoimien laaja määrittely kuitenkin antaa veroviranomaisille valtaa tutkia monenkaltaisia transaktioita.¹⁴⁹

Esimerkki 10. *Yritys A omistaa 25 prosenttia Yritys B:stä ja B taas omistaa 25 prosenttia Yritys C:stä. Yritys A:n katsotaan omistavan Yritys C:stä 25 prosenttia, vaikka tosiasiallisesti välillinen omistusosuus on vain 6,25 prosenttia. Tämän säännön mukaisesti Yritys A ja B ovat etuyhteydessä toisiinsa, jolloin niihin sovelletaan siirtohinnoittelusäännöksiä.*¹⁵⁰

Edellä esitetty esimerkki havainnollistaa hyvin Kiinan säännösten laajempaa etuyhteyden määritelmää suhteessa VML 31 §:ssä esitettyyn¹⁵¹. Tällöin tilanteessa, jossa Suomessa etuyhteys ei lainkaan synny, onkin Kiinan päässä tilanne toinen, jolloin käsillä on suuret määrät konsernin sisäisiä liiketoimia joiden markkinaehtoisuus tulee perustella.

3.2.5. Siirtohinnoittelusäännösten kattamat transaktiot

Kiinan siirtohinnoittelusäännökset kattavat laajan kirjon etuyhteystransaktioita. Circular 2 käsittelee neljää erilaista transaktiotyyppiä¹⁵²:

¹⁴⁸ Coronado & Chou 2007: 561. Ks. myös Cao 2011: 319.

¹⁴⁹ Cao 2011: 319.

¹⁵⁰ Ibid.

¹⁵¹ Ks. sivu 29.

¹⁵² Cao 2011: 320.

1) Aineellisten hyödykkeiden hankkiminen, myynti ja siirtäminen. Tähän kategoriaan kuuluvat rakennusten ja rakennelmien hankkiminen, myynti, siirto sekä vuokraus, kuin myös kuljetusvälineiden, koneiden ja tarvikkeiden, työkalujen, kulutushyödykkeiden sekä tuotteiden myynti, siirto, hankinta ja vuokraus.

2) Aineettomien hyödykkeiden ja oikeuksien käyttö ja siirtäminen. Tähän kategoriaan kuuluvat muun muassa patentit, tekijänoikeudet, tavaramerkit, liikesalaisuudet, tietotaito sekä teolliset omistusoikeudet kuten teollinen muotoilu ja mallioikeudet.

3) Rahoitus. Tämä kategoria kattaa kaikki pitkän ja lyhyen aikavälin lainat, vakuudet ja korot, sisältäen sekä etukäteismaksut että viivästyneet koronmaksut.

4) Palvelujen tuottaminen. Tähän kategoriaan kuuluu kaikenlaiset palvelut kuten markkinatutkimukset, markkinointi-, johtamis-, hallinto-, tekniset-, ylläpito-, design-, konsultointi-, tieteellisen tutkimuksen-, lainopilliset sekä taloushallintopalvelut.¹⁵³

3.2.6. Siirtohinnoitteludokumentointi Kiinassa

Kiina on ottanut vuodesta 2009 erilaisen suunnan siirtohinnoitteludokumentointia osalta: yrityksillä on velvollisuus toimittaa dokumentaatio veroviranomaisille. Tämä seikka on tullut ikävänä yllätyksenä niille yrityksille, jotka tähän eivät olleet osanneet varautua. Pekingin State Tax Bureau julkisti ohjeen (Jing Guo Shui Han 2010), jonka mukaan kaikkien alueellisten veroviranomaisten tulee vaatia verovelvollisia toimittamaan siirtohinnoittelu- dokumentaationsa ja tekemään sen pohjalta arvion mahdollisesta veronvälttämistoimista sekä laadullisen arvioinnin yrityksen raportista.¹⁵⁴

Siirtohinnoittelun dokumentoinnin osalta vuonna 2009 verovelvolliset saivat hyviä uutisia, sillä jotkin paikalliset veroviranomaiset alkoivat suosia tiivistetympää dokumentointia. Viranomaisten malliesimerkissä tästä lyhennetystä dokumentaatiosta on seuraavat seikat, tiivistettynä viiteen sivuun¹⁵⁵:

- a) testattavan yrityksen yritysmuoto
- b) tilinpäätökset

¹⁵³ KPMG 2009: 5.

¹⁵⁴ DeSouza 2009: 7–11.

¹⁵⁵ Ibid.

- c) lyhyt kuvaus yrityksen liiketoiminnasta sekä tuotteiden kuvaus pääpiirteittäin
- d) keskeisimmät etuyhteysransaktiot
- e) etuyhteysransaktioiden kulkukaavio
- f) valittu siirtohinnoittelumenetelmä sekä
- g) lista verrokeista liiketoimituloksineen.¹⁵⁶

Kiinassa on ollut voimassa siirtohinnoittelua koskevaa säätelyä aikaisemminkin, mutta varsinaiset siirtohinnoittelun dokumentointia koskevat, kattavat säännöksensä se julkaisi vuoden 2009 alusta. Uusia siirtohinnoittelusäännöksiä sovelletaan takautuvasti jo 1.1.2008 alkaen. Siirtohinnoittelun dokumentointia koskevat säännökset sekä juridinen rakenne ovat Kiinassa pitkälti samansisältöiset kuin OECD:n ja Yhdysvaltojen säännökset. Verovelvollisen on siirtohinnoittelua koskevassa dokumentoinnissaan esitettävä kuvaus liiketoiminnasta, kuvaukset konsernin sisäisistä transaktioista, taloudellinen analyysi, kuvaus sovelletusta siirtohintamenetelmästä sekä toiminto- ja riskianalyysi. Siirtohinnoitteludokumentointi on laadittava Kiinan kielellä, mikä asettaa haasteita ja aiheuttaa lisätyötä ulkomaisille yrityksille. Dokumentaatiovaatimukset sisältävät esimerkiksi yksityiskohtaisia tietoja konserniyhtiöistä, joiden kanssa kiinalaisella yhtiöllä on transaktioita.¹⁵⁷

Kiinan verojärjestelmässä on Suomen tapaan myönnetty vapautus velvollisuudesta laatia siirtohinnoitteludokumentointi, tiettyjen edellytysten täytyessä. Siirtohinnoitteludokumentaatiota ei tarvitse laatia, mikäli vuotuisten konsernin sisäisten, rajat ylittävien ostojen ja myyntien määrä ei ylitä 200 miljoonaa remimbiä¹⁵⁸, ja muiden konsernin sisäisten liiketapahtumien määrä 40 miljoonaa remimbiä¹⁵⁹. Mikäli verovelvollisen liiketoimet ylittävät nämä rajat, on se velvollinen laatimaan siirtohinnoitteludokumentaation (toukokuun loppuun mennessä) sekä toimittamaan liitteinä tietyt yhdeksän lomaketta, joilla kerätään yksityiskohtaisia tietoja konsernin sisäisistä liiketapahtumista sekä muista konserniin kuuluvista yhtiöistä.¹⁶⁰

---

¹⁵⁶ DeSouza 2009: 7–11.

¹⁵⁷ Jaakkola ym. 2012: 69.

¹⁵⁸ noin 29 850 000 euroa.

¹⁵⁹ noin 5 970 000 euroa.

¹⁶⁰ Jaakkola ym. 2012: 69.

Tiivistettynä Kiinan uudet siirtohinnoittelusäännökset sisältävät kahdenlaista raportointia: vuosittainen dokumentointi (Annual Filing), joka tarkoittaa vuosittaista lomakkeiden täyttämismäärästä, sekä rinnakkainen dokumentaatio (Contemporaneous Documentation), jolla on tarkemmin yksilöidyt sisältövaatimukset kuin vuosittaisella dokumentaatiolla. Kaikkien yritysten on toimitettava vuosittainen dokumentointi veroviranomaiselle, mutta vain tietyt edellytykset täyttävät yritykset ovat myös velvollisia rinnakkaiseen dokumentointiin. Rinnakkainen dokumentaatio on säilytettävä verovelvollisen toimesta verovuotta seuraavat kymmenen vuotta, mutta on toimitettava veroviranomaiselle vain pyydettyä. Huomion arvoista on, että veroviranomaisen toimivalta ulottuu erityisen laajalle koskien rinnakkaisdokumentointia; laki sallii veroviranomaisen pyytää toimittamaan paitsi tarkasteltavan yrityksen dokumentoinnin, myös muiden verotarkastukseen varsinaisesti liittymättömien yritysten tekemät rinnakkaisdokumentoinnit vertailua varten, mikäli niillä on tarkasteltavan yrityksen kanssa samankaltaisia toimintoja.¹⁶¹

Kiinassa on säädetty myös erityisistä sanktioista liittyen dokumentointivelvollisuuden laiminlyöntiin. Jos verovelvollinen jättää siirtohinnoitteludokumentoinnin laatimatta, voidaan verotuksessa määrätä suoritettavaksi lisäkorko, joka verotetaan mahdollisen oikaisun päälle. Kiinassa veroviranomaiset voivat oikaista verotusta jopa kymmenen vuotta taaksepäin, joten näistä lisäkoroista voi koron kertaantumisen vuoksi syntyä suuria kustannuksia yritykselle. Jos verovelvollinen ei viranomaisen pyynnöstä huolimatta toimita siirtohinnoitteludokumentaatiota tai veroilmoituksen edellä mainittua liitelomaketta, voidaan verovelvolliselle määrätä 2000–10 000 remimbin suuruinen sanktio. Huomionarvoista on myös, että tilanteessa, jossa verovelvollinen ei toimita vaadittua siirtohinnoitteludokumentaatiota, voidaan mahdollinen toisen verovelvollisen tulonlisäys tulkita peiteltyksi osingonjaoksi.¹⁶²

3.2.7. Siirtohinnoittelun tehokas valvonta Kiinassa

Siirtohinnoittelun verosuunnittelullisten piirteiden vuoksi eri maiden veroviranomaisilla on ollut taipumus tehdä viime vuosina yhä aggressiivisempia siirtohinnoittelutarkastuksia monikansallisille yhtiöille. Näin on tapahtunut myös Kiinassa. Yleisesti ottaen riski

---

¹⁶¹ Tseng & Chi 2009: 10.

¹⁶² Jaakkola, ym. 2012: 69.

siirtohinnoittelutarkastukselle on korkea Kiinassa, ja myös käytetyn siirtohinnoittelumenetelmän uudelleenarviointi on suhteellisen yleistä¹⁶³. Erityisesti tietynlaiset ominaisuudet yrityksessä on katsottu omaavan liittymäkohtia alttiudelle joutua siirtohinnoittelutarkastuksien kohteeksi. Siirtohinnoittelutarkastukselle on katsottu altistavan yleisesti ottaen seuraavat attribuutit: yrityksen suuri koko, konsernin sisäisten transaktioiden suuri määrä sekä näiden transaktioiden luonne kuten aineettomien oikeuksien siirto tai rahoitustoimenpiteet. Kiinassa yrityksen koon lisäksi on erityisesti rahoitukseen ja aineellisen omaisuuden siirtoihin liittyvät tekijät nostaneet alttiutta siirtohinnoittelutarkastuksille.¹⁶⁴ Kiinan siirtohinnoittelusäännökset määrittelevät yksityiskohtaiset menettelytavat joita käytetään siirtohinnoittelutarkastuksissa etuyhteisyriyten välillä.

Käytännössä Kiinan veroviranomaiset kiinnittävät huomiota ulkomaalaisomisteisiin yrityksiin jotka¹⁶⁵:

- 1) ovat jatkuvasti tappiollisia
- 2) ilmoittavat jatkuvasti alhaisia tuottoja tai tappioita, mutta silti laajentavat toimintaansa
- 3) ilmoittavat epäsäännöllisiä tuottoja tai tappioita
- 4) jotka välttelevät verovelvoitteitaan tekemällä etuyhteysliiketoimia yrityksen kanssa, joka sijaitsee maassa jossa on olennaisesti Kiinaa alhaisempi verokanta.¹⁶⁶
- 5) ovat tuottavuudeltaan selvästi heikompia kuin muut saman toimialan yritykset
- 6) suorittavat merkittävän määrän monenkaltaisia etuyhteysliiketoimia
- 7) ovat laiminlyöneet siirtohinnoitteludokumentoinnin
- 8) muuten selvästi laiminlyövät markkinaehtoperiaatteen mukaisuuden liiketoimissaan.¹⁶⁷

---

¹⁶³ EY 2013: 43.

¹⁶⁴ Li 2006: 24.

¹⁶⁵ Ibid.

¹⁶⁶ Ibid.

¹⁶⁷ PwC 2014: 332.

Siirtohinnoittelutarkastusta koskevat säännöt on kirjattu Circular 2/2009-täytäntöönpanosäännösten artikloihin 106, 188 ja 85¹⁶⁸. Siirtohinnoittelutarkastuksen kohdetta valittaessa veroviranomainen aloittaa tarkastuksen tutkimalla yrityksen asiakirjoja ja sen veroviranomaiselle toimittamia dokumentteja. Yrityksen tutkittavat asiakirjat sisältävät muun muassa yrityksen perustamissopimuksen, kaupparekisteriin rekisteröitymisdokumentit, tilinpäätökset ja kirjanpitoaineiston sekä kumppanien kanssa solmitut sopimukset liiketoimista. Tämän verovelvollisen dokumentteihin perustuvan tarkastuksen (desk audit) jälkeen veroviranomaiset saattavat tehdä ”kenttätarkastuksen” (field audit), jonka suorittaa vähintään kaksi verotarkastajaa. Tällöin tarkastus kohdistuu verovelvollisen tilikirjoihin ja -rekistereihin, tilauskirjoihin, myynti- ja hankintasopimuksiin sekä muihin tarpeellisiin dokumentteihin.¹⁶⁹

Yleisesti ottaen Kiinasta on tulossa aikaisempaa haastavampi verotusympäristö. Kiinan verohallinnon (SAT) mukaan kiinalaiset veroviranomaiset saivat toimillaan hankittua takaisin 117,6 miljardia remimbiä (noin 17 miljardia euroa) veroja vuonna 2009, mikä on määrältään suurempi kuin vastaavista toimista kertynyt summa vuosien 2006 ja 2008 välillä yhteensä. Lisäksi veroviranomaiset määräsivät noin 314 000 verovelvollista toimittamaan sisäisen tarkastuskertomuksen vuoden 2009 aikana saavuttaen sillä yli 51 miljardin remimbin lisäyksen verokertymänsä. Sisäistä tarkastusta verotuksen osalta ovat joutuneet tekemään viime vuosina useat tunnetut yritykset, kuten Foxconn, General Electric, HSBC, Motorola, Nokia, Samsung, Siemens sekä WalMart.¹⁷⁰

Viimeaikaisten yleistä veronkiertonormistoa koskevien uudistusten seurauksena verovelvollisten on varauduttava kasvaviin verotarkastuksiin ja -tiedusteluihin. Alla on listattu tekijöitä, joihin juuri nyt olisi kiinnitettävä erityistä huomiota:

- 1) konsernien joilla on suuri määrä sijoituksia Kiinassa sekä toistuvasti negatiivinen verotettava tulo on oltava yhä varovaisempia konsernin sisäisissä liiketoimissaan
- 2) käytössä olevan siirtohinnoittelumenetelmän soveltuvuuden uudelleenarviointi sekä kustannusten oikean allokoinnin arviointi
- 3) transaktioiden läpinäkyvyyden varmistaminen

---

¹⁶⁸ Tseng & Chi 2009: 10.

¹⁶⁹ Li 2006: 24.

¹⁷⁰ DeSouza 2010: 7–11.

- 4) sisäisen kontrollin vahvistaminen
- 5) tulevien veroympäristössä tapahtuvien muutosten seuraukset.¹⁷¹

Kiina on tehnyt selväksi sen aikovan jatkaa verojen välttämistä sekä siirtohinnoittelua koskevien säännösten kiristämistä. Kiina on tiukentanut huomattavasti otettaan rajat ylittäviin liiketoimiin ja tiukentamistoimet tulevat todennäköisesti jatkumaan tulevaisuudessa.¹⁷² Veroviranomaiset näyttävät keskittyneen tiettyihin toimialoihin siirtohinnoittelutarkastuksissaan, kuten auto-, kuljetusalaan, sekä vähittäiskauppaan. Uusimpana erityisen huomion ja tarkastelun kohteena on lääketeollisuus¹⁷³. Lisäksi yllä käsitellyt haastavat aihealueet, kuten markkinapreemio, sijaintikohtaiset edut sekä paikalliset markkinointitoimiin liittyvät aineettomat oikeudet pysyvät veroviranomaisten huomion kohteena, ja ovat täten alttiita aiheuttamaan siirtohinnoittelutarkastuksen.¹⁷⁴

3.2.8. Alikapitalisointisäännökset

Vuosittaisen ja jatkuvan dokumentoinnin lisäksi on olemassa lisäksi muita tarkennettuja ohjeita siirtohinnoittelua koskien. Ensinnäkin, mikäli etuyhteyssuhteessa olevan yrityksen velka toiselle yritykselle ylittää tietyn rajan, on verovelvollisen toimitettava niin kutsuttu alikapitalisointidokumentaatio tukemaan rahoitusjärjestelyn markkinaehtoiseksi todistelua. Muutoin korkokustannuksen osa, jonka katsotaan ylittävän markkinaehtoisen koron, tulkitaan vähennyskelvottomaksi yrityksen verotuksessa. Alikapitalisointia koskevat säännökset on kirjattu CITL:n 46 artiklaan sekä Circular 2/2009:n artikloihin 85–91. Erityisesti alikapitalisointia koskevat säännökset on julkaistu ohjeessa Circular 121/2009.¹⁷⁵

Kiinan alikapitalisointisäännösten mukaan, mukaan mikäli lainaa suhteessa oman pääoman sijoituksiin on etuyhteyssuhteessa enemmän kuin saman toimialan riippumattomissa yrityksissä keskimäärin, tulee markkinaehtoisen koron ylittävä osuus olla vähennyskelvotonta¹⁷⁶. Circular 2/2009 85–91 artikloihin taas on kirjattu hyvin yksityiskohtaiset ohjeet siitä, millä laskukaavoilla vähennyskelvoton osa etuyhteyslainasta

¹⁷¹ Harding 2015.

¹⁷² Ibid.

¹⁷³ EY 2014a: 66.

¹⁷⁴ EY 2013: 43.

¹⁷⁵ Tseng & Chi 2009: 10.

¹⁷⁶ PwC 2007.

saadaan laskettua. Yleisesti ottaen Circular 2/2009:n 86 artiklan mukaan etuyhteysuhteessa maksetun lainan korot, jotka eivät ole vähennyskelpoisia, lasketaan vertaamalla vuotuista etuyhteysyrityksille maksettua korkoa riippumattomien osapuolten välillä maksettuun, ottaen huomioon myös etuyhteysyrityksen omavaraisuusasteen suhteessa keskimääräiseen.¹⁷⁷

3.3. Siirtohinnoittelumenetelmät Kiinassa

Circular 2/2009:n 23–25 artikloissa määritellään liiketoimipohjaiset siirtohinnoittelumenetelmät markkinaehtoisen hinnan määrittämiseksi. Niitä ovat markkinahintavertailumenetelmä, jälleenmyyntihintamenetelmä sekä kustannusvoittolisämenetelmä. Kiinassa ei ole asetettu etusijajärjestystä käytettäville siirtohinnoittelumenetelmille. Käytännössä mikä tahansa menetelmä sopii käytettäväksi, kunhan sillä saavutetaan markkinaehtoinen hinta¹⁷⁸. Jos nämä transaktiopohjaiset menetelmät todetaan sopimattomiksi, muita sovellettavaksi mahdollisesti sopivia menetelmiä ovat saman ohjeen 26–27 artiklassa esitetyt liiketoimintomarginaalimenetelmä ja voitonjakamismenetelmä, sekä niin kutsuttu vertailutuottomenetelmä (comparable profits metod). CITL:n 41 artiklassa on mainittu että markkinaehtoisen hinnan määrittämiseen on käytettävä ”tarkoituksenmukaista menetelmää”¹⁷⁹. Nämä menetelmät avataan tarkemmin CITL:n täytäntöönpanosäännösten 111 artiklassa, jotka myös OECD:n ohjeisiin sisältyvät. Toisin kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa, Kiinan verolainsäädäntö ei esitä yhtä tiettyä menetelmää kaikkein soveltuvimmaksi markkinaehtoista hintaa määrittäessä, tai edes, missä järjestyksessä menetelmiä tulisi soveltaa. Yleisesti ottaen Kiinassa suositaan transaktiopohjaisia menetelmiä OECD:n ohjeiden mukaisesti.¹⁸⁰

Verovelvollisilta edellytetään myös näyttöä siirtohintojen taloudellisesta tarkoituksenmukaisuudesta koskien etuyhteydessä toiselta yritykseltä tehtyjä aineellisen

---

¹⁷⁷ KPMG 2009: 36.

¹⁷⁸ Deloitte 2014: 33.

¹⁷⁹ KPMG 2008: 35.

¹⁸⁰ Coronado & Chou 2007: 563.

omaisuuden hankintoja. Pääasialliset tekijät joita tulkinnoissa tulee harkittavaksi ja perusteltavaksi ovat¹⁸¹:

- 1) Sisältääkö liiketoimi mahdollisia aineettomia oikeuksia
- 2) Toiminnot joita kukin etuyhteydessä oleva osapuoli on suorittanut
- 3) Markkinatilanne
- 4) Tuotteiden kausiluontoisuus ja sen vaikutus hinnoitteluun
- 5) Tuotteiden laatu.¹⁸²

3.3.1. Markkinahintavertailumenetelmä

Markkinahintavertailumenetelmän mukaisesti markkinaehtoinen hinta konsernin sisäisen aineellisen omaisuuden hankinnalle ja myynnille tulee olla sama kuin vastaava transaktio riippumattomien osapuolten välillä olettaen, että muut hintaan mahdollisesti vaikuttavat tekijät eivät vaikuta oleellisesti hintaan. Markkinahintavertailumenetelmä asettaa korkean vaatimuksen palvelujen ja toimintojen vertailtavuudelle.¹⁸³ OECD:n markkinahintavertailumenetelmä on esitetty kattavasti aikaisemmin¹⁸⁴ ja Kiinassa käytössä oleva menetelmä perustuu OECD:n mallille, joten sitä ei ole tässä kohtaa syytä tarkastella syvällisemmin. Kiinan Circular 2/2009:een kirjatut ohjeet eroavat markkinahintavertailumenetelmän osalta kuitenkin joiltakin osin OECD:n menetelmistä.

Kiinan veroviranomaiset vaativat yleisesti ottaen kiinalaisten verrokkien käyttämistä, mutta voivat hyväksyä myös ulkomaisten verrokkien käyttämisen mikäli se on perusteltua. Hallinnollisessa ohjeessa Guo Shui Han No. 239 viranomaiset mainitsevat käyttävänsä mahdollisena lähteenä BvD Osiris-tietokantaa¹⁸⁵ siirtohinnoittelutarkastuksessa. Viranomaiset käyttävät yleisesti ottaen sekä julkista että ei-julkista informaatiota etuyhteystransaktion markkinaehtoisuuden tarkasteluun.¹⁸⁶ Tämä lienee yksi tärkeimmistä siirtohinnoitteluun liittyviä ilmiöitä joka tulee Kiinassa toimivan yrityksen muistaa.

¹⁸¹ Coronado & Chou 2007: 563.

¹⁸² Ibid.

¹⁸³ Cao 2011: 321.

¹⁸⁴ ks. kappale 2.2.2.

¹⁸⁵ ks. tarkemmin BvD Osiris-tietokannasta <http://www.bvdinfo.com>.

¹⁸⁶ Deloitte 2014: 33. Tältä osin Kiina ei eroa muista maailman maista.

Circular 2/2009 artiklassa 37 ohjeistetaan, että myös niin kutsutut ”salaiset verrokkit” ovat SAT:n käytössä siirtohinnoittelutarkastuksessa ja oikean hinnan määrittelyssä.¹⁸⁷

OECD:n ohjeiden tapaan Circular 2/2009 ohjeistaa että verrokkiliiketoimia tulee oikaista mikäli riippumattomien ja toisiinsa etuyhteydessä olevien yritysten välisessä hinnoittelussa ilmenee eroavaisuuksia. Vaikka transaktiopohjaisia hinnoittelumenetelmiä ei olekaan asetettu erityiseen paremmuusjärjestykseen, markkinahintavertailumenetelmä, olettaen ettei muut tekijät vaikuta oleellisesti hintaan, on yleensä pidetty kaikista suorimpana ja luotettavimpana menetelmänä. Mikäli kriteeri vertailtavuudesta ei kohtuullisilla oikaisuillakaan täyty, ei markkinahintavertailumenetelmää tulisi soveltaa.¹⁸⁸

3.3.2. Jälleenmyyntihintamenetelmä

Jälleenmyyntihintamenetelmän määritelmä on hyvin samankaltainen OECD:n määritelmän kanssa. Siinä etuyhteydessä veloitettu hinta katsotaan olevan markkinaehtoinen, kun siinä syntyvä katetuotto on vastaava kuin riippumattomien osapuolten välillä vastaavassa liiketoimessa syntyvä kate. Jälleenmyyntihintamenetelmä soveltuu aineellisen omaisuuden hankintaan ja jälleenmyyntiin, jossa jälleenmyyjä ei oleellisesti jalosta tuotetta tai tuota siihen lisäarvoa. Yksinkertainen tuotekehitys tai kohtuulliset markkinointitoimenpiteet tuotteen jälleenmyynnissä on yleisesti hyväksytyjä jälleenmyyntihintamenetelmää sovellettaessa.¹⁸⁹

Markkinaehtoinen hankintahinta lasketaan jälleenmyyntihintamenetelmällä käyttäen hyväksi seuraavaa kaavaa¹⁹⁰: Lähde: Cao 2011: 323.

---

¹⁸⁷ PwC 2014: 335.

¹⁸⁸ KPMG 2009: 12.

¹⁸⁹ Coronado & Chou 2007: 564.

¹⁹⁰ Cao 2011: 323.

Markkinaehtoinen hankintahinta

= Jälleenmyyntihinta riippumattomalle osapuolelle
 $\times (1 - \text{riippumattomien osapuolten liiketoimen käyttökate})$

Riippumattomien osapuolten liiketoimen käyttökate

= Vertailtavan riippumattoman liiketapahtuman myyntikate
 / Vertailtavan riippumattoman liiketapahtuman nettotulos $\times 100\%$

Jälleenmyyntihintamenetelmä riippuu myös suoritettujen liiketoimien vertailtavuudesta. Sen luotettavuus oikean hinnan osoittamisessa vähenee, jos riippumattomien ja etuyhteystransaktioiden välillä ilmenee eroja, joilla on oleellinen vaikutus mitattavaan ominaisuuteen etuyhteystransaktioiden ja vastaavan riippumattomissa oloissa tehdyn transaktion välillä. Tämän vuoksi jälleenmyyntihintamenetelmää käytettäessä tulisi tehdä vertailuanalyysi koskien riippumattoman ja ei-riippumattoman osapuolen liiketoimen toiminnoista, riskeistä, sopimusehdoista ja muista tekijöistä jotka voivat vaikuttaa käyttökateen muodostumiseen. Näihin tekijöihin kuuluvat myynti, markkinointi ja palvelutoiminnot, varastoriski, koneiden ja käyttöomaisuuden arvo ja käyttöikä; aineettoman omaisuuden arvo ja käyttö, hankinta- ja myyntikanavat, johtamisen taso ja tehokkuus. Jos erot etuyhteysliiketoimen ja vertailtavan riippumattoman liiketapahtuman välillä ovat suuret ja asianmukaiset vertailtavuutta helpottavat oikaisut ovat toteuttamiskelpoisia, tulisi hinnan määrittämisessä soveltaa jotakin toista menetelmää.¹⁹¹

3.3.3. Kustannusvoittolisämenetelmäs

Myös kustannusvoittolisämenetelmä Kiinan Circular 2/2009-ohjeessa on hyvin linjassa OECD:n määritelmän kanssa. Kiinan siirtohinnoittelusäännösten mukaan markkinaehtoinen veloitus määritellään vertailemalla etuyhteydessä tehdyn liiketapahtuman kustannuksia ja voittolisää riippumattomien osapuolten välillä tehtyyn liiketoimeen. Jos liiketoimen katteen voittolisä on kohtuullinen suhteessa valmistuksesta syntyviin kustannuksiin, on hinta

---

¹⁹¹ Cao 2011: 323.

yleensä tulkittu markkinaehtoiseksi. Kustannusvoittolisämenetelmää käytetään yleensä liiketoimiin, joihin sisältyy tuotteiden tuotekehitystä tai kokoamista ennen myyntiä toiselle osapuolelle.¹⁹²

Kustannusvoittolisämenetelmällä määritelty markkinaehtoinen hinta muodostuu seuraavasti¹⁹³: Lähde: Cao 2011: 324.

Markkinaehtoinen hinta

= Kohtuullinen kustannus etuyhteysliiketoimessa

x (1+ Vertailtava riippumattoman osapuolen kustannusvoittolisä)

Vertailtava riippumattoman osapuolen kustannusvoittolisä

= Vertailtavan riippumattoman osapuolen liiketoimen myyntikate

/ (Vertailtavalle riippumattomalle osapuolelle hyödykkeen myynnistä aiheutuva kustannus
x 100%)

Kiinan siirtohinnoittelusäännöksissä on samansuuntainen lähestymistapa OECD:n ohjeiden kanssa siinä mielessä, että kustannusvoittolisämenetelmää hyödynnettäessä tulee myös ensin varmistua riippumattoman ja etuyhteysransaktion keskinäisestä vertailtavuudesta. Kiinan sääntely vaatii, että vertailuanalyysi tulee tehdä tarkastelemalla riippumattoman ja ei-riippumattoman osapuolen toimintoja ja riskiprofiileja, sopimusehtoja ja muita tekijöitä, jotka mahdollisesti vaikuttavat kustannusvoittolisän muodostumiseen, kuten valmistus-, prosessointi-, asennus- ja tuotetestaustoiminnot, markkina- ja valuuttariskit sekä koneiden ja laitteiden arvo ja todennäköinen käyttöikä. Myös aineettomien oikeuksien arvo ja käyttötapa, yritysten kirjanpito ja johtamisen laatu ja tehokkuus tulee ottaa huomioon. Jos vertailtavan osapuolen ja etuyhteysyrityksen toimintanalyysissä tarkasteltavat ominaisuudet tai muut kustannusvoittolisään vaikuttavat tekijät ovat liian

¹⁹² Coronado & Chou 2007: 564.

¹⁹³ Cao 2011: 324.

suuret eikä sopeuttavia oikaisuja ole mahdollista tehdä, on valittava jokin muu menetelmä.¹⁹⁴

3.3.4. Muut menetelmät ja metodin valintaan vaikuttavat tekijät

Mikäli yllämainitut menetelmät eivät sovellu käytettäviksi, on Circular 2/2009-sääntelyn mukaan sovellettava muita menetelmiä määriteltäessä markkinaehtoista hintaa. Tällaisina muina menetelminä voidaan pitää esimerkiksi OECD:n ohjeiden ja muiden kansainvälisten siirtohinnoittelusäännösten alaisia tuottopohjaisia menetelmiä. Joka tapauksessa, kuten jo edellä mainittu, Kiinan siirtohinnoitteluakoskevä sääntely ei anna suoraa ehdotusta tai varsinaisia soveltamisohjeita näille muille menetelmille, jolloin voidaan olettaa että on parasta kääntyä OECD:n ohjeiden puoleen.¹⁹⁵

Erityisen tärkeää on muistaa se Kiinassa yleisesti tunnustettu seikka, että kunnollisia verrokkeja ei välttämättä ole saatavilla, mikä taas vaikuttaa siirtohinnoittelumenetelmän valintaan. Kiinassa ei välttämättä ole pääsyä laadukkaisiin tietokantoihin tai siellä ei yksinkertaisesti ole vielä muita yrityksiä, joilla olisi toteutuneita transaktioita samalla toimialalla ja samanlaisissa olosuhteissa. Kaikki OECD:n menetelmät voitonjakamismenetelmää (profit split) lukuun ottamatta vaativat verrokkeja, joten Kiinassa saattaa olla tilanne, jossa on pakko käyttää tätä yhtä. Tämä aiheuttaa siten lisäkustannuksia, koska toisessa päässä liiketoimea on jo käytetty jotakin toista menetelmää. Lisäksi voitonjakamismenetelmä on ongelmallinen yrityksen verosuunnittelun kannalta, sillä sen mukaan tehdyllä hinnoittelulla on taipumus generoida tuottoja maahan, jossa liiketoimintaan käytetyt aineettomat oikeudet sijaitsevat. Kiinalla kun on taipumus olla sitä mieltä, että maahan muodostuu helposti aineettomia oikeuksia, vaikka lähtökohtaisesti kyse olisi hyvin rajoitetustakin valmistus- tai muusta toiminnasta.¹⁹⁶

Tilanne siirtohinnoittelumenetelmien käyttökelpoisuuden osalta ei Kiinassa kuitenkaan ole niin ankara kuin miltä ensin saattaa vaikuttaa. Esimerkiksi Japanissa tai Koreassa saattaa olla vastaavia liiketoimia sisältäviä tietokantoja, joiden sisältämiä verrokkeja voidaan soveltaa, mutta tietyin edellytyksin. Edellytys näiden vertailtavuudelle on, että

---

¹⁹⁴ Cao 2011: 324.

¹⁹⁵ Coronado & Chou 2007: 564. Ks. myös KPMG 2009: 9.

¹⁹⁶ Ainsworth 2014.

maakohtaiset erot ja siten niiden vaikutukset hintaan pyritään oikaisemaan pois, jotta liiketoimia voidaan vertailla keskenään¹⁹⁷. Tekijöitä, joka tulee huomioida, ovat esimerkiksi työvoimakustannukset, sähkön hinta ja raaka-aineiden saatavuus. Saattaa myös olla, että esimerkiksi Japanissa syntyy korkeita kustannuksista ympäristönsuojeluun liittyvistä vaatimuksista, jotka taas ovat Kiinassa paljon alhaisemmalla tasolla. Jos tarvittavia oikaisuja ei ole mahdollista tehdä, joutuu yritys käyttämään voitonjakamismenetelmää.¹⁹⁸

---

¹⁹⁷ Transfer Pricing Associates 2012.

¹⁹⁸ Ainsworth 2014.

4. SIIRTOHINNOITTELUN SUUNNITTELU KIINASSA

4.1. Yleistä

Kiinassa vuodesta 1999 verokonsultoinnin parissa työskennelleen Glenn Desouzan mukaan Kiinassa toimimisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää oppia, että ”kaikki hyödyllinen tietämys syntyy käytännön kokemuksen kautta”. Tämä lausahdus koskee myös siirtohinnoittelua, jonka kohdalla vallitsee suuri kuilu kansallisten säännösten ja paikallisen soveltamisen välillä. Kiinan siirtohinnoittelulainsäädännön kertaheitolla vuonna 2009 uudistaneen Circular 2/2009-sääntelyn soveltaminen ja tulkinta voidaan asettaa kyseenalaiseksi. Ainakin vielä säännösten käyttöönottovuonna uusien säännösten tulkinnasta vallitsi laaja epävarmuus. Siirtohinnoittelun dokumentaatio vaikuttaa sujuvan paikallisesti säännösten mukaisesti, mutta paikalliset veroviranomaiset ovat hidastelleet ennakkohinnoittelusopimusten käyttööntamisen kanssa, ja sivuuttaneet käytännössä täysin kustannustenjakosäännökset, vaikka ne sisältyvät Circular 2/2009-sääntelyyn.¹⁹⁹

Samalla, kun Kiina on houkutellut uusia investointeja ulkomailta, on se myös ottanut käyttöön säännöksiä, joiden tarkoitus on kehittää paikallista osaamista ja siirtää teknologiaosaamista sekä tietotaitoa maahan. Teollisuusmaiden veroviranomaiset vaativat että Kiinassa hyödynnetyistä aineettomasta omaisuudesta virtaa takaisin markkinaehtoista kompensatiota sinne, missä aineeton omaisuus on kehitetty.²⁰⁰ Tämänkaltaisille korvauksille aineettomien oikeuksien käytöstä voi olla vaikeaa määrittää markkinaehtoista hintaa Kiinan kaltaisessa toimintaympäristössä, jossa jo kehittymätön infrastruktuuri antaa aihetta tuotannon paikalliseen muokkaamiseen. Saattaa olla, että Kiinan alati muuttuvassa liiketoimintaympäristössä toimivat monikansallisen yrityksen yksiköt päätyvät suorittamaan laajempia toimintoja, ottamaan suurempia riskejä ja ottamaan käyttöön laajempaa tietotaitoa kuin mitä alun perin oli arvioitu. Tämä puolestaan on vähentänyt ulkomaisten monikansallisten yritysten mahdollisuutta rajoittaa kiinalaisten tytäryhtiöille kuuluvia tuottoja, koska edellä mainittujen seikkojen vuoksi Kiinan veroviranomaiset odottavat korkeampia tuottoja Kiinaan.²⁰¹

---

¹⁹⁹ DeSouza 2009: 7–11.

²⁰⁰ Tseng & Lee 2005: 54.

²⁰¹ Tseng & Lee 2005: 54–56.

Yllä käsiteltyjen tekijöiden vuoksi yritysten, joilla on merkittäviä toimintoja Kiinassa, on kiinnitettävä tarkasti huomiota siirtohinnoittelunsa markkinaehtoisuuteen. Siten veroviranomaisten odotukset olisivat paremmin tasapainossa sekä Kiinassa että Kiinan ulkopuolella. Mikäli ilmoitettu verotettava tulo on oleellisesti pienempi kuin Kiinassa toimimisen kokonaistuotot, alkavat kiinalaisten veroviranomaisten epäilyt herätä. Kääntäen, mikäli tuotot Kiinassa muodostuvat oleellisesti suuremmiksi kuin vastaavan rutiinitoimintoja suorittavan alihankkijan tai tytäryrityksen vastaavat tuotot, voi ulkomaisen emoyhtiön kotimaan viranomaisen tulkita että kiinalaisen tytäryhtiön suorittamissa toiminnoissa käytetyistä aineettomista pääomista osa kuuluu emoyhtiölle. Monikansallisten yritysten on siten puolustauduttava ja varauduttava mahdollisiin tarkastuksiin kiinalaisviranomaisten toimesta, ja tiedostaa samalla mahdollisuus emoyhtiön kotimaan viranomaisten mahdollinen puuttuminen yrityksen siirtohinnoitteluun.²⁰²

Yritykset voivat kehittää toimivia siirtohinnoittelustrategioita tarkasti läpiviedyn riskiarvioinnin perusteella. Joidenkin asiantuntijoiden mukaan yritysten olisi suositeltavaa dokumentoida kaikki etuyhteystoimensa. Joka tapauksessa verovelvollisten on pidettävä mielessä että veroviranomaiset yleisesti valitsevat siirtohinnoittelutarkastuksen kohteen pohjautuen kustannustehokkuuteen ja fiskaalisen merkityksen perusteella. Veroviranomaiset vaikuttavat keskittyvän enemmän materiaalisiin transaktioihin ja transaktioihin, joihin puuttumalla on mahdollista lisätä oleellisesti valtion verotuloja. Verovelvolliset yritykset voivat kehittää kustannustehokkaita siirtohinnoitteluriskien hallintastrategioita siirtohinnoitteluriskien riskiarvioinnin perusteella.²⁰³

Siirtohinnoitteluriskien arviointi tapahtuu yleisesti ottaen seuraavasti:

- 1) Konserninsisäisten transaktioiden ja siirtohinnoittelukäytäntöjen esittely sekä niitä koskevien sopimusten esittäminen
- 2) Perusteellinen esittely toiminto- ja riskiprofiileista jokaisen etuyhteisyhtiön osalta joilla on etuyhteystransaktioita raportoivan yrityksen kanssa
- 3) Analyysi tuottojen kohdistumisesta etuyhteisyhtiöiden välisissä transaktioissa. Soveltuvuusarviointi valittujen siirtohinnoittelumenetelmien osalta, sekä raportti etuyhteystoimesta saadusta tuotosta

---

²⁰² Tseng & Lee 2005: 54.

²⁰³ Tseng ym. 2009: 3–8.

4) Yhteenveto siirtohinnoitteluriskeistä sekä yrityksen siirtohinnoittelun suunnittelu-
mahdollisuuksista²⁰⁴

Moni tuottoja etsivä yritys pitää siirtohinnoitteluun paneutumista enemmän taakkana säännösten noudattamisesta (compliance burden), ja vaikuttavat valitsevan siirtohinnoittelupalveluita tarjoavan yrityksen kustannustehokkuuspohjalta sen perusteella, mitä palveluntarjoaja on vakuutellut antavan parhaan mahdollisen lopputuloksen siirtohinnoittelun kannalta.²⁰⁵

4.2. Ennakkohinnoittelusopimukset ja kustannustenjakojärjestelyt Kiinassa

4.2.1 Ennakkohinnoittelusopimukset

Kiinassa on jo pitkään ollut mahdollista hakea lupaa ennakkohinnoittelusopimusmenettelyyn, eli APA-menettelyyn, aloittamiseen. Ennakkohinnoittelusopimus tuli tutuksi Kiinassa ensi kertaa 1998²⁰⁶. Siitä lähtien on päivänvalon nähnyt monta unilateraalista, ja myös kourallinen bilateraalisia ennakkohinnoittelusopimuksia²⁰⁷. Käytännössä Kiinan kanssa solmitun ennakkohinnoittelusopimuksen on Euroopan maista onnistunut tekemään vain Tanska, ja ulkomaisten veroviranomaisten kanssa neuvottelemien sopimusten määrät ovat lisääntyneet hieman vasta aivan viime vuosina.²⁰⁸

Ennakkohinnoittelusopimukset ovat tärkeitä yrityksille, sillä ne osaltaan varmistavat verotuksen ennakoitavuutta pitkäksi aikaa. Ennakkohinnoittelusopimus on sitova sopimus verovelvollisen ja veroviranomaisten välillä tietyn siirtohinnoittelumenetelmän soveltamisesta täsmennettyihin liiketoimiin verovelvollisen ja sen kanssa etuyhteydessä olevan osapuolen välillä. Ennakkohinnoittelusopimus solmitaan, jotta voidaan varmistua etukäteen että tietyssä siirtohinnoittelutapauksessa menetellään tietyllä tavalla, jolloin voidaan hallita liiketoimiin sisältyvää siirtohinnoitteluriskiä sekä välttää

---

²⁰⁴ Tseng ym. 2009: 3–8.

²⁰⁵ Ibid.

²⁰⁶ Tseng, Hong, Harris & Johnson 2006: 53-56. Ks. myös DeSouza 2009: 7-11.

²⁰⁷ DeSouza 2009: 7–11.

²⁰⁸ Jaakkola, ym. 2012: 69.

siirtohinnoitteluokaisut ja -tarkastukset, kun sopimus velvoittaa veroviranomaista menettelemään sovitulla tavalla.²⁰⁹

Ennakkohinnoittelusopimukset voidaan jakaa kolmeen eri luokkaan sen mukaan, kuinka monta osapuolta niihin osallistuu: unilateraaliin, bilateraliin sekä multilateraliin. Unilateraalinen ennakkohinnoittelusopimus tarkoittaa, että siihen osallistuu ainoastaan verovelvollinen tai verovelvolliset sekä tietyn maan veroviranomainen. Bilateraalinen ennakkohinnoittelusopimus tarkoittaa sitä, että siihen osallistuu kahden eri maan viranomaiset joiden maita kyseinen siirtohinnoittelutilanne koskee. Multilateraalinen ennakkohinnoittelusopimus koskee tilannetta, jossa solmitaan useampi kuin yksi bilateraalinen ennakkohinnoittelusopimus.²¹⁰ Myös Suomessa on huomattu, että ennakkohinnoittelusopimukset ovat tärkeä tekijä siirtohinnoitteluun liittyvien erimielisyyksien ehkäisemisessä, ja Verohallinto onkin kohdistanut lisää resursseja valmiudet APA-hakemusten käsittelyyn²¹¹.

Tarkempi ohjeistus ennakkohinnoitteluprosessin osalta on kirjattu Circular 2/2009-sääntelyyn. Nykyisin ennakkohinnoittelusopimuksen piiriin pääseminen on verrattain helpompaa kuin aikaisemmin. Aikaisemmin yrityksellä tuli olla jopa kymmenen vuoden toimintahistoria Kiinassa ennen kuin viranomaiset suostuivat neuvottelemaan sopimuksen, ja nykyään aikaisemmat veronkiertotoimetkaan eivät ole este yritykselle.²¹² SAT on määritellyt menettelytapoja ennakkohinnoittelusopimuksia koskien. Kiinassa yritys voi tehdä ennakkohinnoittelusopimuksen mikäli:

- 1) sen vuosittaiset etuyhteysliiketoimet ovat 40 miljoonaa RMB tai enemmän
- 2) se on aikaisemmin laatinut siirtohinnoitteludokumentoinnin lakien mukaan
- 3) se on valmistellut, ylläpitänyt ja toimittanut ”contemporaneous documentation”-asiakirjat sääntöjen mukaan²¹³

Ennakkohinnoittelusopimus on yleensä voimassa 3–5 vuotta sopimuksen solmimisen jälkeen²¹⁴. Sopimuksen allekirjoittaminen ei vaikuta veroviranomaisen

---

²⁰⁹ Cao 2011: 332.

²¹⁰ Tseng ym. 2009: 3–8.

²¹¹ Laaksonen 2013: 209.

²¹² EY 2013: 43.

²¹³ Ibid.

²¹⁴ Ibid.

siirtohinnoittelutarkastuksiin ja -oikaisuihin, jotka liittyvät verovelvollisen liiketoimiin sopimuksen tekemistä edeltävältä ajalta. Kuitenkin, mikäli sopimuksen solmimisvuonna tai sitä edeltävinä vuosina solmitut etuyhteystransaktiot ovat samanlaisia tai samankaltaisia kuin solmitussa ennakkohinnoittelusopimuksessa käsitellyt, voidaan hinnoitteluperiaatteet ja -laskutapa takautuvasti soveltaa myös edeltävien vuosien liiketapahtumiin.²¹⁵

Ennakkohinnoittelusopimukset erääntyvät Kiinassa automaattisesti sopimuskauden päättyttyä. Yritys voi kuitenkin anoa viranomaiselta ennakkohinnoittelusopimuksen uusimista 90 päivää ennen edellisen sopimuksen päättymistä. Ennakkohinnoittelusopimuskeskustelut ovat Kiinan lain mukaan luottamuksellisia puolin ja toisin. Mikäli sopimuskeskustelut päättyvät ilman sopimuskentekoa, niiden aikana käytyjä epämuodollisia keskusteluja ei saa käyttää mahdollisessa siirtohinnoittelutarkastuksessa verovelvollista vastaan, joka koskee liiketoimia, jotka kuuluvat sopimukseen joka lopulta jäi allekirjoittamatta.²¹⁶

Huolellisella siirtohinnoitteludokumentoinnilla voidaan vähentää riskejä vain tiettyyn pisteeseen saakka, sillä sitä tehdessä ja se toimitettaessa on yhä epäselvää, kuinka yrityksen siirtohinnoitteluun tullaan suhtautumaan mahdollisessa verotarkastuksessa. Monikansalliset yritykset voivat vähentää ja hallita riskejään tuleville haasteille veroviranomaisten kanssa. Ennakkohinnoittelusopimus on muodollinen sopimus, jonka verovelvollinen solmii yhteistyössä yhden tai useammankin maan veroviranomaisen kanssa koskien markkinaehtoperiaatteen soveltamista tulevaisuuden liiketoimiin. Yksittäisen yrityksen näkökulmasta, ennakkohinnoittelusopimuksen avulla voidaan lieventää tai poistaa riskiä siirtohinnoittelutarkastuksille sopimuskauden aikana. Ennakkohinnoittelusopimuksia solmimalla yritykset voivat sopia tulevaisuuden siirtohinnoista ja -käytännöistä veroviranomaisten kanssa ja siten lieventää siirtohinnoitteluriskejään niin Kiinassa kuin muuallakin, missä ennakkohinnoittelusopimusten solmiminen on veroviranomaisten kanssa mahdollista.²¹⁷

---

²¹⁵ Cao 2011: 333.

²¹⁶ Ibid.

²¹⁷ Tseng, ym. 2009: 3–8.

4.2.2. Kiinalaisia haasteita ennakkohinnoittelusopimuksissa

Ennakkohinnoittelusopimusten solmiminen Kiinassa on haastavaa lukuisista eri syistä. Ennakkohinnoittelusopimusprosessin joutuisa sujuminen on tärkeää yrityksille, joilla ei ole varaa odottaa tietyn ennakkoratkaisun saamista pitkään. Tämä tavoite ei valitettavasti aina Kiinassa toteudu. Syitä tilanteelle on useita. Yhdeksi syyksi on esitetty, että Kiinassa viranomaisilla on edelleen alhaiset resurssit suhteessa aiheen merkittävyyteen ja haastavuuteen. SAT:lla ei ole esimerkiksi erityistä ennakkohinnoittelusopimukseen erikoistunutta osastoa. Rajoitteita asettaa kansallisella tasolla se, että SAT:lla on liian vähän siirtohinnoitteluun keskittyviä asiantuntijoita, jotka ovat siten reippaasti ylityöllistettyjä. Myös paikalliset verovirastot ovat reilusti alimiehitettyjä. Esimerkiksi vuonna 2009 Kiinassa oli vain kaksi kokoaikaista siirtohinnoittelun asiantuntijaa 15 000:ta ulkomaalaisomisteista yhtiötä kohden.²¹⁸

Kiinassa jokaisen tytäryhtiön täytyy tulla käsitellyksi verotuksellisesti erikseen, sillä maassa ei ole käytössä verotuksen käsittelyn yhdistämistä mahdollistavaa menettelyä. Tämä asettaa monia haasteita esimerkiksi General Electric- ja Siemens-yhtiöille, joilla on maassa kummallakin yli sata erillistä tytäryhtiötä. Ennakkohinnoittelusopimuksia kohtaan on myös olemassa tiettyä asenteellisuutta paikallisissa veroviranomaisissa. Paikalliset veroviranomaiset eivät yleisesti ottaen ole innokkaita solmimaan sopimuksia joiden seurauksena yrityksen arvioitu maksettava vero pienenee. Tämä on onnistuneelle ennakkohinnoittelusopimusprosessille mahdollisesti suurin este, sillä viranomaisten haluttomuus sopimuksen solmimiseen tukahduttaa prosessin jo alkumetreillä.²¹⁹

Vaikka ennakkohinnoittelusopimusten solmiminen on ollut Kiinassa mahdollista jo useampia vuosia, verovelvolliset kokevat ennakkohinnoitteluprosessin tuskallisen pitkäksi. PriceWaterhouseCoopers'in (PwC) mukaan veroviranomaiset ovat valikoivia siitä, minkälaisia sopimuksia he solmivat, pyrkien välttämään sopimuksia alhaisen verokannan maiden kanssa ja suosien yrityksiä kasvavilta ja erikoisemmilta toimialoilta.²²⁰

---

²¹⁸ DeSouza 2009: 7–11.

²¹⁹ Ibid.

²²⁰ International Tax Review 2014: 49.

4.2.3. Kustannustenjakojärjestelyt

Kustannustenjacosopimukset (Cost Contribution Arrangement, CCA) koskevat useimmiten aineettomien oikeuksien järjestämistä konsernin sisällä. Nämä järjestelyt eivät rajoitu kuitenkaan koskemaan vain ja ainoastaan aineettomia oikeuksia ja niiden hyödyntämistä, vaan niiden kohteena voi olla minkä tahansa omaisuuslajin tai palvelun hyödyntäminen. Kustannustenjacosopimus on yritysten välillä sovittu viitekehys, jonka perusteella yritykset määrittelevät kullekin osapuolelle kannettavaksi tulevat kustannukset ja riskit kehittämisestä, valmistuksesta, tai omaisuuden hyödyntämisestä. Lisäksi sopimuksessa määritellään omaisuuteen, palveluihin ja oikeuksiin kohdistuvat omistusosuudet eri osapuolten välillä. CITL sallii yrityksen solmia etuyhteisyrittäjänsä kesken kustannustenjacosopimuksen koskien tuotekehityksestä tai aineettomien oikeuksien siirtämisestä syntyneiden kustannusten jakamista sekä erilaisista hallinto- ja muista palveluista syntyneiden kustannusten jakamista. Tästä on tarkemmat ohjeet kirjattuna Circular 2/2009-sääntelyyn.²²¹

Kustannustenjacosopimuksen tulisi olla linjassa sen periaatteen kanssa, että osapuolen kontolleen ottaman kustannuksen tulisi vastata odotettavissa olevaa hyötyä. Sopimuksen osapuolten, jotka hyötyvät aineettomien oikeuksien luovuttamisesta, tuotekehityksestä ja osallistumisesta palvelutoimintoihin, tulisi myös kantaa kyseisestä toiminnasta syntyneet kustannukset. Etuyhteydessä olevien osapuolten kantamat kustannukset tulisivat samansuuruisia kuin kahden riippumattoman osapuolen välillä samankaltaisissa olosuhteissa kannetut. Kustannustenjacosopimuksen tekoa ei ole sidottu määrämuotoon. Tarkemmat ohjeet Kiinassa hyväksyttävän kustannustenjacosopimuksen tekemiseen löytyy Circular 2/2009-sääntelystä.²²²

4.2.4. Yritysjärjestelyjen siirtohinnoittelu

Kun tarkastellaan kansainvälisiä liiketoiminnan uudelleenjärjestelyjä, on Kiina yleensä ollut valtio, johon toimintaa toisesta maasta ollaan siirtämässä. SAT on suhtautunut epäilevästi korvauksiin, joita maksetaan liiketoiminnan uudelleenjärjestelyn yhteydessä. Se on usein asettanut kyseenalaiseksi, onko uudelleenjärjestelyn yhteydessä maksettavat korvaukset vähennyskelpoisia kiinalaisen yhtiön kannalta. Siinä tapauksessa, että Kiinaan

²²¹ Cao 2011: 339.

²²² Cao 2011: 339–340.

siirretään aineettomia oikeuksia, SAT on katsonut että Kiinan päässä suoritettavat markkinointitoimenpiteet ja niistä aiheutuvat kustannukset tulisi ottaa huomioon hintaa alentavasti markkinaehtoista korvausta laskettaessa. SAT on myös painottanut Kiinan alhaisemmasta kustannustasosta syntyviä säästöjä uudelleenjärjestelyjen perusteena.²²³

Yleinen ja käytännössä helposti realisoituva yritysjärjestelyihin liittyvä siirtohinnoittelukysymys koskee yrityskauppatilannetta, jossa konserniin liitetään aiemmin itsenäinen yhtiö, jonka kanssa konserniyhtiöllä on ollut liiketapahtumia ennen yrityskauppaa. Mikäli yhtiöiden toiminnoissa ja riskeissä ei tapahdu muutoksia ja ne jatkavat keskinäisiä liiketapahtumia entisin ehdoin, on vahvat syyt olettaa siirtohintojen olevan edelleen markkinaehtoiset. Yrityskauppaa edeltävään aikaan kohdistuneiden itsenäisten yhtiöiden välisen liiketoimen voidaan olettaa olevan sopiva ulkoinen verrokki. Tällaisessa tilanteessa hintojen markkinaehtoisuutta on enemmän tai myöhemmin tuki arvioitava uudelleen yhtiöiden liiketoiminnan tai yleisen toimintaympäristön muuttuessa.²²⁴

On myös muistettava, että Kiinassa etuyhteyssuhteen syntymistä koskeva kynnys on huomattavasti matalampi kuin Suomessa²²⁵. Jos ostetaan esimerkiksi osa alihankkijasta, jonka johdosta suomalaisen yhtiön omistussuhde kiinalaisesta sattuu ylittämään 25 prosenttia, on käsillä välittömästi suuri määrä liiketoimia, joiden markkinaehtoisuutta tulee tarkastella aiempaa tarkemmin.²²⁶ SAT:n määrittelemissä ohjeissa ovat osapuolten keskenään solmimat sopimukset jääneet usein vähemmälle painoarvolle. Sopimukset ovat usein jääneet toissijaiseksi, kun SAT on itse määritellyt ja arvioinut näiden riskit osapuolten suorittamien toimintojen perusteella.²²⁷

4.3. Ajankohtaista Kiinan siirtohinnoittelussa

Kiinan verotusympäristössä tapahtui dramaattisia muutoksia vuoden 2008 taitteessa, mukaan lukien veroasteiden yhtenäistäminen, joidenkin verokannustimien poistaminen ja lukuisat muutokset koskien välillistä verotusta. Joka tapauksessa suurimmat muutokset

---

²²³ Jaakkola ym. 2012: 254.

²²⁴ Jaakkola ym. 2012: 77.

²²⁵ Ks. luku 3.2.4.

²²⁶ Ainsworth 2014.

²²⁷ Jaakkola ym. 2012: 254.

liittyvät uuteen, suhteellisen edistyneeseen siirtohinnoittelusäännösten kokonaisuuteen. Kiinan kiinnostus siirtohinnoitteluun ja sen vaikutuksesta verotuloihin Yhdysvaltojen, Euroopan, Japanin ja muiden suurimpien kauppakumppaniensa tapaan on johtanut tilanteeseen, jossa monikansallisiin yrityksiin kohdistuu painetta useammalta suunnalta mistä tahansa kansainvälisestä kiinteän omaisuuden tai palvelun siirrosta, kuten myös konsernin sisäisestä rahoitusjärjestelystä.²²⁸

Uudet haasteet koostuvat useammasta tekijästä: uudet siirtohinnoittelun dokumentointi- ja raportointivaatimukset suuryrityksiin keskittyvä veroviranomaislohko (Large Enterprise Administration Department, LEAD) ja uudet vaatimukset suurten yritysten riskienhallintaa koskien, sekä uuden ohjelmiston (CTAIS) rakentaminen veronmaksajia koskevan tiedon keräämistä varten. Kiina myös purki aikaisempia ulkomaisia yhteisöjä koskevia huojennussäännöksiä. Samaan aikaan lisääntyvät siirtohinnoittelutarkastukset ja -oikaisut, viranomaisen kasvava tekninen osaaminen, sekä muuten kasvava keskittyminen siirtohinnoittelutarkastuksiin tekevät tilanteesta yrityksille entistä haasteellisemman.²²⁹

Suuria monikansallisia yrityksiä koskevat suurimmat siirtohinnoittelusääntöjen muutokset liittyvät LEAD- säännösten luomiseen. Hallinnollisessa ohjeessa Circular 1064:ssa listataan 45 yritystä, jotka ovat yhteistyössä SAT:n kanssa, jonka alle LEAD kuuluu. Circular 90, toinen suuryrityksiä koskeva ohjeistus, tarjoaa yksityiskohtaiset menettelytavat riskienhallintaan verotuksessa. Uusien siirtohinnoittelusäännösten kanssa ne tuovat Kiinan samalle tasolle, ellei jopa ohi monien kehittyneiden maiden siirtohinnoitteluvaatimusten kanssa. Circular 90:n pääasiallinen tarkoitus on neuvoa verovelvollisia arvioimaan verotukselliset riskit sekä hallitsemaan riskienhallintajärjestelmänsä ja toimittamaan riskiarvioreporttinsa veroviranomaiselle.

On huomioitava, että nämä hallinnolliset ohjeet eivät ole verovelvolliselle pakollisia säännöksiä, mutta niiden noudattaminen helpottaa asiointia viranomaisen kanssa. Esimerkiksi Circular 90 julkistamisen yhteydessä SAT julkisti internet-sivuillaan samanaikaisesti artikkelin, jonka mukaan LEAD-ohjeiden ovat perustaltaan vapaaehtoisia, mutta niiden noudattamisen nähdään kuitenkin osoittavan yhtiön noudattavan

---

²²⁸ Tseng & Chi 2009: 10.

²²⁹ Ibid.

siirtohinnoittelusäännöksiä. Tiedonannon mukaan näiden vapaaehtoisten ohjeiden noudattamatta jättäminen voi mahdollisesti kiinnittää veroviranomaisen huomion, mikä vuorostaan saattaa lisätä alttiutta verotarkastuksen kohteeksi joutumiselle ja siten myös lisätä siirtohinnoittelun kustannuksia yritykselle.²³⁰

Erityisen merkityksellisiä ovat uudet siirtohinnoittelua koskevat dokumentointisäännökset, joista jokainen suuri Kiinassa toimiva yritys on varmasti tietoinen, ja jotka ovat uusien siirtohinnoittelusäännösten yhtenäisyyden koossa pitävä voima. Uudet dokumentointia koskevat säännökset ovat sekä erittäin tarpeelliset että kattavat: ilman niitä ei olisi mahdollista saattaa voimaan uusia säännöksiä niin laajassa maassa kuin Kiina. Yhdistettynä Kiinan veroviranomaisen kehittämään ohjelmistotietokantaan, nämä säännökset varmistavat sen, että maahan on kyetty nopeasti luomaan vahvan siirtohinnoittelua säätelevä järjestelmä. Tämän lisäksi yritysten laatima dokumentointi ja siirtohinnoittelulomakkeiden täyttäminen itsessään luo verovelvollisten keskuudessa halua kiillottaa julkisuuskuvaansa ja verovelvollisuuden täyttämisen näyttämisenhalua.²³¹

4.3.1. Kiinan säännökset suhteessa OECD:n ohjeisiin

Merkittävimmät erot siirtohinnoittelusäännöksissä Kiinan ja OECD:n ohjeiden välillä liittyy siirtohinnoittelusäännösten alueelliseen ulottuvuuteen. Toisin kuin OECD:n ohjeissa, Kiinan siirtohinnoittelusäännökset eivät koske pelkästään rajat ylittäviä liiketoimia, vaan myös maan sisäisiä liiketoimia intressiyhteisyriyten välillä. Johtuen Kiinan elinkeinoverolakien lukuisista tiettyihin yrityksiin kohdistuvista verohelpotuksista, Kiinan rajojen sisälläkin kahden eri yrityksen verotaakka voi muodostua huomattavan erilaiseksi. Siirtohinnoittelusäännösten soveltaminen myös maan sisäisiin liiketoimiin johtuu tavoitteesta välttää tilanne, jossa keinotekoisesti siirretään voittoja korkeamman verotaakan yrityksistä verohelpotusten kohteena oleviin yrityksiin.²³²

Kiinalaisten panos YK:n siirtohinnoitteluohjeeseen on merkittävä, sekä ulkomaisille yrityksille, joilla on toimintoja Kiinassa kuin myös monikansallisille yrityksille yleisemminkin. Voi hyvin olla, että kiinalaisten lähestymistapa siirtohinnoitteluun tulee

---

²³⁰ Tseng & Chi 2009: 10.

²³¹ Ibid.

²³² Cao 2011: 318.

muuttamaan maailmanlaajuisesti tavan, jolla rajat ylittäviä liiketoimia analysoidaan. Kiinan vaikutus OECD:n siirtohinnoitteluohjeisiin voi hyvinkin pian kilpailla Yhdysvaltojen näkemyksen kanssa. Merkittävät kysymykset YK:n ja OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden välillä Kiinan osalta ovat²³³:

- 1) Merkittävät oikaisut vertailtavuuden saavuttamiseksi ovat Kiinassa tarpeen silloin, kun verrokkijoukot on poimittu kehittyneistä maista kuten Japani, Korea, Australia ja Uusi-Seelanti
- 2) Liiketoiminettomarginaalimenetelmää (TNMM) pidetään Kiinassa ylikäytettynä ja epätarkkana markkinaehtoisuuden osoittamisessa
- 3) Sijaintiperusteiset säästöt (Location savings) tulisi ottaa huomioon, kun lasketaan markkinaehtoista kustannusvoittolisää, joka kohdistuu Kiinassa tehtyyn tutkimus- ja kehitystyöhön
- 4) Alihankkijan tulkitseminen uudestaan sopimusvalmistajaksi on tehtävä tiukennetuilla säännöksillä
- 5) Rajatun riskin omaavan jälleenmyyjän (limited risk distributor) status sivuutetaan yrityksen brändille selvästi lisäarvoa luovan jakelijan kohdalla (jakelijat, jotka suorittavat merkittäviä markkinointi-, mainonta- ja promootiotoimintoja)
- 6) Markkinapremio, joka muodostuu paikallisten kuluttajien maksukyvyistä ja -halusta, tulee näkyä kiinalaisten yritysten tuotoissa
- 7) Alhaisen tai nollaverotuksen maassa sijaitsevan yhtiön ja kiinalaisen yhtiön välillä aineettomista oikeuksista maksettujen korvausten uudelleenkarakterisointi
- 8) Kustannusvoittolisämenetelmä on sivuutettava silloin, kun kiinalaisen etuyhteysyrityksen katsotaan olevan aineettomien oikeuksien kehittäjänä ”korkean ja uuden teknologian statuksen” (HNST) alla; tällöin voitonjakamismenetelmää tulisi tarkastella sopivana lähtökohtana markkinaehtoiseen hinnoitteluun
- 9) Rojalteista maksettujen kulujen tulisi jollain tavoin vastata niistä syntyneitä tuloja (CWI, Commensurate With Income)²³⁴

---

²³³ Ainsworth & Shact 2014: 1.

²³⁴ Ainsworth 2014.

Tällä hetkellä yksi merkittävin eroavaisuus koskee location savings-etujen muodostumisen tunnustamista ja sen määrittelyä. OECD:n säännökset sisältävät toistaiseksi hyvin vähäisen ohjeistuksen location savings-etuihin liittyen verrattuna YK:n ohjeeseen. Tämä on ymmärrettävää, ottaen huomioon että kehittyneet maat harvemmin kokevat omassa maassa olevan jotakin yhtä merkittävää sijaintiin liittyvää etua, kuten esimerkiksi Kiinan työvoimatai raaka-ainekustannukset. Tämän voidaan olettaa luovan haasteita, mikäli Kiinassa on noudatettu SAT:n mukaista linjaa ja laskettu Kiinaan sen mukaisesti kuuluva osuus tuotosta, mutta OECD:n ohjeita tulkitseva emoyhtiön sijaintimaan viranomainen ei tätä tunnusta.²³⁵

4.3.2. BEPS-hanke ja Kiina

Kiina todennäköisesti pitää BEPS- hankkeesta sinänsä, mutta ottaa sen vastaan pienellä varauksella. Kiinan veroviranomaiset ovat puhuneet sen puolesta jo pitkään, että tuotot tulisi allokoida eri etuyhteisyriyksille niiden arvonmuodostuksen mukaisesti. Kiina pitää tervetulleena etenkin OECD:n BEPS-hankkeen kohtaa kahdeksan, jonka tehtävänä on varmistaa että tuotot, jotka liittyvät aineettomien oikeuksien siirtoihin ja käyttöön, ovat asianmukaisesti allokoitu sen mukaan missä kohtaa tuotantoketjua arvo syntyy²³⁶. Kiinan ja OECD:n käsitykset siitä, mitkä ovat avaintekijöitä arvon muodostumiseen, saattavat erota merkittävästi toisistaan. Kiinalla on voimakas halu yhdistää tulo varsinaiseen panokseen arvon muodostumisessa, mikäli aineeton oikeus tosiasiallisesti on siinä avainasemassa.²³⁷

Kiina on puolustanut pitkään kantaansa siitä, että verotettava tulo tulisi katsoa muodostuvan siellä, missä kohtaa tuotantoketjua varsinainen arvo on muodostunut. Samalla kun maat, joissa suurten monikansallisten yhtiöiden pääkonttorit sijaitsevat, pyrkivät estämään veropohjan rapautumista nimenomaan aineettomien oikeuksien siirtämisen seurauksena, on Kiina yhä enemmän huolissaan tämänhetkisen järjestelmän mahdollistamasta konsernin toimintojen pilkkomisesta, jolloin heidän yksittäisten kiinalaisten yritysten panos muodostuu todenmukaista vähäisemmäksi. Kiinalaisten etuyhteisyriyten on perinteisissä siirtohinnoittelutarkasteluissa havaittu saavan usein rajoitetun rutiinituoton osakseen, eivätkä kiinalaiset veroviranomaiset ole vakuuttuneita

²³⁵ Heggmaier ym. 2013.

²³⁶ Pankakoski 2015: 352–353. Ks. myös OECD 2014.

²³⁷ Bell 2013a :360.

siitä, että konserninsisäiset riskien jaot noudattaisivat yleisesti liiketaloudellista tarkoituksenmukaisuutta.²³⁸ Kotimaista oikeuskäytäntöä tämänkaltaisesta problematiikasta löytyy ratkaisusta KHO 2013: 36²³⁹.

Suurin osa BEPS-hankkeessa määritellyistä ajankohtaisista ja tarttumisen arvoisista aiheista on linjassa Kiinan tämänhetkisen siirtohinnoitteluilmapiirin kanssa²⁴⁰. BEPS-hankkeen yhtenä tavoitteena on ottaa käyttöön "laajasti ja täsmällisesti määritellyt aineettomat oikeudet", mitä Kiina pitää erityisen tärkeänä omalla kohdallaan. Kiinassa veroviranomaiset eivät ole täysin vakuuttuneita siitä, että maailmanlaajuiset teknologiset ja tavaramerkkiliitännäiset aineettomat oikeudet olisivat automaattisesti arvokkaita Kiinassa. Heidän mukaan Kiinaan kuuluisi osa aineettomiin oikeuksiin liittyvästä arvonmuodostuksesta, mikäli kiinalainen yritys on hyödyntänyt aineettomia oikeuksia menestyksekkäästi, tai on luonut samalla täysin uusia paikallisia aineettomia oikeuksia.²⁴¹

SAT on siirtohinnoittelutarkastusten ja ennakkohinnoittelusopimuksista neuvoteltaessa asettanut kyseenalaiseksi verovelvollisten vakuuttelut siitä, että he ovat sopimussuhteen kautta tuottamassa tutkimus- ja kehityspalveluita monikansalliselle yritykselle. Veroviranomaisen mukaan tutkimus- ja kehitystoimintoja, ilman tulokseen vaikuttavien aineettomien oikeuksien omistamista, tarjoavat paikalliset yritykset ansaitisivat tuottoosuuden tietyissä olosuhteissa.²⁴² G20-jäsenenä Kiina on ilmoittanut vahvan tukensa BEPS-hankkeelle. Maan oletetaan haluavan implementoida hankkeen parhaat puolet omaan lainsäädäntöönsä, vaikka se perinteisesti onkin hieman karsastanut OECD:n ohjeiden soveltamista.²⁴³

4.3.3. Kiinan säännökset yhä kauempana OECD:n linjasta

Kiina on osoittanut jonkinasteista vastustusta OECD:n ohjeita ja kansainvälisiä siirtohinnoittelukäytäntöjä kohtaan, mutta on hiljattain alkanut osoittaa myöntymisen merkkejä. Vaikka Kiina suosii yhä kotimaisen lain soveltamista joissakin

---

²³⁸ Bell 2013a: 360.

²³⁹ Ks. Penttilä 2015: 260.

²⁴⁰ EY 2014a: 66.

²⁴¹ Bell 2013a: 360.

²⁴² Ibid.

²⁴³ International Tax Review 2014: 49.

siirtohinnoittelukysymyksissä, ovat esimerkiksi veroviranomaisten viimeisimmät toimet Jiangsu-provinssissa merkki kasvavasta myötämielisyydestä OECD:n ohjeita kohtaan. Viime kesänä SAT:n varajohtaja Liao Tizhong painotti kotimaisten sääntöjen tärkeyttä Pekingin verokonferenssissa. Tizhong linjasi, että samalla kun Kiina seuraa kehitystä ja pysyy mukana BEPS-suunnitelmassa, suosii se edelleen kansallista lainsäädäntöä neuvotellessaan siirtohinnoittelua koskevia sopimuksia, kuten ennakkohinnoittelusopimuksia. Samansuuntaista tulkintaa voidaan Suomessa havaita KHO:n ratkaisussa 2014: 119, jossa todettiin, ettei OECD:n siirtohinnoitteluohjeella voida nähdä olevan kotimaista lainsäädännön soveltamisalaa laajentavaa vaikutusta²⁴⁴. Pekingin konferenssissa ehdotettiin että Kiina tulisi sisällyttämään BEPS-suunnitelman osia kotimaiseen lainsäädäntönsä, mutta se ei ole valmis luopumaan oikeudestaan kehittää omia verokäytäntöjään tai neuvottelemaan bilateraalisia sopimuksia.²⁴⁵

Kiinan G20 -jäsenyydestä johtuen voidaan olettaa, että maa tulee osoittamaan huomattavaa tukea OECD:n BEPS-hankkeelle. Luultavasti Kiina haluaa poimia OECD:n parhaat käytännöt ja sisällyttää ne osaksi kansallisen lainsäädännön soveltamista ja tulkintaa. Mahdollinen maakohtainen raportointi tulee olemaan Kiinalle eduksi, sillä monikansalliset yhtiöt joutuvat miettimään koko arvomuodostusketjua pelkästään tuottojen määrittämisen ja niitä vastaavien verokkien etsimisen sijaan. DeSouzan mukaan maakohtainen raportointi tulee olemaan dramaattinen muutoksenteikijä. Kiinalla tulee olemaan laajempi näkymä maailmanlaajuiseen arvoketjuun, sillä maakohtaisen raportoinnin avulla Kiina tulee näkemään kuinka tuotot jakautuvat Kiinan ja ulkomaiden välillä eri tytäryhtiöiden kesken. Tämän seurauksena pienikin todiste tuottojen siirtämisestä alhaisen verotuksen maihin tulee olemaan selkeä.²⁴⁶ Tosin jo nykyisellään CITL:han kirjattu GAAR-säännös antaa viranomaisille järeät työkalut tekemään oikaisuja, mikäli on ryhdytty toimiin ilman liiketaloudellista tarkoitusta²⁴⁷.

4.3.4. Palvelumaksut suurennuslasin alla

Kiinan CITL:n täytäntöönpanosäännösten mukaan konserninsisäiset palvelumaksut (management fees) eivät ole Kiinassa vähennyskelpoisia. Huomionarvoista on, ettei

²⁴⁴ Penttilä 2015: 256.

²⁴⁵ Harding 2014.

²⁴⁶ Ibid.

²⁴⁷ EY 2014a: 66.

säännös kuitenkin koske pankkialalla toimivia yrityksiä²⁴⁸. Erityisten palvelujen vastaanottamisesta syntyneet kustannukset saattavat olla muidenkin yritysten osalta vähennyskelpoisia, mutta veroviranomaiset todennäköisesti siinä tapauksessa vaativat laajennetun selvityksen tarjotusta palvelusta, veloituksen liiketoiminnallinen perusteltavuudesta sekä kiinalaisen yhtiön saamat hyödyt kyseisestä palvelusta. Palvelumaksut ovat Kiinan yhteisöverolain alaisia pohjautuen osuuteen Kiinassa hyödynnetyn palvelun maksusta ja tuotosta, joka on muodostunut Kiinan yksikössä.²⁴⁹

CITL:n artiklassa 50 on kuitenkin lisätty kiinteätä toimipaikkaa koskevat poikkeukset pääsäännöstä. Sen mukaan ulkomaisen yrityksen Kiinassa sijaitsevalle kiinteälle toimipaikalle allokoituiden management fee- palvelumaksut ovat vähennyskelpoisia edellyttäen, että kustannukset ovat syntyneet emoyhtiön toimesta Kiinan ulkopuolella ja ne liittyvät Kiinassa sijaitsevan kiinteän toimipaikan toimesta tapahtuvaan valmistus- ja muihin toimiin. Lisäksi edellytyksenä vähennyskelpoisuudelle on, että kyseiset palvelumaksut on näytetty toteen dokumentaatiolla emoyhtiön toimesta, jossa on määritelty kiinteälle toimipaikalle allokoitujen kustannusten laajuus, määrä, sekä näin allokoitujen palvelumaksujen liiketoiminnallinen tarkoituksenmukaisuus.²⁵⁰

Vuodesta 2008 alkaen Kiinassa hyödynnetystä palvelusta maksetut palvelumaksut ovat yhteisöveron alaisia viiden prosentin verokannalla. Vuonna 2012 Kiina käynnisti pilottiohjelman arvonlisäveron uudistusta varten, jota alun perin sovellettiin kuljetus- ja palvelualoilla Shanghaissa. Saman vuoden lopulla useammat kiinalaiset provinssit, Peking mukaan lukien, liittyivät mukaan ohjelmaan ja vuonna 2013 kokeilu laajennettiin koko maan kattavaksi. Ulkomaisten yhtiöiden tuottamista palveluista maksetut palvelumaksut ovat soveltuvan arvonlisäverokannan alaisia (11 prosenttia kuljetuspalveluista, 17 prosenttia aineettomien oikeuksien vuokraamisesta ja kuusi prosenttia tietyistä erityispalveluista).²⁵¹

---

²⁴⁸ KPMG 2008: 22.

²⁴⁹ Deloitte 2014: 33.

²⁵⁰ KPMG 2008: 22.

²⁵¹ Deloitte 2014: 33.

4.4. Case esimerkit: Suomalainen yritys ja Kiinan säännökset

4.4.1. Etuyhteys ja korkojen markkinaehtoisuus

Esimerkki 11. Kiinalainen tietokonekomponenttien valmistaja A Ltd. myy tuotteitaan suomalaiselle jakelijalleen B Oy:lle, joiden kesken täyttyy etuyhteyden määritelmä. C1, C2 ja C3 ovat kiinalaisia tietokonekomponenttien valmistajia jotka myyvät tuotteitaan riippumattomille ulkomaisille osapuolille. C1:n, C2:n ja C3:n suorittamista toiminnoista ja niiden kantamista riskeistä on suhteellisen kattavaa informaatiota saatavilla kuin myös riippumattomien liiketoimien sopimusehdoista. Kirjanpidollinen yhdenmukaisuus vallitsee A Ltd:n sekä riippumattomien kiinalaisten valmistajaosapuolten välillä. Mikäli saatavilla oleva informaatio on riittävän kattavaa sen varmistamiseksi, että kaikki materiaaliset erot etuyhteys- sekä riippumattomien liiketoimien välillä on määriteltä sekä hyväksyttävissä, erojen vaikutukset ovat rajallisia ja tarkasti määritellyt, ja jos luotettavat hienosäädöt vertailtavuuden parantamiseksi on tehty, on markkinaehtoisuuden hinnan vaihteluväli mahdollista määrittellä.²⁵²

B Oy omistaa 26 prosenttia A Ltd:n osakkeista ja yritysten väliset liiketoimet ovat siten Kiinan siirtohinnoittelusäännösten alaisia²⁵³. Yritysten on valittava sopiva siirtohinnoittelumenetelmä markkinaehtoisuuden hintojen määrittämiseksi, jotta yritysten käyttämää siirtohintaa ei oikaistaisi Circular 2/2009-sääntelyn nojalla. B Oy on myös myöntänyt lainan A Ltd:lle yhteistyön ja jatkuvan tuotannon turvaamiseksi. B Oy:n on mietittävä tarkkaan, onko sen myöntämän lainan korko perusteltavissa markkinaehtoisuudessa. Vielä tarkemmin etuyhteysyritysten tulee tutkia, muodostuuko A Ltd:n omavaraisuusaste CITL:n 46 artiklan tarkoittamalla tavalla liian alhaiseksi ja siten tulkittavissa alikapitalisoinniksi²⁵⁴.

4.4.2. Location savings-etujen huomiointi

Location savings-edut, joita Kiinassa syntyy pääomista, luonnonvaroista, raaka-aineista, edullisesta ja osaavasta työvoimasta ja muista sijaintiin liittyvistä paikallisista erityispiirteistä, on tärkeimpien asioiden joukossa, joita suomalaisen yhtiön tulee ottaa huomioon Kiinassa toimiessaan. Veroviranomaiset odottavat, että nämä edut otetaan

²⁵² UN 2013: kohta 6.2.21.

²⁵³ Coronado & Chou 2007: 562. Ks. myös Cao 2011: 318–9.

²⁵⁴ KPMG 2009: 36.

huomioon, kun lasketaan Kiinaan muodostuvaa voittoa, nimenomaan niin, että Kiinassa näytettävä voitto on korkeampi näiden ominaisuuksien yrityksille tuomien etujen vuoksi. OECD:n ohjeista tämän problematiikan hallitsemiseen on ainakin toistaiseksi ollut rajallisesti apua, sillä ”location savings edut” ja niin kutsuttu ”markkinapreemio” ovat käsitteitä, joita kehittyneempien teollisuusmaiden ei ole tarvinnut ottaa huomioon omassa sääntelyssään. Edellä mainittujen aiheiden oikeanlainen huomiointi vaatii YK:n ohjeeseen tukeutumista.²⁵⁵

Esimerkki 12. Laadukkaiden traktoreiden kysyntä on Kiinassa lisääntynyt runsaasti Kiinan pyrkiessä suurempaan omavaraisuuteen maatalouselintarvikkeiden osalta, jonka johdosta maataloustoimiala on kasvussa (markkinapreemio²⁵⁶). Suomalainen traktorivalmistaja perustaa tytäryhtiön Kiinaan, jotta kokoonpano tapahtuisi lähellä myyntimarkkinoita ja asiakkaita, sekä hyödyntääkseen edullista ja osaavaa paikallista työvoimaa (sijaintikohtaiset edut).²⁵⁷ Kiinassa on myös innostuttu tästä tietystä suomalaisesta traktoribrändistä, josta Kiinassa siis ollaan valmiita maksamaan Euroopan markkinahintaa korkeampaa hintaa. Kiinalaisia kuluttajia ei häiritse edes se, että traktori on koottu suomalaisen yrityksen tytäryhtiössä B Ltd:n toimesta lähellä. Tämä paikallinen ilmiö kuluttajien valmiudesta maksaa korkeampaa hintaa yhdistettynä siihen, että traktorit kootaan lähellä kuluttajaa ja vielä edullisesti muodostaa poikkeuksellisen lisäyksen tuottoihin, jota kutsutaan markkinapreemioksi. Tämä on otettava huomioon emo- ja tytäryhtiön välisessä hinnoittelussa.

Suomalaisyrityksen tulee toiminnassaan arvioida, syntyykö tytäryhtiön perustamisessa location savings-etuja sekä laskettava niistä saadut säästöt liiketoiminnassa. On myös objektiivisesti arvioitava ja laskettava mahdolliset sijaintikohtaiset kulut (dis-savings)²⁵⁸, joita syntyy mahdollisesti, mikäli paikallinen osaaminen ei ollutkaan joiltakin osin riittävää. On laskettava, kuinka paljon varsinaiset sijaintiin liittyvät edut lopulta ovat, ja määritellä sopiva, nämä sijaintikohtaiset edut huomioiva siirtohinnoittelumenetelmä markkinaehtoisen hinnan määrittelyyn.

---

²⁵⁵ UN 2013: kohta 10.3.3.

²⁵⁶ Ainsworth & Shact 2014: 13.

²⁵⁷ UN 2013: kohta 10.3.3.

²⁵⁸ Heggmaier ym. 2013.

5. JOHTOPÄÄTÖKSET

Verotuksellisten näkökohtien huomioon ottaminen on erottamaton osa yrityksen sijoittautumispäätöstä tiettyyn maahan. Tämä on erityisen tärkeää silloin, kun yritys aloittaa toimintaa esimerkiksi tytäryhtiön kautta maassa, joka ei ole OECD-maa, kuten Kiina. Yrityksen toiminnan aloittaminen Kiinassa saattaa jo itsessään tuntua hieman monimutkaiselta, puhumattakaan verotukseen liittyvien velvoitteiden selvittämistä ja niiden asianmukaista täyttämistä. Yrityksen toiminnan ennakoitavuuden kannalta on elintärkeää huomioida Kiinan verotusympäristö ja sen eroavuudet kotimaiseen lainsäädäntöön ja yleensä emoyhtiön kotimaassa voimassa oleviin siirtohinnoittelusäännöksiin. Jokainen liiketoiminta on omanlaisensa, joten investoiminen Kiinaan vaatii tapauskohtaisesti arvioidun lähestymistavan verotehokkuuden hallitsemiseen.

Tutkimuksen tarkoituksen oli tutkia, mitä velvollisuuksia Kiinan siirtohinnoittelusäännökset suomalaiselle yritykselle aiheuttaa, ja kuinka erilaisia ne ovat suhteessa kotimaassa totuttuun säännösympäristöön. Tutkimuksessa selvisi, että Kiinassa etuyhteyden määritelmä kahden yrityksen välillä on laajempi kuin Suomessa. Kiinassa kynnys liiketoimen tulkitsemiseen kahden toisistaan riippuvaisen yrityksen välillä tehdyksi on siten matalampi kuin Suomessa. Tällöin liiketoimi, joka ei välttämättä lukeudu siirtohinnoittelusäännösten alaiseksi Suomessa, tulkitaankin Kiinassa etuyhteydessä tehdyksi, jolloin yritysten väliseen hinnoitteluun tulee soveltaa Kiinan siirtohinnoittelusäännöksiä. Kun yritys esimerkiksi ostaa Kiinalaisesta alihankkijasta vain neljäsosan yhteistyön tiivistämiseksi, on yrityksellä välittömästi valtava määrä liiketoimia, joiden markkinaehtoisuus tulee erikseen perustella.

Kiinassa on joitakin siirtohinnoitteluun liittyviä erityispiirteitä, jotka saattaa länsimaisen yhtiön näkökulmasta tulla yllätyksenä. Location savings-edut, joita Kiinassa syntyy pääomista, luonnonvaroista, raaka-aineista, edullisesta ja osaavasta työvoimasta sekä muut sijaintiin liittyvät paikalliset erityispiirteet tulee ottaa huomioon Kiinassa toimittaessa. Veroviranomaiset odottavat, että nämä edut otetaan huomioon kun lasketaan Kiinaan muodostuvaa voittoa, nimenomaan niin, että Kiinassa näytettävä voitto on korkeampi näiden ominaisuuksien yrityksille tuomien etujen vuoksi.

Tutkimuksessa selvisi myös, että Kiinan valtavana talouskasvusta ja kulutuksen lisääntymisestä syntyy oleellisia etuja yritykselle, jotka kiinalaisviranomaisten mukaan tulee näkyä Kiinaan muodostuvassa voitossa. Esimerkiksi autoteollisuudessa on tilanne, jossa monet monikansalliset yhtiöt muodostavat suuren osan tuotoistaan Kiinassa. Kiinalaisviranomaiset ovat sitä mieltä, että tämä tulo tulisi olla laajemmin verotettavissa Kiinassa eli siellä missä lisäarvo on synnytetty valtavan kysynnän seurauksena, ja ylläpitävät keskustelua tämän preemion oikein laskemiseksi muodostavien käytäntöjen löytämiseksi. Kiinalaiset ovat siis halukkaita maksamaan suuremman hinnan esimerkiksi tietyn merkkisestä ulkomaisesta automerkistä, vaikka se olisikin koottu edullisesti Kiinassa. Veroviranomaisten mukaan tämän on pakko alkaa näkyä Kiinaan kohdistuvissa tuotoissa.

Tutkimuksessa selvitettiin myös eri siirtohinnoittelumenetelmien soveltuvuutta Kiinaan liittyviin liiketoimiin. Ilmeni, ettei Suomessa hyväksyttävää markkinahintavertailuun käytettyä menetelmää välttämättä hyväksytä Kiinan päässä viranomaisten nojautuessa perusteluihin, joiden mukaan Kiinassa ei ole löydettävissä sopivia verrokkeja eikä sopivia oikaisuja ole mahdollista tehdä mahdollisiin kehittyneiden maiden verrokkeihin niiden saattamiseksi vertailukelpoisemmiksi. Kiinassa yritys saattaa joutua hyväksymään tosiasian, että käytettävästä siirtohinnoittelumenetelmästä päätettäessä saattaa voitonjakomenetelmä olla ainoa jäljelle jäävä hyväksyttävä vaihtoehto kiinalaisviranomaisten silmissä. Tämä perinteisesti tarkoittaa sitä, että Kiinaan jää yrityksen näkökulmasta tarkoituksenmukaista määrää suurempi osa voitoista. Tutkimuksessa selvisi myös se, että Kiinassa on kasvuvauhdistaan huolimatta merkittäviä puutteita julkisen tiedon saatavuudessa, minkä vuoksi eri vertailumenetelmien käyttö on hankalaa.

Viranomaiset myös käyttävät sekä julkista että ei-julkista informaatiota etuyhteystransaktion markkinaehtoisuuden tarkasteluun. Tämän johdosta myös niin kutsutut *salaiset verrokkit* ovat viranomaisten käytössä siirtohinnoittelutarkastuksessa ja oikean hinnan määrittelyssä. Tämä lienee yksi tärkeimmistä siirtohinnoitteluun liittyviä ilmiöitä joka tulee Kiinassa toimivan yrityksen muistaa ja voi tulla verovelvolliselle suurena yllätyksenä. Suomessa verovelvolliset kun ovat tottuneet siihen, että veroviranomaiset antavat aina hyvin perustellun päätöksen ratkaisuihinsa. Yrityksen, joka on siirtohinnoittelutarkastuksen kohteena, on valmistauduttava hyväksymään perusteluna siirtohintaoikaisulle toteamus, että on olemassa verokkiyrityksiä samalla toimialalla, joiden samankaltaisissa tilanteissa käyttämiin hintoihin tehty oikaisu perustuu.

Viranomaiset eivät mainitse yritysten nimiä, vaan viittaavat tietokantaan joka heillä on muodostunut siirtohinnoittelutarkastusten yhteydessä. Tätä vastaan on hyvin vaikea puolustautua tai varautua varsinkaan etukäteen.

Merkittävä löytö on myös se, että Kiinassa sallitaan myös muiden yritysten *riippuvaisten verrokkien* käyttäminen, tai ainakaan sitä ei ole erikseen kielletty. Sekä OECD-maissa että Yhdysvalloissa on erikseen määritelty kiello riippuvaisten verrokkien suhteen, mutta Kiinassa tätä ei ole ainakaan vielä tehty. Tämän seurauksena viranomaiset vertaavat tarkasteltavaa liiketoimea kahden toisistaan riippuvan yrityksen välillä tehtyyn sillä oletuksella, että verrokkiliiketoimi on markkinaehtoperiaatteen mukainen. Riippuvaisten verrokkien käyttäminen saattaa siten tosiasiallisesti heikentää liiketoimen markkinaehtoisuutta, mutta sitä ei Kiinassa tunnusteta.

Tutkimuksessa selvisi, että Kiina ainakin tunnistaa itsensä yhä kehittyväksi maaksi, ja se on tuonut oleellisen panoksen YK:n siirtohinnoitteluohjeeseen kehittyville maille. Siirtohinnoittelun väärinkäyttö aiheuttaa kehittyville maille suurta vahinkoa syistä, joista Kiinakin edelleen ainakin osittain kärsii. Kiina on kokenut, että sillä on jo riittävästi kokemuksia siirtohinnoittelusta kehittyvänä maana, jotta se voi määritellä ongelmia ja ratkaisuja, jotka auttavat myös muita kehittyviä maita. Tutkimuksen aikana kävi myös yllättävän selväksi OECD:n siirtohinnoitteluohjeen rajallisuus koskien kehittyvien maiden siirtohinnoittelukysymyksiä. YK:n siirtohinnoitteluohje onkin tervetullut lisä tätä tyhjää tilaa täyttämään, sillä on paljon seikkoja, joita OECD:n ohjeissa ei ole osattu, tai teollisuusmaiden näkökulman vuoksi tarpeellista, ottaa huomioon.

Kiina on G20-maana osoittanut huomattavan tukensa OECD:n BEPS-hankkeelle, jolla tähdätään eri maiden veropohjien rapautumiseen estäviin toimiin. Kiina tulee luultavimmin poimimaan hankkeen parhaat käytännöt ja sisällyttämään ne kotimaiseen lainsäädäntöön. Mahdollinen maakohtainen raportointi tulee olemaan Kiinalle eduksi, sillä monikansalliset yhtiöt joutuvat miettimään koko arvomuodostusketjua pelkästään tuottojen määrittämisen ja niitä vastaavien, vaikeasti määriteltävien verrokkien etsimisen sijaan.

Nykyisin Kiina on joutunut uudenlaisten verotuksellisten haasteiden eteen huomion kiinnittyessä yhä enemmän kertyvien verotulojen puolustamiseen. Tälle on todella ollut

tarvetta, sillä Kiinasta on virrannut tuloja alhaisen verotuksen maihin laajuudessa, jota on vaikea perustella pelkästään liiketaloudellisilla syillä. OECD:n vuonna 2013 teettämän tutkimuksen mukaan Brittiläiset Neitsytsaaret erottautui heti Hong Kongin jälkeen suurimpana investoijana Kiinaan muun muassa Yhdysvaltojen jäädessä taakse. Ulkomaisten yritysten erityisten verokevennysten poistot heijastivat suuntausta, jonka mukaan Kiina on kääntynyt yhä enemmän puolustamaan omaa veropohjaansa, jolloin monikansallisten yritysten siirtohinnoittelu luonnollisesti joutuu suurennuslasin alle.

Tutkimuksessa selvisi, ettei Kiina ole huolissaan aggressiivisen siirtohinnoitteluun puuttumisensa vaikutuksista maan talouskasvuun. Kiinassa toimivan suomalaisyrityksen on hyväksyttävä verotuksen osalta se, että aika jolloin Kiina helli ulkomaisia investointeja kotimaista kevyemmällä verotuksella, on ohitse. Vuonna 2008 tapahtunut eriytetyn yhteisöverotuksen mallin poistaminen koti- ja ulkomaisten yritysten osalta on selkeä viesti siitä, että Kiinan intressi on siirtynyt yksinomaisesta investointien houkuttelemisesta tasavertaisempaan sekä tarkemmin omaa veropohjaansa puolustavaan verotusjärjestelmään.

LÄHDELUETTELO

- Aarnio (1989). *Laintulkinnan teoria*. Juva: WSOY.
- Ainsworth, Richard (2014). *Director`s lecture series 2 - China. UN Practical Manual for Developing Countries Chapter 10.3*. [online]. Saatavilla internetistä: <<https://echo360.bu.edu:8443/ess/echo/presentation/e2acc57a-3b35-454c-9fba-fd68da697836>>. [16.2.2015]
- Ainsworth, Richard & Andrew Shact (2014). *Transfer Pricing: UN Practical Manual – China*. Boston University School of Law Working Paper No. 14–1. [online]. Saatavilla internetistä: <http://www.bu.edu/law/faculty/scholarship/workingpapers/documents/AinsworthSRN2014_000.pdf>. [16.2.2015]
- Andersson, Edward, Jarmo Ikkala, Seppo Penttilä (2009). *Elinkeinoverolain kommentaari*. Helsinki: Talentum.
- Asia Briefing Ltd. (2011). *The China Tax Guide, Fifth Edition*. Hong Kong: Asia Briefing Ltd.
- Bell, K. A. (2013a). China welcomes BEPS approach on value creation, practitioners say. *Tax Management Transfer Pricing Report*, 22(7), 360–362.
- Bell, K. A. (2013b). Saint-Amans: China, India participating in BEPS project on par with OECD members. *Tax Management Transfer Pricing Report*, 22(10), 690.
- Cao, Fuli (2011). *Corporate Income Tax Law and Practice in the People`s Republic of China*. New York: Oxford University Press. Inc.
- Coronado, Luis & Susana Chou (2007). Transfer Pricing Rules and Practice in China- An Overview. *Tax Management International Journal* 36 (11), s. 561–575.
- Deloitte (2014). *2014 Global Transfer Pricing Country Guide*. [online]. Saatavilla internetistä: <<http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-global-transfer-pricing-guide-2014.pdf>>. [8.12.2014]
- DeSouza, Glenn (2010). *New guide for multinationals in China*. *International Tax Review*, Issue 54, p. 7–11.
- Dischinger, Matthias & Janine Riedel (2011). Corporate taxes and the location of intangible assets within multinational firms. *Journal of Public Economics* 2011 Vol. 95, Issues 7–8, p. 691–707.

- EY (2013). *Transfer pricing global reference guide 2013*. [online]. Saatavilla internetistä: <<http://www.ey.com/GL/en/Services/Tax/Global-tax-guide-archive>>. [18.12.2014]
- EY (2014a). *Transfer pricing global reference guide 2014*. [online]. Saatavilla internetistä: <<http://www.ey.com/GL/en/Services/Tax/Global-tax-guide-archive>>. [4.4.2015]
- EY(2014b). *Worldwide corporate tax guide 2014*. [online]. Saatavilla internetistä: <[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Worldwide_corporate_tax_guide_2014/\\$FILE/Worldwide%20Corporate%20Tax%20Guide%202014.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Worldwide_corporate_tax_guide_2014/$FILE/Worldwide%20Corporate%20Tax%20Guide%202014.pdf)> [4.4.2015]
- HE 107/2006. Hallituksen esitys eduskunnalle tuloverotuksen siirtohinnoittelua koskevaksi lainsäädännöksi [online]. Saatavilla internetistä: <<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2006/20060107>>. [1.4.2015]
- Harding, Sophie (2014). *China shows signs of OECD guideline acceptance* [online]. Saatavilla internetistä: <<http://www.tpweek.com/Article/3369128/China-shows-signs-of-OECD-guideline-acceptance.html>>. International Tax Review, TP Week. [1.4.2015]
- Harding, Sophie (2015). *China focuses on cross-border-transactions in war on tax evasion*. Saatavilla Internetistä: <<http://www.tpweek.com/Article/3416296/China-focuses-on-cross-bordertransactions-in-war-on-tax-evasion.html>>. International Tax Review, TP Week. [1.4.2015]
- Heggmair, Maik, Schwinger Kai & Nicolas Boehlke (2013). *International transfer pricing between Germany and China*. International Tax Review. Dec2013/Jan2014, Vol. 24 Issue 10, p 23.
- Helminen, Marjaana (2009). *Kansainvälinen tuloverotus*. Helsinki: Edita. [12.5.2015]
- Helminen, Marjaana (2014). *Mahdollistaako VML 31 § etuyhteyslainan uudelleenluokittelun ilman VML 28 §:n tukea?* Defensor Legis, 2014/1, s. 85-96.
- Helminen, Marjaana. *Kansainvälinen verotus*. Talentum verkkokirjapalvelu. Jatkuvatäydenteinen. [12.5.2015]
- Ho, Jessica L. (2014). *How to Train a Toothless Dragon: Finding Room for Improvement in China`s Transfer Pricing Regulations* [online]. Saatavilla internetistä:

<http://www.vjil.org/assets/pdfs/vol54/Ho-v13-JRN_TO_PUBLISH_-_FINAL_FINAL.pdf>. [15.2.2015]

Immonen Raimo (2007). Yritysjärjestelyiden verosuunnittelusta. Julkaisussa *In Memoriam Kari S. Tikka 1944- 2006*, 77–87. Helsinki: Lakimiesyhdistys.

Immonen, Raimo (2008). *Yritysjärjestelyt*. Helsinki: Talentum.

International Tax Review (2014). *World Transfer Pricing 2015. The comprehensive guide to the world's leading transfer pricing firms* [online]. Saatavilla internetistä: <<http://www.internationaltaxreview.com/Article/3376733/World-Transfer-Pricing-2015.html>>. [4.4.2015]

International Fiscal Association (2011). *Studies on International Fiscal Law – Cross-border business restructuring* Vol. 96a. Paris: IFA.

Isomaa-Myllymäki, Anita (2014). *Konsernin sisäisen rahoituksen markkinaehtoisuus – markkinaehtoperiaate verotuskäytännössä*. Helsingin yliopisto.

Jaakkola, Riika, Sanna Laaksonen, Timo Nikula, Mikko Palmu, Vesa Paronen, Eric Sandelin & Suvi Vasenius (2012). *Siirtohinnoittelu käytännössä*. Helsinki: Edita.

Karjalainen, Jukka & Merja Raunio (2007). *Siirtohinnoittelu*. Juva: WSOYpro.

Knuutinen, Reijo (2011). *Verotus ja yrityksen yhteiskuntavastuu*. Vantaa: Lakimiesliiton kustannus.

KPMG (2008). *PRC Corporate Incom Tax Law* [online]. Saatavilla internetistä: <<http://www.kpmg.com/CN/en/services/Tax/Global-Transfer-Pricing-Services/Documents/CIT-200801-e.pdf>> [5.1.2015]

KPMG (2009). *Circular 2: Implementation Measures of Special Tax Adjustments (Provisional)*. [online]. Saatavilla internetistä: <<http://www.kpmg.com/CN/en/services/Tax/Global-Transfer-Pricing-Services/Documents/Circular-20090108-0002-1e.pdf>>. [5.1.2015]

Kukkonen, Matti & Risto Walden (2010). *Konsernin verosuunnittelu*. Helsinki: WSOYpro.

Laaksonen, Sami (2013). *Verohallinnon siirtohinnoitteluhankkeen haasteita*. Verotus 2013:2, 203-210.

Lang, Michael, Jianwen Liu & Gongliang Tang (2010). *Europe-China Tax Treaties*. The Netherlands: Kluwer Law International.

- Li, Jian (2006). Transfer Pricing Audits in Australia, China and New Zealand: A Developed VS. Developing Countries Perspective. *The International Tax Journal*; Fall 2006; 32, 4 p. 21.
- Linnakangas, Esko (2010). *Kiinalaista verotusta*. *Verotus* 2010:2, 147–150.
- Linnavirta, Reima & Anne Mäkisalo. *Päästöoikeuksien siirtohinnoittelusta*. *Verotus* 2015:2, s. 220–224.
- Malmgrén, Marianne (2015). *OECD:n hanke veropahjan rapautumisen ja voitonsiirron estämiseksi*. *Verotus* 65: 1, s. 38–45.
- Myllysilta, Juha (2012). *OECD:n siirtohinnoitteluohjeen soveltaminen kansallisissa lainsäädännöissä*. Helsinki: Aalto-yliopisto Kauppakorkeakoulu.
- Myrsky, Matti & Esko Linnakangas (2010). *Elinkeinotulon verotus*. Helsinki: Talentum.
- Myrsky, Matti & Esko Linnakangas (2009). *Kansainvälinen henkilö- ja yritysverotus*. Helsinki: Talentum.
- Myrsky, Matti & Timö Rabinä (2011). *Verotusmenettely ja muutoksenhaku*. Helsinki: Talentum.
- Myrsky, Matti (2002). *Prejudikaattien merkitys verotuksessa*. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus.
- Myrsky, Matti (2011). *Ennakkopäätökset verotuksessa*. Helsinki: Talentum.
- Ng, Christina (2010). The new transfer pricing rules and regulations in China-impact on foreign investors. *International Tax Journal*, 36(2), 49–56.
- OECD (2010). *Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations*. OECD publishing, Paris.
- OECD (2014). *Guidance on Transfer Pricing Aspects of Intangibles*. Saatavilla Internetistä: < http://www.oecd-ilibrary.org/taxation/guidance-on-transfer-pricing-aspects-of-intangibles_9789264219212-en > [13.6.2015]
- Pankakoski, Katriina (2015). *Tavaramerkin arvonmääritys siirtohinnoittelussa*. *Verotus* 65:3 s. 344–356.
- Penttilä, Seppo (2015). *Siirtohinnoittelua koskevat oikeuskäytännön linjaukset*. *Verotus* 65:2, s. 245–265.
- PWC (2012a). International transfer pricing 2012 [online]. Saatavilla internetistä:

- <http://download.pwc.com/ie/pubs/2012_international_transfer_pricing.pdf>. [1.3.2015]
- PWC (2014). International Transfer Pricing 2013/14 [online]. Saatavilla internetistä: <www.pwc.com/internationaltp>. [13.3.2015]
- PWC (2012b). *News Flash- China Tax and Business Advisory Issue 22. Fair Value under Spotlight Like Never Before for China Tax Purposes* [online]. Saatavana internetistä: <http://www.pwccn.com/home/eng/chinatax_news_aug2012_22.html>. [13.3.2015]
- Raunio, Merja (2008). *Konsernitukea vai markkinaehtoista hinnoittelua. Verotus 58:1*, 47–59.
- Siltala, Raimo (2012). *Johdatus oikeusteoriaan*. Helsinki: Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisut.
- Suomen tulli (2014). Maatilastoja. Kauppavaihto maaryhmittäin ja maittain; tuonti alkuperämaittain ja vienti määrämaittain. [online]. Saatavilla internetistä: <http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/ulkomaankauppatilastot/tilastoja/maatilastoja/in dex.jsp>. [15.1.2015]
- Tien, J., Richter, M., & Wei, K. (2013). The OECD's BEPS action plan in a China transfer pricing context. *Tax Management Transfer Pricing Report*, 22(11), 735-739. Proquest-tietokanta.
- Tikka, Kari S., Olli Nykänen, Janne Juusela & Tomi Viitala. *Yritysverotus I-II*. Talentum verkkokirjapalvelu. Jatkuvatäydenteinen.
- Transfer Pricing Associates (2012). *Transfer Pricing: Practical manual for developing countries: China* [online]. Saatavilla internetistä: <<http://www.tpa-global.com/newsitem42649/>>. [12.4.2015]
- Tseng, Steven, Yasuhiko Otani, Hiroyuki Takahashi, Sherry Chang & Karl Chan (2009). *Rules develop rapidly in Asia Pacific*. *International Tax Review*, Asia Transfer Pricing Issue 51, 3–8.
- Tseng, Steven & Cheng Chi (2009). *How changes in transfer pricing will affect taxpayers*. *International Tax Review*, Asia Transfer Pricing Issue 51, 10–13.
- Tseng, Steven & John Lee (2005). *Transfer-pricing challenges in China*. *International Financial Law Review*, 2005 Guide to China, Vol 24, 54–56.
- Tseng, Steven, Julian Hong, Steven Harris & Fred Johnson (2006). *Navigating the APA process in China*. *International Tax Review*, 18, 1, 53–56.

- United Nations (2013). Practical Manual on Transfer Pricing for Developing Countries. New York [online]. Saatavilla internetistä:
<http://www.un.org/esa/ffd/documents/UN_Manual_TransferPricing.pdf>.
[4.12.2014]
- Vega, Alberto (2012). *International Governance through Soft Law: The Case of the OECD Transfer Pricing Guidelines*. Transtate Working Papers No 163. Bremen. Saatavilla internetistä: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2100341>
[25.5.2015]
- Verohallinto (2007). *Siirtohinnoittelun dokumentointi-muistio*. [online]. Saatavana internetistä:
<[http://www.vero.fi/fiFI/Syventavat_veroohjeet/Kansainvaliset_tilanteet/Siirtohinnoittelun_dokumentointi\(10_053\)](http://www.vero.fi/fiFI/Syventavat_veroohjeet/Kansainvaliset_tilanteet/Siirtohinnoittelun_dokumentointi(10_053))> [4.12.2014]
- Verohallinto (2014). *Kansainvälinen veropako mahdollista torjua valtioiden välisellä yhteistyöllä* [online]. Saatavilla internetistä:
<http://www.vero.fi/fiFI/Kansainvalinen_veropako_mahdollista_torj%2834195%29> [1.12.2014]
- Verohallinto (2014). *Vuosikertomus 2014* [online]. Saatavilla internetistä:
<[http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Verohallinto/Verohallinnon_esittely/Verohallinnon_vuosikertomukset\(12990\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Verohallinto/Verohallinnon_esittely/Verohallinnon_vuosikertomukset(12990))> [5.4.2015]